

Na osnovu člana 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima („Sl.novine FBiH“ broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) i člana 62. tačka 16. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo, broj: SD-5211/16-38/2. od 29.03.2016. godine, broj SD-18295/18 -51/5. od 19.07.2018. godine i broj: SD-31793/20-66./2. od 07.12.2020. godine, Šezdeset i sedma (vanredna) Skupština Društva, održana dana 29.12.2020. godine, donosi:

ODLUKU
o donošenju Plana poslovanja
Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo
za period 2021. - 2023. godina

Član 1.

Donosi se Plan poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2021. - 2023. godina, koji čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 01.01.2021. godine.

Broj: SD -34220/20-67./2.
Sarajevo, 29.12.2020. godine

Predsjednik
Skupštine Društva
Jasmina Pašić

Plan poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je donesen na Šezdeset i sedmoj (vanrednoj) Skupštini, održanoj 29.12.2020. godine

PLAN POSLOVANJA

za period

2021. - 2023. godina

SADRŽAJ

1	SAŽETAK.....	2
2	UVOD.....	6
	Misija, Vizija, Ciljevi.....	6
3	OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU.....	9
	Organizacija Društva.....	10
4	ANALIZA OKRUŽENJA.....	12
4.1	Rizici.....	18
4.2	Prednosti i šanse.....	20
5	STRATEŠKI PLANNOVI I CILJEVI DRUŠTVA.....	22
5.1	Poslovna politika i ciljevi Društva.....	22
6	ELEKTROENERGETSKI BILANS.....	27
7	FINANSIJSKI PLAN.....	31
8	PLAN LJUDSKIH RESURSA.....	49
9	PLAN ULAGANJA.....	53
9.1	Politika ulaganja.....	53
9.2	Prioriteti ulaganja.....	53
9.3	Ulaganja u djelatnosti proizvodnje.....	57
9.4	Ulaganja u djelatnosti distribucije.....	58
9.5	Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine.....	60
9.6	Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva.....	61
9.7	Ulaganja u zajedničke projekte.....	65
9.8	Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava.....	67
10	NABAVKE.....	68
11	PROVOĐENJE PLANA.....	70
	PRILOZI.....	71

1 SAŽETAK

Trogodišnji Plan poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo ili EP BiH) za period 2021.-2023. godina urađen je u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, Statutom Društva, te Pravilnikom o planiranju JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Ovaj Plan poslovanja sačinjen je u skladu sa *Smjernicama za izradu trogodišnjeg plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za period 2021.-2023. godina*, a zasnovan je na organizacionoj strukturi EP BiH i njenih djelatnosti kao cjeline koja je bila važeća u periodu izrade Plana. Za nove proizvodne objekte koji bi trebali biti pušteni u pogon tokom planskog perioda još uvijek je nedefinisano u kojem će organizacionom obliku funkcionisati, ali su u ovom planu, kada govorimo o prihodima, troškovima i ulaganjima za period funkcionisanja, svrstani u djelatnost *Proizvodnje*.

Izvjesno je da bi u planskom periodu moglo doći do značajnih organizacionih i statutarnih promjena u EPBiH. Naime, u skladu sa:

- Zakonom o električnoj energiji,
- Privremenim smjernicama elektroenergetske politike FBiH i
- Programom o prestrukturiranju EE sektora u FBiH,

potrebno je izvršiti uspostavu Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica koje bi nastalo izdvajanjem distributivne djelatnosti iz EP BiH. ODS bi kao nova kompanija postao jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EP BiH. Navedenim aktima definiran je značajan stepen neovisnosti ODS-a odnosno djelatnosti distribucije te se, osim putem pravnog razdvajanja, zahtjeva i omogućavanje neovisnosti u upravljanju, tekućem poslovanju i odlučivanju o sredstvima potrebnim za pogon, održavanje i razvoj distributivnog sistema. Suština je da svi akteri na tržištu električne energije imaju pristup distributivnoj mreži pod istim uslovima. Po potrebi, ovisno od dinamike formiranja ODS-a i implementacije nove organizacije EP BiH (bez distributivne djelatnosti) i budućeg ODS-a, pristupit će se revidovanju ovog Plana, te će se izraditi posebni planski dokumenti za EP BiH i ODS koji će uvažiti organizacione promjene odnosno postojanje ODS-a kao zasebnog pravnog lica. U okviru Plana ulaganja, kao segmenta ovog Plana, planirana su sredstva koja bi bila inicijalni novčani ulog EP BiH kod eventualnog osnivanja ODS-a u 2023. godini. Ipak, obzirom da Program o prestrukturiranju EES-a u FBiH nije još odobren od strane oba Doma Parlamenta FBiH, realnije je da to bude nakon isteka planskog perioda (rok je 35 mjeseci od stupanja na snagu Programa).

Planom poslovanja se teži:

- obezbjediti stabilnost u snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom po konkurentnim i pristupačnim cijenama,
- obezbjediti stabilnost u radu proizvodnih i distributivnih objekata, uzimajući u obzir redovno održavanje i potrebne rekonstrukcije i modernizacije postojećih energetske objekata, kao i stabilno snabdijevanje ugljem,
- dodatno naglasiti potrebu i planirati aktivnosti koje vode u pravcu energetske tranzicije,
- predvidjeti obezbjeđenje finansijskih sredstava za izgradnju novih i zamjenskih proizvodnih i rudarskih kapaciteta, a uz planirano poboljšanje okolinskih performansi i standarda zaposlenika,

a sve to u izmjenjenim uslovima života i poslovanja, uzrokovano pandemijom Covid-19 virusa koja je izrazito prisutna i otežavajuća okolnost u periodu izrade ovog Plana.

Planom je predviđeno ostvarenje dobiti u planskim godinama, a na bazi planskih projekcija i pretpostavki. Pored toga, planirano je i značajno zaduživanje kod međunarodnih i domaćih

finansijskih institucija kako bi se zatvorila finansijska konstrukcija za ulaganja u planskom periodu koja dosežu iznos od blizu 1,66 milijardi KM s tim da se pojedini projekti protežu i na godine nakon isteka planskog perioda. Izvjesno da će većina potrebnih finansijskih sredstava morati biti obezbjeđena iz eksternih izvora što će dovesti da znatno većeg nivoa zaduženosti Društva u odnosu na trenutni nivo.

Planom je predviđen početak i nastavak izgradnje novih energetske objekata gdje se posebno ističe blok 7 u TE Tuzla. Pored ovog ključnog projekta predviđeno je da u toku planskog perioda počne proizvodnja u Vjetroparku Podveležje i mHE na rijeci Neretvici. Predviđen je nastavak aktivnosti na izgradnji HE Vranduk ako se za to stvarne pravne i finansijske pretpostavke kao i početak izgradnje nekih drugih novih proizvodnih objekata. U skladu sa raspoloživim mogućnostima i planovima prestrukturiranja rudnika nastaviti će se i sa investiranjem u rudnike u sastavu Koncerna EP BiH kako bi se na duži rok obezbjeđila stabilna i održiva proizvodnja uglja u obimu potrebnom za planirani rad termoelektrana, ne samo u planskom periodu nego i u preostalom periodu rada pojedinih blokova. U skladu sa strateškim ciljem EP BiH da značajno poveća udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, planirana su i sredstva za otkup projekata obnovljivih izvora energije koji su već u pogonu i projekata koji su u razvoju. Osim toga, planiraju se aktivnosti i ulaganja u projekte solarne energije što je prepoznato kao razvojna šansa. Ovaj plan nije predvidio značajnija ulaganja vlastitih sredstava u razvoj ovih projekata, ali ukoliko se ovi projekti ispostave rentabilnim i održivim na dugi rok, te ako bude izvjesnija realizacija istih iz pretežno eksternih finansijskih izvora isti će u narednim planovima (ili eventualno kroz revidovanje ovog Plana) biti uključeni i u finansijskom i u energetske (kroz EEB) aspektu.

Ovaj Plan uvažava važeće i očekivane odluke FERK-a i DERK-a, a koje se odnose na tarife za usluge prijenosa električne energije, tarifu za rad NOS-a BiH, tarifu za sistemsku uslugu, tarife za distributivnu mrežarinu, Tržišna pravila kao i akte koji regulišu otkup električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i od strane drugih nezavisnih proizvođača. Prihodi od prodaje električne energije krajnjim kupcima (univerzalna usluga i ostale vrste snabdjevanja) planirani su na osnovu EEB-a te očekivane primjene akata kojima se definišu prodajne cijene za krajnje kupce. Aktima o prodajnim cijenama za krajnje kupce koji bi se trebali primjenjivati u narednom periodu nastoji se očuvati pozicija dominantnog snabdjevača uz nuđenje i ugovaranje pristupačnih cijena za krajnje kupce pri čemu fokus nije na maksimizaciji profita i striktnom praćenju tržišnih principa već na pružanju povoljnih uslova za život građana i funkcionisanje privrednih subjekata. Uvaženo je teško socijalno-ekonomsko okruženje kao i prilike na tržištu električne energije u regiji. Prvenstveno kao posljedica pandemije Covid-19, tokom 2020. godine došlo je do pada u odnosu na nivo tržišnih cijena koji je bio prisutan u prethodnih par godina kada je bio prisutan trend povećanja cijena energije (kako sadašnjih tako i za buduće isporuke) na domaćem, regionalnom i evropskom tržištu električne energije. Kroz ovaj Plan se daje zadatak Upravi i Nadzornom odboru EP BiH da kroz politiku određivanja prodajnih cijena i drugih uslova prodaje za krajnje kupce u okviru aktivnosti ugovaranja prodaje nađu prihvatljivi balans između:

- potrebe održavanja dugoročne održivosti i stabilnosti poslovanja EP BiH i Koncerna EP BiH uvažavajući globalnu energetske tranziciju ka dekarboniziranoj ekonomiji,
- potrebe da se sačuva likvidnost Društva na kratkoročnom i dugoročnom nivou, te
- potrebe da se građanima i privrednim subjektima obezbjeđi stabilno snabdjevanje električnom energijom po konkurentnim cijenama.

Pri tome se ne zahtjeva maksimizacija dobiti, ali se traži i planira racionalno i efikasno poslovanje uz ostvarenje dobiti koja treba biti osnov za finansiranje ulaganja i prestrukturiranja koja stoje pred Društvom u narednom periodu, uključivo i njegova zavisna društva. Pored rasta profitabilnosti, Društvu će biti nužno i poboljšanje gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti

kako bi se mogla realizovati ulaganja iz vlastitih izvora kao i obezbjediti povrat kredita koji su već povučeni ili će biti ugovoreni i povučeni u svrhu realizacije kapitalnih i drugih investicija. Vezano za to, planirano je da se najveći dio planirane dobiti (kao i ostvarene za 2020. godinu) zadrži u Društvu te iskoristi kao izvor finansiranja za buduće investicije. Postojeći i potencijalni kreditori će analizirati gotovinske tokove Društva i Koncerna kao jednu od ključnih podloga za odobrenje kreditnih aranžmana. Također, bitno je kupce i javnost uvjeriti da je postepeno povećanje prodajnih cijena energije, naročito za domaćinstva, uzimajući u obzir troškove proizvodnje i tržišne okolnosti, nužno ako želimo na duži rok računati na domaće izvore električne energije koji će biti okolinski i klimatski prihvatljiviji od postojećih. Izvjesno je da će u narednih 5-10 godina biti uvedeno plaćanje taksi ili nekih drugih srodnih naknada na CO₂ emisije iz termoelektrana na prostoru BiH, a na Državi i EP BiH je da se izbore da to bude postepeno i uz što manje troškove. Sa druge strane, Bosna i Hercegovina i EP BiH moraju pokazati i dokazati spremnost da redukuju emisije CO₂ shodno globalnim trendovima, a što će biti konkretizirano kroz Nacionalni energetske i klimatski plan BiH (NECP BiH) koji je u pripremi.

Zakonom o električnoj energiji definiše se da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu sa *Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH*, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta Federacije BiH. Riječ je o značajnim promjenama u elektroenergetskom sektoru koje su već u toku, a vremenom će biti intenzivirane. Te promjene odnose se na promjenu legislativnog i regulatornog okvira u cilju liberalizacije tržišta, zaštite okoliša i ublažavanja klimatskih promjena. Ovaj Plan predviđa primjenu i provedbu *Programa o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH iz 2019. godine* (usvojen Odlukom Vlade FBiH od 22.08. 2019. godine) obzirom da se očekuje da će na isti saglasnost dati i Parlament Federacije BiH (to još nije učinio Dom Naroda).

Podlogu za planska predviđanja za naredni trogodišnji period čine:

- Zakon o električnoj energiji u FBiH (Sl. novine FBiH br. 66/13);
- Privremene smjernice elektroenergetske politike FBiH;
- Program o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH;
- Elektroenergetski bilans EP BiH za planske godine iz novembra 2020. godine;
- ugovori o vođenju poslova (sa pripadajućim aneksima) između Vladajućeg i zavisnih društava;
- tarifni stavovi za snabdijevanje kategorija kupaca koje imaju pravo na univerzalnu uslugu (*Domaćinstva i Ostali kupci na 0,4 kV*) i EP BiH im je javni snabdjevač;
- akti koji regulišu tarifne stavove i druge uslove prodaje za tržišno snabdijevanje krajnjih kupaca (kupci na 110 kV, 35 kV i 10 kV naponu, te *Javna rasvjeta i 0,4 kV*);
- tarifni stavovi za korisnike distributivnog sistema JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo; kao i za vlastitu potrošnju u okviru EP BiH;
- prognoziranje cijene električne energije na veleprodajnom tržištu električne energije;
- Pravilnik o internim cijenama za električnu energiju EP BiH i interne cijene EP BiH koje se utvrđuju Cjenovnikom za interni obračun;
- rješenja i odluke regulatornih komisija (uključujući i Regulatorni kontni plan);
- uslovi i obaveze iz licenci za obavljanje regulisanih elektroprivrednih djelatnosti, *Opšti uslovi za isporuku električne energije*, kao i odgovarajuće politike djelatnosti i druge politike donesene na nivou EP BiH;
- finansijski izvještaji o poslovanju i izvještaji nezavisnih revizora o reviziji finansijskih izvještaja EP BiH, zavisnih društava - rudnika uglja i ostalih zavisnih društava u vlasništvu EP BiH u ranijem periodu;

- studije, elaborati i investiciono-tehnička dokumentacija o izgradnji, rekonstrukciji i revitalizaciji elektroenergetskih i rudarskih kapaciteta;
- odluke i zaključci Vlade FBiH vezani za organizaciju i poslovanje EES-a;
- Zakon o korištenju OIEiK i podzakonski akti;
- Zakon o energetskej efikasnosti;
- odluka FERK-a o utvrđivanju referentne cijene električne energije (za postrojenja koja koriste obnovljive izvore i kogeneraciju);
- odluka o davanju saglasnosti na cijene uglja za termoelektrane;
- interni akti zavisnih društava-rudnika uglja i zavisnih društava u vlasništvu EP BiH;
- dugoročni planovi razvoja prenosne mreže (Elektroprijenos BiH);
- zakoni i podzakonski akti relevantni za poslovanje EP BiH i zavisnih društava;
- akti koji regulišu način i uslove prodaje u djelatnostima snabdijevanja i trgovine;
- potpisani Granski kolektivni ugovor za područje djelatnosti elektroprivrede iz aprila 2018. godine, koji je u primjeni u periodu izrade ovog Plana kao i važeći Pravilnik o radu Društva;
- već donesene investicione odluke kao i odluke Skupštine Društva (od 18.09. 2018. godine) vezano za izgradnju i finansiranje bloka 7 u TE Tuzla te ugovori i projekcije vezano za ovaj Projekt;
- Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine (usvojena na Vijeću ministara BiH krajem augusta 2018. godine);
- Okvirne dugoročne projekcije Elektroprivrede BiH do 2035. godine (juli 2019. godine).
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za period 2020 - 2022.godina od 31.05.2019. godine;
- ugovori zaključeni od marta 2019. godine sa Operaterom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH;
- akti i ugovori vezano za postepeno prebacivanje gotovinske naplate u poslovnice pošte
- ugovori sa kreditorima kojima su definisana određena ograničenja vezano za obim ulaganja, nivo zaduženosti i likvidnosti Društva tokom otplate kredita.

Ključni pokazatelji o Društvu

O P I S	2018	2019	2020 procjena	2021 plan	2022 plan	2023 plan
Registr. dionički kapital na dan 31.12. (mil .KM)	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237
Operativni prihod (mil.KM)	1.039,1	1.036,3	1.024,4	1.018,9	990,8	987,6
Operativni rashodi (mil.KM)	824,8	836,5	823,4	814,5	797,7	782,9
EBITDA (mil.KM)	214,3	199,8	201,0	204,4	193,6	204,7
Dobit prije poreza (mil.KM)	61,4	24,3	10,0	10,4	4,4	13,6
Proizvodnja (GWh)	7.245	6.034	6.180	6.553	6.037	5.843
Prodaja (GWh)	7.802	7.240	7.173	7.286	6.769	6.573
Broj kupaca (kraj godine)	764.742	771.677	779.000	785.000	792.000	800.000
Broj zaposlenih (kraj godine)*	4.350	4.325	4.286	4.265	4.239	4.208

* zaposleni na neodređeno vrijeme

2 UVOD

Misija, Vizija, Ciljevi

Poslovna politika, strateška opredjeljenja i poslovni ciljevi Društva u trogodišnjem periodu 2021.-2023. utvrđuju se i provode u skladu sa misijom, vizijom i politikama Društva (Politika kvaliteta, Politika zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, Okolinska politika, Politika energetske efikasnosti, Politika informacione sigurnosti, Politika snabdijevanja električnom energijom, Politika trgovine, Politika upravljanja zalihama, Politika upravljanja ljudskim resursima).

Misija

Misija Društva je proizvoditi i distribuirati električnu energiju, pouzdano snabdijevati kupce električnom energijom i trgovati u konkurentnom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljenje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu društva.

EP BiH će:

- Proizvoditi električnu i toplinsku energiju iz domaćih obnovljivih i neobnovljivih resursa u skladu sa okolinskim zahtjevima, važećom zakonskom regulativom i evropskim standardima;
- Obezbjediti efikasan distributivni sistem za isporuku električne energije krajnjim kupcima, i omogućiti svim korisnicima pristup mreži i napajanje električnom energijom po propisanim normama kvaliteta i pružanje informacija;
- Sigurno i pouzdano snabdijevati i trgovati električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama;
- Osigurati ekonomski održivu proizvodnju uglja za potrebe termoelektrana, industrije i široke potrošnje po konkurentnoj cijeni;
- Ulagati u razvoj i realizaciju novih kapitalnih investicija, pri čemu će posebnu pažnju posvetiti investiranju u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju fleksibilnosti energetskeg portfolija i energetske efikasnosti;
- Vršiti prestrukturiranje svih djelatnosti s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru Energetske zajednice i evropskih standarda.

Efikasno poslovanje EP BiH bazira na dosljednoj primjeni propisa i standarda i na principima:

- osiguranja kvaliteta proizvoda i usluga,
- povećanja zadovoljstva, sigurnosti i povjerenja kupaca,
- očuvanja životne sredine,
- strateškog planiranja i razvoja zaposlenika,
- obezbjeđenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- obezbjeđenja sigurnosti informacija,
- upravljanja rizicima,
- povećanja energetske efikasnosti,
- društveno odgovornog poslovanja.

Vizija

EP BiH svojim društveno odgovornim poslovanjem i profesionalnim integritetom u proizvodnji, distribuciji, pouzdanom snabdijevanju električnom energijom i razvojem tržišta električne energije bit će nosilac i pouzdan partner ostalim privrednim subjektima u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Vizija i misija – Collins & Porras-ov okvir:

Ključne vrijednosti			
<ul style="list-style-type: none"> • Društveno odgovorno poslovanje • Promoviranje domaćih resursa • Profesionalni integritet 		<ul style="list-style-type: none"> • Visok nivo usluge za kupce • Težnja ka izvrsnosti • Timski rad 	
Svrha biznisa			
<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom – resursom bez kojeg nije moguć kvalitetan život i razvoj bh društva 			
 <p>Obezbjedenje dovoljne količine uglja za proizvodnju električne energije po konkurentnoj cijeni</p>	 <p>Proizvodnja električne i toplinske energije iz domaćih resursa uz stvaranje pretpostavke za energetska nezavisnost BiH</p>	 <p>Obezbjedenje efikasnog distributivnog sistema za isporuku električne energije krajnjim kupcima</p>	 <p>Snabdijevanje trgovanje električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijena</p>
Strategijski izazovi			
<ul style="list-style-type: none"> • Prestrukturiranje svih djelatnosti (s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja) • Zadržavanje liderske pozicije na domaćem tržištu, te ostvariti rast udjela na regionalnom i evropskom tržištu električne energije • Ispunjavanje okolinskih zahtjeva (emisije, energetska efikasnost, obnovljivi izvori) • Nove investicije (u cilju ispunjavanja okolinskih zahtjeva i rasta proizvodnje, izmjena proizvodnog portfolia, dostizanje standarda kvalitete električne energije...) • Kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa 			
Misija kao interna transformacija			
<p>Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje kupaca električnom energijom u konkurentskom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljavanje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu BH društva</p>			

Ciljevi

Opšti – Generalni ciljevi

- Sigurna i pouzdana proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom;
- Kvalitet isporuke električne energije u skladu sa standardima kvaliteta;
- Povećanje poslovne efikasnosti;
- Postizanje konkurentne cijene električne energije koja odražava ekonomske i finansijske troškove;
- Povećanje energetske efikasnosti u svim segmentima sistema proizvodnje, distribucije; snabdijevanja i korištenja energije;
- Optimalno korištenje lokalnih izvora energije s ciljem dostizanja ekonomskog rasta i socijalne stabilnosti;
- Korištenje mogućnosti na regionalnom tržištu s ciljem iskorištenja izvoznih šansi;
- Energetski menadžment na okolinski prihvatljiv način;
- Uspostava i stalno poboljšanje sistema upravljanja prema međunarodnim normama na svim organizacionim nivoima i u svim poslovnim procesima;
- Sigurno i zdravo radno okruženje;
- Zadovoljavanje interesa i potreba kupaca električne energije u liberalizovanom okruženju;
- Prestrukturiranje s ciljem poboljšanja poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru energetske zajednice i standarda EU;
- Osiguranje stabilne proizvodnje uvažavajući NERP uz rast udjela OI u proizvodnom portfoliju;
- Zadovoljenje buduće potražnje krajnjih kupaca (sigurnost snabdijevanja i nezavisnost);
- Osiguranje bilansnog viška/rezerve (učesće na tržištu/sigurnost);
- Osiguranje kontinuiteta proizvodnje uglja uvažavajući smanjenje potreba za TE;
- Zadovoljenje EU standarda u pogledu graničnih vrijednosti emisija iz termoelektrana;
- Poboljšanje efikasnosti (prevažodno u proizvodnji termoelektrana – snižavanje potrošnje uglja i emisije CO₂);
- Povećanje kapaciteta i udjela proizvodnje na bazi obnovljivih izvora;
- Kontinuirano pozitivno poslovanje uz postepeni rast povrata na kapital;
- Zadovoljenje indikatora likvidnosti i zaduženosti;
- Povećanje investicione sposobnosti;
- Osiguranje dovoljnih finansijskih rezervi za:
  - novi investicioni ciklus
  - strošije okolinske i klimatske zahtjeve
  - rizike u vezi poslovanja rudnika
  - programe prestrukturiranja i tranzicije EP BiH i rudnika

Prema opštim – generalnim ciljevima na svim organizacionim nivoima i poslovnim procesima prema uspostavljenim sistemom upravljanja definisati će se specifični ciljevi - mjerljive karakteristike na godišnjem/trogodišnjem periodu i pratiti njihovo ostvarenje.

3 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je javno preduzeće za proizvodnju i distribuciju električne energije, snabdijevanje električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu, uvoz i izvoz električne energije, uključujući i upravljanje elektroenergetskim sistemom.

EP BiH je najveća elektroprivredna kompanija u Bosni i Hercegovini:

- po vrijednosti kapitala,
- po instaliranim proizvodnim kapacitetima,
- po ukupnoj proizvodnji i prodaji električne energije,
- po broju kupaca.

Po vlasničkoj strukturi EP BiH je dioničko društvo, u kojem je 90,37% kapitala u vlasništvu Federacije BiH, a 9,63% kapitala je u vlasništvu PIF-ova i individualnih dioničara.

Društvo posluje u kontinuitetu od 1977. godine, pod imenom „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“, Sarajevo, kada je, u skladu sa važećim propisima i upisano u sudski registar pod brojem: U/I 278/77 i 1-2758 kao složena organizacija udruženog rada za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i kao pravni sljednik dotadašnjih elektroprivrednih preduzeća (radnih organizacija) u Bosni i Hercegovini.

Od 1990. godine, u skladu sa izmjenama Zakona o elektroprivredi, Društvo mijenja oblik i posluje pod imenom Javno preduzeće za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH.

Društvo je na dan 21.07.1993. godine uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima („Službeni list R BiH“ broj: 4/92; 21/92) i Zakonom o elektroprivredi („Službeni list R BiH“ broj: 1/93) i od tada posluje pod imenom *Javno preduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine sa p.o., Sarajevo*, kao pravni sljednik bivšeg Javnog preduzeća za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH i elektroprivrednih preduzeća koje je ono osnovalo.

U skladu sa Rješenjem Federalne agencije za privatizaciju broj: UO-41-2520-22/04 od 19. 02. 2004. godine, Upravni odbor Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine donio je Odluku o promjeni oblika Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, na koju je aktom broj:11-02-472/04 od 18.02.2004. godine saglasnost dalo Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije.

Prva Skupština Društva je na sjednici od 25.03.2004. godine donijela Odluku o usklađivanju oblika Društva sa Zakonom o privrednim društvima i Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu na osnovu čega je izvršena preregistracija JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, od kada posluje pod imenom Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije BiH („Službene novine FBiH, broj: 44/15), propisala da Vlada FBiH neposredno ili putem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u Društvu vrši ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Organi Društva su:

- Skupština;
- Nadzorni odbor (imenovan od strane Skupštine) i
- Uprava (imenovana od strane Nadzornog odbora), kao organi upravljanja, i
- Odbor za reviziju (imenovan od strane Skupštine).

Upravljanje Društvom, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima i Statutom, vrši Uprava Društva koju čine:

1. Generalni direktor
2. Izvršni direktor za proizvodnju
3. Izvršni direktor za distribuciju
4. Izvršni direktor za snabdijevanje i trgovinu
5. Izvršni direktor za ekonomske poslove
6. Izvršni direktor za pravne poslove i ljudske resurse
7. Izvršni direktor za kapitalne investicije

Društvo ima Sekretara Društva čije su nadležnosti utvrđene zakonom i Statutom. Pored Uprave, Društvo ima i Pomoćnika generalnog direktora za razvoj te Pomoćnika generalnog direktora za zavisna i povezana društva. Podružnicama Društva rukovode direktori podružnica.

Nadležnosti organa upravljanja Društva utvrđene su Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima, a Statutom Društva su detaljnije razrađene nadležnosti navedenih organa.

Skupština, kao najviši organ Društva koji čine dioničari (ili opunomoćenici dioničara), se saziva kada je to određeno zakonom, drugim propisima i Statutom i kada se ocijeni da je to u najboljem interesu Društva i dioničara, a najmanje jednom godišnje.

Nadzorni odbor čini sedam članova, koje imenuje i razrješava Skupština Društva. Nadzorni odbor nadzire poslovanje Društva, nadzire rad Uprave Društva i ima druge nadležnosti propisane zakonom i Statutom Društva. Sjednice Nadzornog odbora se u pravilu održavaju jednom mjesečno.

Uprava organizuje rad i rukovodi poslovanjem, zastupa i predstavlja Društvo i odgovara za zakonitost poslovanja. Radom Uprave rukovodi generalni direktor.

Odbor za reviziju ima tri člana koje bira Skupština Društva u skladu sa zakonom i Statutom.

Organizacija Društva

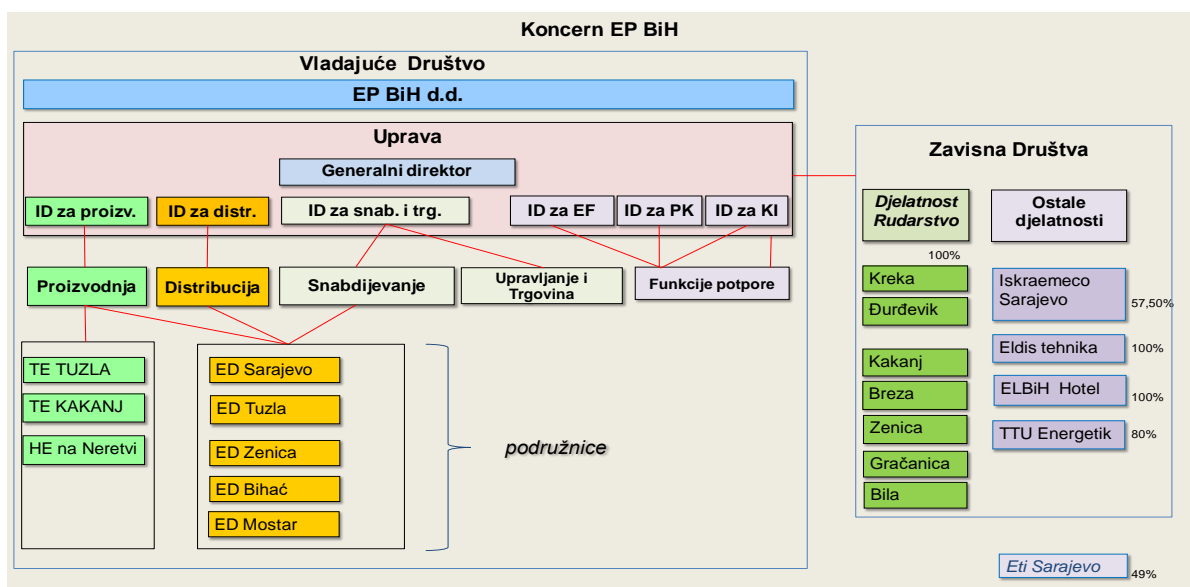
Unutrašnja organizacija Društva utvđena je Pravilnikom o organizaciji Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo. Društvo je jedinstveni pravni subjekt, a po organizaciono-tehnološkoj strukturi složen sistem, organizovan na funkcionalnom, procesno radnom i teritorijalnom principu. Radi obavljanja registrovane djelatnosti i ostvarivanja poslovnih funkcija, organizovane su sljedeće organizacione cjeline:

- **Direkcija**, koja je organizovana u sjedištu Društva radi obavljanja zajedničkih funkcija na nivou Društva, a čine je sektori i samostalne službe i

- **Elektroprivredne djelatnosti:** proizvodnja električne energije, distribucija električne energije, snabdijevanje električnom energijom i trgovina električnom energijom;
- **U okviru elektroprivrednih djelatnosti** organizovane su podružnice Društva i to:
  - Termoelektrana „Kakanj“, Kakanj,
  - Termoelektrana „Tuzla“, Tuzla,
  - Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica,
  - „Elektrodistribucija“, Bihać,
  - „Elektrodistribucija“, Mostar,
  - „Elektrodistribucija“, Sarajevo,
  - „Elektrodistribucija“, Tuzla i
  - „Elektrodistribucija“, Zenica.

Društvo je 100%-tni vlasnik kapitala 9 zavisnih društava (od čega 7 rudnika uglja u FBiH):

- Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj;
- Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. Breza;
- Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje;
- Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila;
- Rudnici uglja „Kreka“ u Tuzli, d.o.o.;
- Rudnik mrkog uglja „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o.;
- Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica;
- „Eldis Tehnika“ d.o.o. Sarajevo - Društvo za proizvodnju opreme za distribuciju energije, promet proizvodima i uslugama;
- Hotel „ELBIH“ d.d. Makarska, R Hrvatska.

Društvo ima većinski udio u sljedećim pravnim licima:

- „TTU energetik d.o.o.“, Tuzla, u kojem je vlasnik 80% udjela;
- „Iskraemeco“ d.o.o., Sarajevo – Društvo za proizvodnju i održavanje mjernih uređaja, u kojem je vlasnik 57,5% udjela.

Osim navedenog, Društvo ima i manjinski udio u pravnom licu „ETI“ d.o.o. Sarajevo - Društvo za proizvodnju elektroosigurača, u kojem ima 49% vlasništva u udjelima.

4 ANALIZA OKRUŽENJA

Analizirajući otvaranje tržišta u BiH može se reći da je, u odnosu na ostale zemlje u okruženju, BiH specifična po tome što odmah na početku otvaranja tržišta ima tri postojeće elektroprivredne kompanije, za razliku od ostalih zemalja u okruženju koje su imale samo po jednu vertikalno integrisanu elektroprivrednu kompaniju.

Od 2015. godine svi krajnji (pa tako i kupci iz kategorija *Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*) su stekli pravo na slobodan izbor snabdjevača, što znači da sve kategorije krajnjih kupaca električne energije u BiH imaju mogućnost slobodnog izbora snabdjevača. Pored tri elektroprivrede u BiH registrovano je još preko 20 kompanija koje imaju licencu snabdijevanja II reda/unutrašnje trgovine i/ili licencu za međunarodnu trgovinu koje im omogućavaju da obavljaju djelatnost trgovine u BiH i snabdijevanja kvalifikovanih kupaca. Neke od njih su se počele baviti i snabdijevanjem krajnjih kupaca obzirom da su stvorene ključne tehničke i regulatorne pretpostavke za promjene snabdjevača, posebno kroz primjenu novih Tržišnih pravila i koncepta pomoćnih usluga. Navedeno je dovelo EP BiH, ali i ostale „državne“ elektroprivredne kompanije u jednu sasvim novu poziciju. Od momenta otvaranja tržišta ovom aspektu je posvećena ozbiljna pažnja te se pristupilo pojedinačnoj i grupnoj analizi krajnjih kupaca, te analizi postojeće i moguće konkurencije. Tokom perioda 2015.-2019. godina, EP BiH je poduzimala konkretne korake za konkurentan nastup na tržištu pa su, između ostalog, za pojedine grupe kupaca na tržišnom snabdjevanju bile smanjene prodajne cijene u periodu kada je bio prisutan i pad cijena na regionalnom tržištu. To se odrazilo na prihode i rezultat poslovanja, ali je zadržano oko 99% krajnjih kupaca, ako gledamo obim krajnje potrošnje. Pojedini krajnji kupci su bili prešli kod drugih snabdjevača, ali se počevši od II polugodišta 2017. godine većina njih vratila na snabdijevanje kod EP BiH pa se bilježi porast tržišnog učešća u odnosu na 2017. godinu. Za kategoriju *Domaćinstva* regulirane tarife (univerzalna usluga) su i dalje neekonomske i nedovoljne da pokriju troškove za EP BiH, a i za tržišne snabdjevače ne ostavljaju prostor za formiranje nižih tarifa koje bi omogućile profit. Također, može se reći i da se EP BiH dobro prilagodila promjeni koncepta pomoćnih usluga te je kao pružalac usluga ostvarila značajno učešće kao i finansijske efekte na tržištu pomoćnih usluga. Tokom 2017. godine došlo je do obrata u trendu kretanja cijena električne energije na regionalnom veleprodajnom tržištu. Ovo se odnosi i na tekuće cijene, ali i cijene za buduće isporuke, pa se konkurentna pozicija EP BiH značajno promijenila tj. otvorila se mogućnost za ostvarenje znatno većih pozitivnih efekata od trgovine i tržišnog snabdjevanja. Isti su bili prilično značajni u zadnjih par godina i to je pozitivno uticalo na rezultate poslovanja.

Ipak, tokom 2020. godine, kao posljedica pandemije Covid-19 virusa dolazi do pada potrošnje kod privrednih subjekata i drugih pravnih lica kako u BiH tako i u inostranstvu pa se isto odražava i na potražnju za el. energijom, a posljedično na cijene za isporuke u 2020. i narednim godinama. Na bazi tržišnih cijena za buduće isporuke za naredne 3 godine, a koje su bile aktuelne tokom novembra 2020. godine, kod tržišnog snabdjevanja planirano je smanjenje prodajnih cijena u odnosu na 2020. godinu. Cilj EP BiH je da cijena električne energije ne bude prepreka za razvoj privrednih aktivnosti na području BiH već da i dalje ostane konkurentna prednost za značajan broj kompanija (posebno izvozno orjentiranih) pri čemu se nastoji zadržati tržišno učešće i privredi omogućiti lakše suočavanje sa problemima koje donosi pandemija Covid-19 za koju je neizvjesno kada će prestati. Cijene električne energije za buduće isporuke (2021. godina i kasnije) na tržištu (referentna mađarska berza) su prilično varirale tokom II polovine 2020. godine, ali su generalno pale u odnosu na zadnji kvartal 2019. i prva 2 mjeseca 2020. godine. U odnosu na taj nivo došlo je do smanjenja pa se cijena za isporuke za period

2021. – 2023. godina u *band*-u trenutno (početak decembra 2020. godine) kreće oko 50 Eur/MWh sa tim da je 2-3 Eur/MWh cijena veća za svaku narednu godinu.

Obzirom da Elektroprivreda BiH u segmentu tržišnog snabdijevanja funkcioniра po tržišnim principima, planira se primjeniti tržišni pristup koji bi obezbjedio finansijski prihvatljive cijene za EP BiH imajući u vidu očekivanu proizvodnu cijenu i cijene nabavke za dio energije koji se obezbjeđuje za potrebe krajnjih kupaca.

Za kupce iz kategorije *Ostala potrošnja na 0,4 kV I, II i V t.g.* radi se analiza ponuda za tržišno snabdijevanje i univerzalnu uslugu te se kroz savjetovanje kupaca ukazuje na povoljniju opciju za kupca. Iako se na prvi pogled može učiniti da, analizirajući cijene na tržištu električne energije, navedeni model vodi ka smanjenju moguće dobiti za Društvo, dugoročno se model ocjenjuje isplativim obzirom da se implementacijom istog povećava tržišni udio Društva na području BiH. Istovremeno se sprječava potencijalno smanjenje plasmana električne energije krajnjim kupcima obzirom da bi značajno povećanje cijena električne energije moglo doprinijeti gašenju dijela BH privrede što bi se u konačnici negativno odrazilo na privredni razvoj i nova investiranja u BiH, a time i na EP BiH. Ovdje se posebno ističe negativan uticaj visokih cijena energije na poslovanje većih kompanija obzirom da bi se značajno smanjenje potrošnje ovakvih kupaca dugoročno negativno odrazilo i na poslovanje EP BiH. Ovakvi kupci uglavnom ostvaruju poslovnu saradnju sa velikim brojem drugih bh kompanija te u velikoj mjeri utiču na poslovanje istih kao i na cjelokupnu zaposlenost u BiH.

Dakle, uz navedene mjere društvene odgovornosti EP BiH planira ostvariti profitabilno poslovanje u 2021. godini i kasnije, a što uključuje i maksimiziranje profita od prodaje bilansnih viškova na veleprodajnom tržištu, koristeći povoljne tržišne okolnosti sa aspekta aktuelnih tržišnih cijena te povoljnog vlastitog proizvodnog portfolija (odnos proizvodnje iz termoelektrana i hidroelektrana), kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa i troškova poslovanja. Treba napomenuti da su trenutne tržišne cijene za 2021. godinu u trenutku izrade ovog Plana blizu prosječne proizvodne cijene EP BiH koja se očekuje u 2021. godini odnosno one koja se planira za planski period, mada postoji rizik rasta troškova zbog novih naknada ili povećanja postojećih, dok bi i jedinični troškovi bili povećani u slučaju smanjenja obima proizvodnje.

U budućem periodu će biti ključno i dalje držati proizvodnu cijenu što bliže trenutnom nivou mada je izvjesno da će zbog ograničenja broja radnih sati starijih blokova, te implementacije projekata odsumporavanja ona biti uvećana. To se uz racionalno tekuće i investiciono poslovanje može postići u normalnim hidrološkim prilikama, a što bi u suštini predstavljalo osnovni preduslov za ostvarenje dobiti u narednim godinama. Planirana dobit u planskim godinama je i dalje u okviru do 1% u odnosu na osnovni kapital Društva. Ostvarenje dobiti kao i značajnog suficita gotovine iz poslovnih aktivnosti je izuzetno bitno sa aspekta mogućnosti finansiranja budućih investicija kako iz vlastitih tako i kreditnih izvora, obzirom da je taj aspekt veoma bitan za potencijalne kreditore kao i za one već postojeće sa kojima su ugovoreni limiti zaduženja. Jasno je da kreditori prate pokazatelje profitabilnosti i zaduženosti EP BiH tako da i budući novčani tokovi moraju biti takvi da ne ugrožavaju likvidnost Društva niti servisiranje postojećih i budućih obaveza za povrat kredita.

Analiza okruženja podrazumjeva istraživanje svih važnijih karakteristika šireg i užeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških parametara koji mogu odrediti budućnost Društva i istom se identifikuju ključni parametri iz vanjskog okruženja koji se prepoznaju kao prilike i prijetnje, a iz unutrašnjeg okruženja kao snage i slabosti. Položaj Društva u odnosu na okruženje

predstavlja istovremeno i prednost i veliku slabost ukoliko se Društvo ograniči samo na postojeće stanje te ne prepozna izazove i ne iskoristi mogućnosti i prilike.

U ovom planskom periodu Društvo treba da usmjeri aktivnosti na izgradnju i razvoj novih elektrana, rast udjela obnovljivih izvora, energetske efikasnost, smanjenje emisija i prestrukturiranje rudnika, što će omogućiti da se lakše nosi sa konkurencijom koja se pojavljuje na regionalnom tržištu električne energije koja ima provjerene strategije djelovanja i definisane strateške pozicije.

Evropa i regija

Globalna važnost energije, a posebno električne energije, te strukturalne i institucionalne promjene na energetske i tržištima električne energije na području regiona Jugoistočne Evrope i Evropske Unije, stvaraju novi konkurentski okvir koji prevazilazi granice nacionalnih tržišta i ekonomija. Konkurentnost pojedinih kompanija teško je, u takvim uslovima razvijati, ako one zadržavaju lokalni fokus i ne tragaju za izvorima konkurentskih prednosti u regionalnim, odnosno globalnim razmjerama. Liberalizacija tržišta električne energije će privući i već privlači na prostor Jugoistočne Evrope nove konkurente koji ugrožavaju i sve više će ugrožavati položaj javnih kompanija.

Evropska unija se opredjelila za radikalni zaokret u energetske sektoru u pogledu smanjenja emisije ugljen dioksida CO₂. Energetskom politikom, usvajanjem Evropskog zelenog plana (EU Green Deal) i tome prilagođenim zakonskim mehanizmima, određen je cilj potpune dekarbonizacije (klimatski neutralna Eurpa) do 2050. godine. Cilj za redukciju emisije stakleničkih plinova do 2030. godine povećan je sa 40% na najmanje 55% u odnosu na 1990. Ovo za EES znači radikalno i još intenzivnije smanjenje korištenja fosilnih goriva i gašenje elektrana za proizvodnju električne energije iz tih goriva do 2030. godine, odnosno potpuni prestanak proizvodnje iz termoelektrana na uglj znan prije 2050. godine

Opredjeljujući se za ovu politiku EU očekuje da zemlje energetske zajednice EnZ (kojoj pripada i Bosna i Hercegovina), a posebno one koje su se opredjelile za članstvo u EU, usvoje i implementiraju ovu politiku. EU je spremna finansijski podržati politiku dekarbonizacije i to ne samo u članicama zemalja EU, nego i u drugim zemljama sa posebnim fokusom na zemlje Zapadnog Balkana. Za BiH znači da ukoliko želi da sudjeluje u programu EU Green Deal, konačno mora uspostaviti organizirano tržište električnom energijom i prirodnim gasom, urediti sektor prirodnog gasa, funkcionalno razdvojiti energetske kompanije i druge aspekte liberalizacije energetske sektora na osnovu kojeg se obavezala kao članica EnZ. Na globalnom nivou odgovor međunarodne zajednice na ove izazove predstavlja usvajanje UN Agende 2030 (u 2015. godini) sa ciljevima održivog razvoja. Budući razvoj energetike će se posebno morati usaglašavati sa zahtjevima za ublažavanje klimatskih promjena. Koordinacija međunarodnih aktivnosti usmjerenih na ograničavanje globalnog zagrijavanja će se provoditi na osnovu Pariškog sporazuma o klimi (koji je ratificiran 2016. godine). Sve države regije ZB pa i Bosna i Hercegovina su potpisnice Pariškog sporazuma.

EU preko programa „EU zelena agenda za Zapadni Balkan“ nudi tehničku i finansijsku podršku regionu prvenstveno za dekarbonizaciju i digitalizaciju energetske sektora. Shvativši da je ovaj program EU posljednja prilika da se energetika u BiH i u regionu transformiše u moderan, održiv i inkluzivan sektor, priključivanjem realizaciji Evropskog zelenog plana BiH može da izgradi moderan, konkurentan okolinski i klimatski održiv sistem. To je preduvjet i za privlačenje stranih investicija, pogotovo u industrijsku proizvodnju koja je namjenjena izvozu. Za to su potrebne brze i odlučne političke odluke, definisanje dugoročne vizije i planova

energetске tranzicije i postizanje društvenog konsenzusa o transformaciji postojećeg konvencionalnog modela energetike, prema modernom modelu, baziranom na zelenom održivom razvoju.

Funkciju koordinacije entiteta u ispunjavanju međunarodnih obaveza BiH, kad je energetski sektor u pitanju, vrši Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO/MOFTER) u Vijeću ministara BiH, dok su za energetski sektor na entitetskom novu nadležna ministarstva energije. Ovakav ustroj i organizacija energetskog sektora, između ostalog, uzrokuje kašnjenja u realizaciji preuzetih obaveza, usporenog procesa reformi, usporenog razvoja i neadekvatnog korištenja međunarodnih finansijskih izvora. Susjedne, a i ostale zemlje regije postižu brži napredak u reformama energetskog sektora, jer nisu opterećene unutrašnjim strukturnim i drugim problemima kao BiH.

S obzirom da je Bosna i Hercegovina potpisnik *Ugovora o osnivanju energetske zajednice jugoistočne Evrope* tržište električne energije u BiH je formalno otvoreno za sve kupce, uključivo domaćinstva i komercijalne kupce na 0,4 kV od 1. januara 2015. godine. Sa aspekta BiH, to znači da će EP BiH biti tržišni snabdjevač, ali će istovremeno i dalje snabdijevati domaćinstva i ostale kupce na 0,4 kV koji ne odaberu tržišnog snabdjevača po osnovu obaveze pružanja univerzalne usluge i po tarifama koje odobrava FERK.

Pravni okvir

JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je elektroprivredno društvo koje obavlja djelatnosti *proizvodnje električne energije, distribucije električne energije, snabdijevanja električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu električne energije* kao i druge djelatnosti utvrđene Statutom, radi sticanja dobiti.

Društvo je jedinstven pravni subjekt, a po organizaciono tehnološkoj strukturi složen sistem i u skladu sa odredbama *Zakona o privrednim društvima* JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je dioničko društvo, a prema odredbama *Zakona o javnim preduzećima* posluje i kao javno preduzeće, tj. obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa. JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je obveznik *Zakona o javnim nabavkama*.

Zakonom o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine uređena je finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH, a sve radi pripreme realizacije prestrukturiranja elektroenergetskog sektora. Vlada Federacije BiH je na sjednici, održanoj 14.01.2009. godine, donijela Odluku o prenosu udjela Federacije BiH u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo.

Na osnovu člana 246. Zakona o privrednim društvima i člana 54. Statuta Društva, Skupština EP BiH je 12.05.2009. godine, donijela Odluku o preuzimanju udjela FBiH u privrednim društvima - rudnicima uglja u FBiH. Na osnovu navedenih akata, dana 24.07.2009. godine, zaključeni su ugovori u svrhu regulisanja prava i obaveza Vlade FBiH i JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Potpisivanjem ugovora o prenosu udjela, Društvo je postalo vlasnik sedam rudnika uglja, čime je postalo Vladajuće društvo Koncerna EP BiH a rudnici kao zavisna društva ušli u sastav Koncerna EP BiH. Društvo je na četrnaestoj skupštini Društva, održanoj 22.10. 2009. godine, donijelo Odluku o odobravanju statuta zavisnih društva, koja se odnosi na slijedeća zavisna društva: RMU „Kakanj“ d.o.o. Kakanj, RMU „Breza“ d.o.o. Breza, Rudnik „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje, RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila, Rudnici

„Kreka“ u Tuzli, d.o.o., RMU „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o., RMU „Zenica“ d.o.o. Zenica i „Eldis Tehnika d.o.o.“, Sarajevo.

Ugovori o vođenju poslova između Društva i rudnika kao zavisnih društava potpisani su 16.11. 2009. godine. Potpisivanjem ugovora o vođenju poslova stvoreni su uslovi za rješavanje pravnih, finansijskih, organizacionih, planskih i drugih neriješenih pitanja neophodnih za funkcionisanje Koncerna EP BiH. Po osnovu preuzimanja udjela u rudnicima osnovni kapital EP BiH uvećan je za 81.804,2 hilj. KM.

Pored navedenih, postoje i društva sa kojima je Društvo od ranije u odnosu povezanih društava a to su: „Eldis Tehnika d.o.o.“ (100%) sa kojom Društvo ima zaključen Ugovor o vođenju poslova, te „Hotel ELBIH d.d.“ (100%), „TTU Energetik“, Tuzla, (80%), „Iskraemeco Sarajevo d.o.o.“ (57,5%) i „ETI Sarajevo d.o.o.“ (49%) bez ugovora o vođenju poslova, s obzirom na Statutarnu odredbu zaključivanja ugovora o vođenju poslova sa društvima u 100% vlasništvu Društva, kao Vladajućeg društva.

Zakon o električnoj energiji u FBiH koji je stupio na snagu 05.09.2013. godine i Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije predstavljaju novi okvir, koji zajedno sa Privremenim smjernicama EE politike FBiH usmjerava politiku i aktivnosti EPBiH u narednom periodu.

Tržište električne energije u BiH je otvoreno od 01.01. 2015.godine za sve kategorije kupaca, što opredjeljuje EPBiH da se u narednom periodu strateški pozicionira u BiH kao vodeći snabdjevač kvalifikovanih kupaca. Izuzev kategorija kupaca koje se snabdjevaju putem javnog snabdjevača, za sve ostale kategorije ne postoje regulirane tarife već se cijene električne energije (kao i drugi uslovi ponude) formiraju samostalno od strane snabdjevača.

Mrežarine (prenosna i distributivna) su i dalje regulisane od strane nadležnih regulatornih komisija i to:

- DERK-a za prenosnu mrežarinu, tarifu za rad NOS-a i tarifu za sistemsku uslugu,
- FERK-a za distributivnu mrežarinu.

Smanjenje krajnje potrošnje, prvenstveno zbog prestanka potrošnje u Aluminiju d.d., Mostar je faktor koji doprinosi povećanju tarifa koje određuje DERK, posebno obzirom na činjenicu da Elektroprijenos BiH i NOS BIH ne pokazuju namjeru da svoje, pretežno fiksne, troškove smanjuju u procentu u kojem se smanjila krajnja potrošnja. Kod tarife za rad NOS-a BiH je već uvedena G komponenta kod plaćanja tarife, a slična mogućnost postoji i kod tarife za usluge prijenosa. Distributivna mrežarina za djelatnost distribucije EP BIH nije mijenjana od sredine 2011. godine.

Što se tiče veleprodajnog tržišta električne energije u narednom periodu su najznačajnije aktivnosti na daljoj evoluciji nacionalnih tržišta u regionu ka regionalnom tržištu električne energije. U BiH je uspostavljeno balansno tržište električne energije i tržište pomoćnih usluga na kojem EP BiH već ima značajnu ulogu i učešće kao balansno odgovorna strana, pružalac i korisnik pomoćnih usluga. Na veleprodajnom tržištu nastavit će sa aktivnostima plasmana električne energije na regionalno tržište u količinama i obimu koji su tehno-ekonomski optimalni za proizvodni portfolio EP BiH. S obzirom na turbulentnost dešavanja na tržištu električne energije i dalje je potrebno zadržati 100% stepen naplate u djelatnosti trgovine električnom energijom i kontinuirano pratiti i optimizirati sve tehno-ekonomske rizike.

U prethodnom periodu desile su se značajne izmjene pravnog okvira u BiH, a što se prvenstveno odnosi na nove ili izmjenjene

- Zakon o radu FBiH,
- Zakon o porezu na dobit,
- Zakon o finansijskom poslovanju,
- način oporezivanja pojedinih naknada zaposlenicima;

što je imalo odraza na poslovanje EP BiH i zavisnih društava u proteklom periodu. Najavljene su i nove promjene kada je u pitanju opterećenje primanja fizičkih lica kroz poreze i doprinose što također može uticati na troškove u vezi rada te nivo primanja zaposlenika.

Prestrukturiranje

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu sa Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta.

Prestrukturiranje EP BiH potrebno je radi:

- ispunjavanja zahtjeva utvrđenih u Zakonu o električnoj energiji,
- realizacije obaveza utvrđenih u licencama za pojedine djelatnosti,
- usklađivanja organizacije sa relevantnim direktivama EU,
- stvaranja pretpostavki za dugoročno održivo poslovanje i primjenu najboljih praksi u organizaciji i upravljanju elektroprivrednih kompanija u Europi.

Kompleksnost i osjetljivost procesa, sa velikim brojem zainteresiranih strana, kao i okolnost da je EP BiH i vladajuće društvo Koncerna EP BiH sa više povezanih zavisnih društava, utiče na potrebu da se ovoj aktivnosti pristupi sistematski, metodološki, utemeljeno i fazno.

Prestrukturiranjem sedam ZD rudnika uglja Koncerna EP BiH treba postići organizacione promjene, promjene sistema upravljanja i računovodstvene promjene sa krajnjim ciljem likvidno poslovanje uz pozitivan rezultat u okolnostima dugoročnog smanjenja potrošnje uglja u termoelektranama. S ciljem ispunjenja okolinskih standarda u djelatnosti proizvodnje će doći do tehničko-tehnološke modernizacije postojećih i izgradnje novih proizvodnih elektroenergetskih objekata.

Za prestrukturiranje elektroenergetskog sektora u BiH posebno su bitne direktive koje se odnose na tržište električne energije. U 2011. godini pravna stečevina EU koja se preuzima od strane članica energetske zajednice proširena je na tzv. „Treći energetska paket“ uz rok za transpoziciju u domaća zakonodavstva i implementaciju do 01.01.2015. godine.

Sa aspekta obaveza elektroprivrednih preduzeća u BiH i uspostave tržišta električne energije, najvažnija je Direktiva 2009/72/EC o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije od 13. jula 2009. godine.

Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdijevanje električnom energijom, koja uključuju odredbe za zaštitu potrošača, sa ciljem da se poboljšaju i integrišu konkurentna tržišta za električnu energiju. Ona utvrđuje pravila koja se, između ostalog, odnose na organizaciju i funkcionisanje elektroenergetskog sektora, na rad prenosnog i distributivnog sistema, otvoren pristup tržištu, te razdvajanja mrežnih djelatnosti, uključivo djelatnost distribucije električne energije.

Sa aspekta implementacije procesa prestrukturiranja mogu se rezimirati sljedeće odrednice:

- Zakon je definirao potrebe različitih vrsta razdvajanja djelatnosti uzimajući u obzir zahtjeve Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije,

- Zakon je utvrdio obavezu donošenja Programa prestrukturiranja EE sektora od strane Vlade FBiH i uz saglasnost Parlamenta, te rokove za donošenje potrebnih podzakonskih akata od strane FMERI i FERK-a,
- Vlada Federacije BiH je u augustu 2019. godine donijela Program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u FBiH (Sl. novine FBiH broj 62/19) te se očekuje i saglasnost Parlamenta FBiH na isti;
- Ugovorom o Energetskoj zajednici, BiH je preuzela obavezu implementacije Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije do 1.1. 2015.godine;
- Otvaranje tržišta i ulazak konkurencije, uključivo privatnog sektora i stranih investitora, utiču na potrebu za suštinskim promjenama u organizaciji i upravljanju u EPBiH i Koncernu u cjelini, a koje će dovesti do rasta efikasnosti i produktivnosti, odnosno konkurentnosti u svim djelatnostima.

S obzirom na navedeno, pravci prestrukturiranja EP BiH su prilično jasno određeni Zakonom i Direktivom, ali uzimajući u obzir određene nepoznanice u pravnom i regulatornom okviru (usklađivanje zakona, podzakonski akti), kao adekvatno rješenje se nameće fazni pristup pri planiranju i realizaciji prestrukturiranja EP BiH.

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu s Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta Federacije BiH.

4.1 Rizici

U trogodišnjem periodu 2021.-2023. godine EP BiH će u svom poslovanju biti suočena sa određenim rizicima kao i sa uspostavom instrumenata za upravljanje rizicima.

Najvažniji uticajni faktori na buduće poslovanje su tržišne cijene električne energije i cijene za domaćinstva, kao i loše tehnološko i finansijsko stanje rudnika. S druge strane postoji rizik i rasta naknada posebno uvođenja taksi za emitovanje CO₂. Poslovanje u posmatranom planskom periodu će biti otežano i zbog pandemije Covid -19 virusa, zbog neizvjesnosti koja može potrajati, a što bi se moglo odraziti i na smanjenje obima poslovanja i zatvaranja pravnih subjekata koji ne mogu opstati na tržištu. Sve ovo može imati za posljedicu smanjenje prihoda od električne energije, jer cijene električne energije na svjetskom tržištu u narednom periodu mogu i opadati. Efekti u vezi sa Covid-19 tek će biti poznati kada se sumiraju podaci po završetku kalendarske godine, gdje je realno očekivati pad BDP (bruto domaći proizvod) i porast nezaposlenosti, a negativne posljedice se mogu očekivati i u narednom periodu.

Procjenjuje se da će EP BiH u narednom trogodišnjem periodu biti suočena sa sljedećim potencijalnim rizicima:

- tržišne cijene električne energije (fluktuacija cijena), posebno zbog uticaja Covid-19 virusa
- fluktuacija prihoda zbog prilagođavanja prodajnih cijena u cilju postizanja konkurentnosti na tržištu za pojedine kategorije i grupe krajnjih kupaca
- nedostatak programa za subvencioniranje socijalno ugroženih kupaca iz kategorije *Domaćinstva* zbog čega je cijena energije za ovu kategoriju značajno niža od proizvodne i tržišne; cijene električne energije u okviru javne usluge za ovu kategorije ne odgovaraju stvarnim troškovima i tržišnim cijenama,
- neadekvatna struktura tarifnih stavova za energiju,
- prestrukturiranje i reorganizacija u skladu sa zahtjevima Zakona o električnoj energiji,
- nedovoljna pogonska spremnost proizvodnih postrojenja koji su na kraju životnog vijeka kao posljedica smanjenih ulaganja u prethodnom periodu,

- rizik neizgradnje zamjenskih i novih proizvodnih objekata ili kašnjenje u njihovoj izgradnji
- neispunjenje rokova završetka remontnih radova, neplanski ispadi blokova/agregata,
- rizik nabavke uglja,
- (ne)likvidnost i (ne)solventnost većine ZD rudnika ,
- rizik obezbjeđenja povoljnih kreditnih sredstava za kapitalna ulaganja i projekte odsumporavanja, odnosno revitalizacije i rekonstrukcije termoblokova,
- rizici u vezi implementacije novih proizvodnih tehnologija, uključujući i projekte odsumporavanja,
- uticaj lokalnih zajednica i komplikovane procedure na izgradnju novih objekata,
- pravni okvir u kojem posluje EP BiH u oblasti dodjele koncesija i izdvajanja za lokalnu zajednicu i sl.,
- naplata potraživanja od kupaca,
- rizik obezbjeđenja potrebnih površina za odlaganje nus produkata iz rada TE (deponije šljake i pepela), a vodeći računa i o budućim nus produktima koji će nastajati radom postrojenja za odsumporavanje te o odnosu sa lokalnom zajednicom vezano za izgradnju dodatnih deponija za odlaganja nus proizvoda (šljake, pepela i gipsa);
- rizik povećanja izdvajanja za plate i druge naknade radnicima obzirom na istek važećeg KGU tokom 2021. godine,
- rizik isplate dividende vlasnicima kapitala,
- nepredviđeni događaji tj. viša sila (loša hidrologija, i sl.).

Nerealiziranje zacrtanih ciljeva u pogledu izgradnje novih elektroenergetskih objekata, te zaostajanje u implementaciji novih tehnologija dovest će do smanjenja instaliranih kapaciteta (posebno proizvodnih) u bliskoj budućnosti.

Punom implementacijom Ugovora o osnivanju energetske zajednice u jugoistočnoj Evropi, EP BiH će biti izložena izazovima da se zadovolje okolinski zahtjevi EU direktive (emisije, efikasnost, obnovljivi izvori), da se ispune zahtjevi u pogledu parametara kvaliteta električne energije propisanih normom EN 50160, koji će opredjeliti da EP BiH postane dio internog tržišta električne energije jugoistočne Evrope (regije) i Evrope.

Dodatno klimatski zahtjevi traže smanjenje korištenja uglja i smanjenje emisije CO₂, uz rizik nametanja obaveze plaćanja naknade za CO₂.

Finansijske projekcije pokazuju razvojni potencijal EP BiH i mogućnost za intenziviranje kapitalnih investicija, ali isto tako i značajne rizike i visoku osjetljivost na promjene cijena uglja i električne energije. Veliki je broj nepoznanica i uticajnih faktora koji će uticati na broj projekata, vremenski raspored i modele realizacije.

Kroz upravljanje rizicima potrebno je eliminisati ili minimizirati negativne posljedice navedenih rizika kroz sljedeći set mjera i aktivnosti:

- pravovremeno prepoznavanje rizika i značajnosti istih;
- pravilna identifikacija uzroka-faktora koji doprinose rizicima i preventivno djelovanje uz poduzimanje konkretnih aktivnosti i poteza kojima se umanjuju eventualne negativne posljedice ostvarenih rizika;
- disperzija rizika kroz upravljanje proizvodnjom i trgovinom električne energije, te novčanim tokovima;
- kontinuirano sagledavanje EE prilika;
- unapređenje upravljanja ljudskim resursima uz kontinuiranu edukaciju;
- provođenje adekvatnog održavanja elektroenergetskih objekata;

- kontinuiran monitoring zavisnih društava, posebno rudnika;
- intenzivnije prestrukturiranje rudnika;
- poboljšanje sistema i načina upravljanja investicijskim projektima;
- praćenje dešavanja u relevantnom okruženju;
- aktivniji nastup kod postupaka donošenja zakonskih i podzakonskih propisa od strane nadležnih tijela BiH, FBiH, kantona i općina uz više vlastitih inicijativa;
- multidisciplinarni pristup u rješavanju problema i kriznih situacija.

U toku pripreme ovog Plana prepoznat je kao izvjestan rizik nelikvidnosti koja može nastupiti u ovom trogodišnjem periodu ako se ne poduzmu određeni konkretni koraci vezano za:

- troškovnu efikasnost u poslovanju Društva
- poboljšanje upravljanja, tehničke i finansijske discipline u ZD rudnicima,
- cjenovnu politiku (u domenu prodaje krajnjim kupcima)
- politiku investiranja u Društvu i ZD rudnicima

Nelikvidnost je veoma izvjesna (i to u toku planskog perioda) u slučaju da:

- se nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u javnom snabdjevanju ne približi proizvodnim troškovima;
- se nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u tržišnom snabdjevanju ne približi nivou cijena energije na regionalnom tržištu;
- se nastavi povećanje odobrenih avansa u korist ZD rudnika kako bi se sačuvala njihova likvidnost;
- neobezbjede dovoljna kreditna sredstva za velik dio planiranih ulaganja
- se ne uspiju iznaći potrebna kreditna sredstva za finansiranje odsumporavanja, revitalizacije i rekonstrukcije termoblokova
- se ne budu u kontinuitetu pratili i realno projicirali novčani tokovi te se obim i dinamika investiranja ne prilagode stvarnim mogućnostima

Implementacija navedenog je predviđena ovim Planom, ali je veoma bitna podrška i razumjevanje većinskog vlasnika, posebno u domenu prestrukturiranja ZD rudnika i EP BiH. Od izuzetnog je značaja za likvidnost Društva i Koncerna EP BiH da se ostvarena dobit u planskim godinama zadrži u Društvu za potrebe finansiranja investicija predviđenih ovim Planom, a bilo bi poželjno kroz izmjene propisa u vezi subvencioniranja omogućiti Društvu da koristi pravo na djelimično oslobađanje kod poreza na dobit.

4.2 Prednosti i šanse

Kao prednost i pogodnost EP BiH na domaćem i regionalnom tržištu električne energije može se prvenstveno izdvojiti posjedovanje vlastitog prilično devirzificiranog proizvodnog portfolia sa većim brojem proizvodnih jedinica kojim se centralizovano upravlja. Ovo omogućuje prilagođavanje energetske, vremenske (klimatske) i tržišnoj situaciji te daje šansu da se postignu visoki efekti po osnovu kupoprodaje el. energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj bazi. Pored toga, EP BiH posjeduje tehničke i ljudske resurse sa kojim može biti ozbiljan i pouzdan akter na domaćem i regionalnom tržištu pomoćnih usluga (kapaciteti za regulaciju, korigovanje debalansa, pokriće gubitaka prenosa i distribucije i sl.) što su usluge koje će se sve više tražiti obzirom na povećan obim proizvodnje iz obnovljivih resursa gdje dobar dio ovih proizvođača na posjeduje resurse za regulaciju u vlastitoj režiji.

Tokom 2021. godine za očekivati je učlanjenje JP Elektroprivreda BiH na berzu SEEPEX i berzu CROPEX, tako da se očekuje i trgovina na organizovanom tržištu, ali i nastavak bilateralne trgovine. JP Elektroprivreda BiH ima potpisane generalne ugovore o trgovini (*EFET General Agreement Concerning Delivery and Acceptance of Electricity*) sa oko 20 kompanija ('majka' + 'kćerka' kompanije) u kojima su regulisana pitanja vezana za trgovinu električnom energijom. Trgovina električnom energijom podijeljena je na kratkoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu od 1 sata do mjesec dana) i dugoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu dužem od mjesec dana).

EP BiH ima reputaciju pouzdanog partnera koji uredno izmiruje obaveze prema drugim subjektima, kao i imidž dobrog poslodavca. U slučaju potrebe (gdje se mora uobziriti i specifičnost vlasništva) EP BiH ima prostora da kroz povećanje cijena svojih proizvoda i usluga, a koje bi bilo prihvaćeno od strane nadležnog regulatora i ne bi ugrozilo tržišnu poziciju, ostvari veću dobit i gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti. Ipak, povećanje dobiti se mora bazirati prvenstveno na troškovnoj efikasnosti, kvalitetnom investiranju i upravljanju proizvodnim portfolijem te korištenju šansi koje se ukažu u djelatnosti Trgovine, posebno kroz adekvatan tajming za ugovaranje budućih prodaja i eventualnih nabavki energije.

Kao šansa su prepoznati su i potencijalni za korištenje energije vjetra i solarne energije na prostoru djelovanja JP Elektroprivreda BiH. U fazi razvoja je preko 10 projekata koji se odnose na vjetroelektrane i fotonaponske elektrane (od toga većina na zemljištu na lokacijama ZD rudnika). Postoji potencijal za izgradnju kapaciteta do 2030. godine od skoro 450 MW snage i godišnju proizvodnju od blizu 900 GWh, ali isto podrazumjeva i značajna ulaganja (preko 1 mlrd KM). Ovim Planom se daje zadatak Upravi i drugim nadležnim u EP BIH da poduzmu potrebne aktivnosti kako bi se evidentni potencijal iskoristio što je posebno bitno za budućnost i dugoročni opstanak kompanije u situaciji kada se termo kapaciteti reduciraju.

5 STRATEŠKI PLANOVI I CILJEVI DRUŠTVA

5.1 Poslovna politika i ciljevi Društva

Planiranjem poslovnih aktivnosti u Društvu utvrđuju se aktivnosti kojima se obezbjeđuje skladan rad, održivi razvoj i uspješno poslovanje Društva kao cjeline, elektroprivrednih djelatnosti i podružnica Društva, a sve u cilju:

- sigurnosti u proizvodnji električne energije,
- sigurnosti u snabdijevanju kupaca električnom energijom po pristupačnim cijenama ,
- stvaranja uslova za optimalno korištenje proizvodnih i distributivnih kapaciteta i postizanja povoljnih ekonomskih efekata,
- poboljšanja poslovnih procesa uz povećanje produktivnosti i racionalizaciju troškova poslovanja,
- vođenja jedinstvene poslovne i razvojne politike radi kontinuiranog rasta vrijednosti Društva,
- racionalnog ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih kapaciteta i razvoj poslovnih aktivnosti i
- poduzimanja mjera zaštite okoline i unapređenja sistema upravljanja okolinskim aspektima, te osiguranja implementacije načela održivog razvoja.

Poslovna politika EP BiH podrazumjeva opredjeljenost i odgovornost za razvoj i odgovorno ulaganje s ciljem da se postigne:

- sigurnost snabdijevanja,
- održivost i
- konkurentnost.

Realizacija ovih ciljeva omogućava:

- energetske nezavisnost, rast vlastite proizvodnje i korištenje domaćih resursa,
- održiv i okolinski prihvatljiv razvoj uz rast energetske efikasnosti i racionalno korištenje resursa i
- ekonomski razvoj i intenziviranje privrednih aktivnosti na prostoru BiH.

Kao osnovni cilj Društva može se definirati dugoročno održivi razvoj kako u elektro privrednim djelatnostima, tako i razvoj i održivo poslovanje rudnika u sastavu EP BiH Grupe/Koncerna.

U tom smislu Društvo mora imati jasno definiranu poziciju u elektroenergetskom i rudarskom sektoru, te utvrđene politike, poslovne strategije i strateške projekte, što je neophodno za održivi rast kompanije na ekonomski najefikasniji i okolinski prihvatljiv način.

Jedan od općih ciljeva Društva je kreirati osnove za uspostavu standarda u elektroenergetici i upravljanju kompanijom koji se primjenjuju u EU, odnosno ispuniti obaveze BiH unutar Energetske zajednice jugoistočne Evrope, a s krajnjim ciljem efektivne integracije u EU.

Ključni faktori koji utiču na razvojna opredjeljenja i strukturu investicionog portfolia su:

- Stanje postojećih proizvodnih kapaciteta (stari termo blokovi na kraju životnog vijeka sa niskom efikasnošću koji ne zadovoljavaju okolinske standarde),
- Ograničeni plasman uglja iz vlastitih rudnika,
- EU regulativa,
  - Liberalizacija tržišta i konkurencija,
  - Ograničavanje emisija zagađujućih materija i stakleničkih plinova,
  - Rast udjela obnovljivih izvora,

– Poboljšanje energetske efikasnosti.

Planovi ulaganja EP BiH odražavaju navedenu politiku i kroz trogodišnji plan poslovanja predviđeno je pokretanje i realizacija većeg broja kapitalnih projekata. Usmjeravanjem dijela ulaganja sa rekonstrukcije i revitalizacije postojećih proizvodnih objekata na nove proizvodne objekte želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata u proizvodni portfolio EP BiH.

Na kvalitet isporuke el. energije utiče i stanje distributivne mreže te su predviđena dalja ulaganja u cilju poboljšanja i razvoja distributive mreže sa fokusom na reduciranja NN mreže, unificiranje naponskih nivoa, ugradnju naprednih mjerila i korištenje sistema pametne mreže. Sve to treba rezultirati daljem smanjenju gubitaka u mreži i poboljšati efikasnost u korištenju i distribuciji električne energije, te ispuniti zahtjeve koji se traže od operatora distribucije u pogledu pružanja usluga svim korisnicima mreže.

Osnov za ovakva opredjeljenja je starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih izvora. Osim toga, ovim ulaganjima se, pored izgradnje zamjenskih objekata, teži povećanju instaliranih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti i zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

U tekućem trogodišnjem planskom periodu očekuje se početak gradnje većeg broja novih i zamjenskih elektrana. Riječ je o elektranama zasnovanim na obnovljivim izvorima (hidroelektrane, vjetroelektrane, fotonaponske), te zamjenskom bloku 7 u TE Tuzla.

Sa ekonomskog aspekta, uvažavajući potrebe rudarskog sektora, najvažniji i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla, kao i projekti odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj. Riječ je o zamjenskim odnosno ekološkim projektima u situaciji kada će tri postojeća bloka biti zaustavljena do kraja 2023. godine zbog ograničenja u pogledu okolinskih standarda u skladu sa EU regulativom za rad termoelektrana. Bez ovih projekata plasman uglja za termoelektrane bi bio dodatno reduciran na nivo koji bi onemogućio rad većeg broja rudnika, te doveo do njihovog bržeg zatvaranja i gubitka značajnog broja radnih mjesta.

Realizacijom ovih ulaganja biće ostvareni opšti ciljevi Društva, odnosno:

- stabilnost proizvodnje električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju krajnjih kupaca,
- osiguranje kontinuiteta u isporuci toplotne energije,
- povećanje kapaciteta i obima proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- postizanje veće efikasnosti i udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- poboljšanje kvaliteta isporuke električne energije i efikasnosti distribucije,
- obezbjeđenje plasmata za ugalj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetski sektor.

Najvažniji i prioritetni ciljevi za trogodišnji period:

- Završetak izgradnje VP Podveležje,
- Početak izgradnje nekoliko kapitalnih projekata (TE Tuzla blok 7, mHE Neretvica) i stvaranje pretpostavki za nastavak realizacije narednih projekata izgradnje novih proizvodnih objekata (VE Vlašić, HE Janjići, solarne elektrane i dr.), te realizacija projekata kogeneracije - toplifikacije,

- nastavak izgradnje HE Vranduk,
- usklađivanje rada termoblokova sa nacionalnim planom redukcije emisija (NERP),
- utvrđivanje dugoročnih planova rudnika na osnovu plana EP BiH, odnosno donošenje odluka vezanih za razvoj, kapitalna ulaganja i prestrukturiranje rudnika na osnovu projiciranih potreba termoelektrana i komercijalnog tržišta i rangiranja po osnovu konkurentnosti proizvodnje uglja i električne energije,
- prestrukturiranje EP BiH u funkciji izdvajanja djelatnosti distribucije i ispunjavanja novih uloga na liberaliziranom maloprodajnom tržištu u djelatnosti distribucije i snabdjevanja,
- utvrđivanje tarifnih modela i nivoa maloprodajnih cijena koji će omogućiti s jedne strane konkurentnost na otvorenom tržištu, a s druge strane i omogućiti dovoljno prihoda za pozitivno poslovanje u svim djelatnostima i jačanje investicione sposobnosti,
- osposobiti EP BiH kao tržišnog snabdjevača da bude lider u snabdjevanju krajnjih kupaca u BiH, a djelatnost trgovine da bude ravnopravan učesnik na domaćem i regionalnom tržištu električne energije.
- učlanjenje na regionalnu berzu električne energije.

Okvirna energetska strategija BiH do 2035.godina

Krajem augusta 2018. godine Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Okvirnu energetska strategiju Bosne i Hercegovine do 2035. godine (u daljem tekstu: Strategija). Osim elektroenergetskog sektora, Strategija je obuhvatila i sektor uglja, obnovljive izvore energije, gasni sektor, sektor nafte i naftnih derivata, toplinarstvo kao i energetska efikasnost.

Ulazne Smjernice za izradu Okvirne energetske strategije BiH bazirane su na postulatima:

- a) identifikacija izvora i omogućavanju održivog rasta gdje energetska sistem ima ulogu u unapređenju ukupne ekonomije;
- b) postizanje konkurentne energetike kojom su čuva standard građana i pozitivno utiče na konkurentnost drugih privrednih grana;
- c) sigurnost snabdjevanja domaće potražnje
- d) usklađenost sa agendom održivog razvoja odnosno smanjenje negativnih uticaja na okoliš

Definisano je 5 ključnih prioriteta te povezanih fokusnih područja:

1. efikasno korištenje resursa
2. sigurna i pristupačna energija
3. efikasno korištenje energije
4. energetska tranzicija i odgovornost prema okolišu
5. razvoj i usklađenje regulatorno-institucionalnog okvira

U narednom periodu potrebno je raditi na kontinuiranom unapređenju efikasnosti proizvodnih objekata i konkurentnosti cijena proizvodnog miksa na liberaliziranom tržištu 2035. godine.

U skladu sa Direktivom 2009/72/EC vršit će se usklađenje tržišta električne energije sa Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH koji zahtjeva pravno, funkcijsko i računovodstveno izdvajanje djelatnosti iz vertikalno integriranih elektroprivreda (formiranje Operatora distributivnog sistema). Za postizanje dugoročne održivosti elektroprivrednih kompanija, potrebno je staviti veliki fokus na restrukturiranje sektora rudnika, čiju je dinamiku i smjer potrebno uskladiti s odabranom strategijom razvoja termosektora.

EU je utvrdila nove ciljeve za 2030. koji su još ambiciozniji u odnosu na ciljeve za 2021.:
- Smanjenje stakleničkih plinova za 40% u odnosu na 1990.

- Povećanje udjela OI u finalnoj potrošnji na 32%
- Poboljšanje energetske efikasnosti za 32,5%

Za elektroenergetski sektor smanjenje emisije CO₂ iznosi 43% u odnosu na 2005, a dugoročno opredjeljenje je dostizanje nulte emisije do 2050. To znači dugoročno prestanak korištenja uglja u proizvodnji električne energije.

Ovo znači i da države koje žele postati članice EU kao što je Bosna i Hercegovina, očekuje smanjenje emisije stakleničkih gasova povećanje udjela OIE i postizanje ušteda energije.

Zaštita okoline/okoliša

Zaštita okoline/okoliša je komponenta poslovne politike EPBiH i njenih zavisnih društava. Razvojni planovi i programske aktivnosti bit će utemeljeni na načelima održivog razvoja i standardima zaštite okoline/okoliša.

U okviru upravljanja aktivnostima kontinuirano će se poduzimati organizacione i tehničke mjere u skladu sa državnim, federalnim i međunarodnim propisima te zahtjevima iz domena zaštite okoline i prirodnih resursa, te tehnno-ekonomskim mogućnostima.

U kontekstu ostvarivanja okolinske politike i poslovnih rezultata, prioritetni zadaci razvojnih projekata biće:

- u okviru istraživanja, projektovanja i inženjeringa implementacija zakonskih normi i zahtjeva zaštite okoline i redukcije pritisaka na klimatske promjene iz energetskog sektora (UNFCCC, Kyoto protokol),
- korištenje najboljih raspoloživih tehnika (BAT) i tehnologija, te okolinski podobnih materijala,
- optimiziranje proizvodnje električne i toplotne energije, usmjeravanje na kogeneraciju i kosagorjevanje,
- povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih energetskih resursa,
- modernizacija rudnika, sigurna i održiva eksploatacija kvalitetnog uglja,
- izgradnja distributivnih sistema bez štetnih uticaja na okolinu.

Kontinuirano će se pratiti uticaji i učinci postojećih energetskih objekata na okolinu, a preventivnim i korektivnim mjerama će se smanjivati negativni uticaji do konačnog cilja - okolinske prihvatljivosti.

U tom kontekstu permanentno će se planirati i realizirati investiciona ulaganja u:

- modernizaciju tehničkih i tehnoloških pogonskih rješenja, koja će biti usaglašena sa normama i objedinjenim uvjetima zaštite okoline koji su utvrđeni okolinskim dozvolama;
- pripreme aktivnosti u vezi projekata odsumporavanja i denitrifikacije za više postojećih termo blokova;
- rekultivaciju deponija produkata sagorjevanja iz termoelektrana, te napuštenih površinskih i jamskih kopova;
- povećanje energetske efikasnosti, smanjenje energetskih gubitaka u proizvodnji, distributivnoj mreži i rudnicima;
- monitoring i smanjivanje zagađujućih materija u zrak, vodu i zemljište;
- praćenje i izvještavanje o stakleničkim gasovima;
- procjenu rizika i mogućih incidentnih uticaja na okolinu;

- planiranje i poduzimanje preventivnih, eventualno sanacionih mjera u cilju sigurnosti stanovništva i kvaliteta okoline;
- adekvatno upravljanje otpadom kao i njihovoj ponovnoj upotrebi, reciklaži i konačnom zbrinjavanju na okolinski prihvatljiv način.

Tokom proteklih godina EPBiH je napravila prve korake u razvoju elektromobilnosti i ove aktivnosti se namjeravaju nastaviti i u planskom periodu.

Menadžment i stručni kadrovi će se aktivno uključivati u procese transponiranja i implementacije legislative EU, utvrđenih međunarodnih obaveza, te u investicijske programe i finansijske potpore za održivi razvoj BiH u okviru evropskih integracija. Takođe, značajno je uključivanje u izradu strateških i planskih dokumenata iz domena energetskog sektora, zaštite i unapređenja okoline, korištenja prostora i prirodnih dobara F BiH, odnosno cijele BiH.

Negativne stavove i nepovjerenje stanovništva po pitanju tehno-ekonomske i okolinske prihvatljivosti programa energetskog razvoja F BiH, odnosno EPBiH treba eliminirati transparentnim radom i kontinuiranom komunikacijom sa lokalnim stanovništvom, izvršnim vlastima, međunarodnim i nevladinim organizacijama, medijima, te širom javnošću.

***

Imajući u vidu uslove privređivanja u okruženju, te kretanja na tržištu, planove proizvodnje i prodaje, planiranu realizaciju obaveza po licencama i Opštim uslovima za isporuku električne energije, za naredne tri godine se očekuje relativno mali porast obima prodaje električne energije krajnjim kupcima djelatnosti snabdijevanja te solidan porast prodajnih cijena kao posljedica rasta cijena na tržištu. Tržišna kretanja pokazuju da će i veleprodajna cijena električne energije u djelatnosti trgovine biti na nivou onih ostvarenih tokom zadnje 2 godine. I pored toga potrebno je usmjeriti pažnju na kontinuiranu realizaciju mjera štednje i racionalizacije poslovanja u svim oblastima i djelatnostima.

6 ELEKTROENERGETSKI BILANS

Elektroenergetski bilans EP BiH za period 2021.–2023. godine (EEB) predstavlja okvirni energetski plan EP BiH u naredne tri godine, a usvojen je u septembru 2020. godine od strane Nadzornog odbora Društva. Isti je potreban u cilju sagledavanja potreba postojećih kupaca električne energije koji imaju ugovor za snabdijevanje sa EP BiH, realizacije planiranih remonata i rekonstrukcija proizvodnih kapaciteta, te iskazivanja mogućeg bilansnog viška električne energije do onog nivoa koji obezbjeđuje optimalno iskorištenje proizvodnih kapaciteta i postizanje maksimalnih energetsko-ekonomskih efekata za EP BiH. Ovaj bilans je zasnovan prevashodno na EEB za 2021. godinu, a za naredne dvije godine date su samo okvirne projekcije pri čemu je naročito važno sagledavanje remontnih zastoja radi pravovremene pripreme. Ujedno, ovaj Bilans je predstavljao podlogu za izradu Plana poslovanja Društva za period 2021.–2023. godina.

Osnovna polazišta za izradu EEB za period 2021.–2023. godine bila su:

- zadovoljavanje očekivanih potreba kupaca EP BiH na distributivnoj i prenosnoj mreži, te pokrivanje gubitaka na distributivnoj mreži EP BiH,
- omogućavanje planiranih radova na redovnom godišnjem održavanju proizvodnih kapaciteta,
- obezbjeđenje sigurnosti u planiranoj proizvodnji električne energije putem hladne rezerve kod termoelektrana,
- optimalna eksploatacija termo kapaciteta u skladu sa raspoloživim količinama uglja,
- optimalno iskorištenje prirodnih dotoka vode u akumulacije hidroelektrana,
- ograničenja broja sati rada termo blokova vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC

Podloge za izradu EEB za period 2021-2023. godina bile su slijedeće:

- prognoza neto potrošnje kupaca EP BiH priključenih na mreži distribucije sa godišnjim porastom od 1,1 % u 2021. godini u odnosu na procjenu za 2020. godinu, te daljim povećanjem od 1% u 2022. godini kao i 1,6% u 2023. godini;
- plan potrošnje direktnih potrošača na bazi dostavljenih podataka gdje je njihova potrošnja približno na nivou procjenjene potrošnje u 2020. godinu;
- gubici na distributivnoj mreži od 7,8 % u sve tri godine, u odnosu na bruto distributivnu potrošnju;
- proizvodnju mHE koje su u vlasništvu EP BiH karakteriše postepeni ulazak u pogon novih malih hidroelektrana na rijeci Neretvici, 01.10.2021.godine; proizvodnja postojećih mHE u sastavu EP BiH isporučuje se Operatoru za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju počevši od 01.03.2019. godine, isto se očekuje i za proizvodnju u mHE Neretvica
- početak proizvodnje vjetroparka Podveležje od 01.03.2021. godine sa godišnjom proizvodnjom u količini od 100 GWh u 2021. godini i 120 GWh u 2022. i 2023.godini; ista je predviđena za prodaju Operatoru za OIEiK; prognoza godišnje proizvodnje VP Podveležje je urađena sa dozom opreza (obzirom da se radi o novom objektu), a vrlo je izvjesno da bi godišnja proizvodnja mogla biti i veća (oko 130 GWh);
- prema podlozi dostavljenoj od strane OIEiEK FBiH predviđen je prijem električne energije iz obnovljivih izvora (518 GWh plan za sve tri godine 2021-2023 god., što je povećanje u odnosu na ostvarenje 2020. godine od 112,1 GWh); navedeno povećanje posljedica je ulaska u pogon novih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, dodjele statusa kvalifikovanog proizvođača postojećim mHE u EP BiH. OIEiEK FBiH je

zbog nedostatka podataka, dostavio plan prijema električne energije iz obnovljivih izvora za EP BiH samo za 2021. godinu, pa su količine za 2022. i 2023. godinu pretpostavljene na nivou količina iz 2021. godine (518 GWh);

- U drugoj polovini 2022. godini plan proizvodnje HE na Neretvi određen je činjenicom da je planirana sanacija brane HE Rama koja za posljedicu na EP BiH ima smanjenje ukupne godišnje proizvodnje 20 GWh a za mHE Bogatići ponovljen je plan njihove proizvodnje iz 2021. godine;
- zastoji proizvodnih objekata radi obavljanja rekonstrukcija i remonata;
- plan isporuke tehnološke pare i energije za grijanje iz termoelektrana urađen je na bazi procijenjenih potreba za zadovoljenje toplotnog konzuma;
- podaci o mogućnostima rudnika za isporuku uglja termoelektranama i toplotne vrijednosti pojedinih vrsta uglja;
- tehničko-energetske karakteristike blokova u TE Tuzla i TE Kakanj.

Kod izrade EEB za period 2021-2023. godina korišteni su:

- kriteriji iz *Pravilnika o pripremi i realizaciji elektroenergetskog bilansa* i ostalih relevantnih dokumenata;
- ključni faktor koji određuje plan pogona termoelektrana u periodu 2020-2022. godina vezan je za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC u kojoj je utvrđena lista postrojenja koja imaju mogućnost korištenja izuzeća zbog ograničenog vijeka trajanja (opt-out), odnosno koja mogu ostati u pogonu do 20.000 sati rada, a da budu izuzeta od obaveza poštivanja graničnih vrijednosti emisija iz Direktive 2001/80/EC
- kriteriji za plansku raspoloživost termo blokova i plan proizvodnje blokova u hladnoj rezervi saglasno *Pravilniku o pripremi i realizaciji elektroenergetskog bilansa*;

Plan proizvodnje u 2021. godini određen je činjenicom da je planirana sanacija brane HE Rama u 2022. godini. Planirani radovi započinju u drugoj polovini 2021. godini putem povećanja proizvodnje u odnosu na uobičajeni nivo, koja za posljedicu ima povećanje planske proizvodnje HE na Neretvi za oko 40 GWh. Kao planska pretpostavka uzeto da je proizvodnja u 2021. godini u HE na Neretvi veća za 28,6% u odnosu na procijenjenu za 2020. godinu po EEB-u. Uvažavajući to, planirana proizvodnja HEN iznosi 1.352 GWh u 2021. godini, te 1.289 GWh u 2022. i 1.313 GWh u 2023. godini.

Usvojenim EEB-om predviđena je u 2023. godini rekonstrukcija bloka G7 u TE Kakanj u trajanju od 240 dana, što ima za posljedicu smanjenje proizvodnje navedenog bloka za 800 GWh u odnosu na uobičajeni plan (odnosno prosjek proizvodnje u 2021 i 2022. godini).

Procjenjuje se da bi zbog rekonstrukcije bloka 7 proizvodnja ovog bloka u 2023. godini iznosila oko 502,8 GWh. Maksimiziranjem proizvodnje termo bloka G5, u skladu sa preostalim brojem sati rada, minimizirano je smanjenje potrebe za ugljem na nivo od oko 600 hiljada tona godišnje.

Ukupna proizvodnja u periodu 2021-2023. godina bi iznosila 18.433 GWh. Proizvodnja iz hidroelektrana u ukupnoj proizvodnji električne energije učestvuje u prosjeku sa 22,9%. Ostatak se odnosi na termoelektrane i vjetroelektrane gdje se od 2021. godine planira proizvodnja električne energije iz VP Podveležje. Kod TE planirani obim proizvodnje je u korelaciji sa obimom i trajanjem remonata i rekonstrukcija/revitalizacija, te raspoloživom količinom uglja i radnih sati. Kod TE Tuzla u 2021. godini planirana je manja proizvodnja za 5,7% u odnosu na procijenjenu u 2020. godini, u 2022. godini planirana je manja je proizvodnja za 17,2 % zbog revitalizacije G6 predviđene u toj godini, dok je za 2023. godinu planirano

povećanje proizvodnje za 439,6 GWh ili više za 17,7 % nego 2022. godine Za TE Kakanj je u prve dvije godine planirana približno podjednaka proizvodnja dok u 2023. ista pada zbog rekonstrukcije bloka 7.

Obzirom da se u planskom periodu planiraju izgraditi i pustiti u pogon novi objekti za proizvodnju iz obnovljivih izvora, tako obim i učešće proizvodnje iz ovih izvora rastu u odnosu na dosadašnji nivo.

Kada su u pitanju nabavke uglja za sve tri planske godine, po usvojenom EEB-u je planirana nabavka od 13,9 miliona tona za trogodišnji period. Planiranje nabavki uglja za potrebe termoelektrana je uobzirilo s jedne strane mogućnosti rudnika za isporuku uglja (kako po pitanju količine tako i po pitanju kvalitete), a sa druge strane je u skladu sa potrebama termoelektrana s obzirom na ograničenja u broju sati rada pojedinih termoblokova, te planirane remonte i revitalizaciju. Za 2021. godinu je planirana nabavka od 5,0 mil. tona, dok je za 2022. planirana nabavka od 4,6 mil. tona, a za 2023. godinu planirano tona 4,3 mil. tona.

Pregled planskih nabavki uglja za potrebe termoelektrana po usvojenom EEB-u dat je u slijedećoj tabeli:

Nabavke uglja (000 t)	Plan		
	2021	2022	2023
Lignit	1.716	1.620	1.584
Mrki 1	572	540	528
Mrki 2	888	610	919
TE TUZLA	3.176	2.770	3.031
TE KAKANJ	1.836	1.848	1.272
UKUPNO	5.012	4.618	4.303

U tabeli na narednoj stranici daje se sažetak EEB za period 2021-2023. godina

GWh

Elektroenergetski bilans	Procjena*	Plan		
	2020	2021	2022	2023
	GWh	GWh	GWh	GWh
HIDROELEKTRANE	1.110,3	1.428,6	1.387,0	1.411,5
Hidroelektrane na Neretvi	1.051,2	1.352,2	1.289,3	1.313,0
male hidroelektrane	59,1	76,4	97,7	98,5
VJETROELEKTRANE	0,0	100,0	120,0	120,0
VP Podveležje	0,0	100,0	120,0	120,0
TERMOELEKTRANE	5.278,2	5.024,8	4.529,9	4.311,4
TE Tuzla	3.181,1	3.001,5	2.486,6	2.926,2
TE Kakanj	2.097,1	2.023,3	2.043,3	1.385,2
PROIZVODNJA NA PRAGU	6.388,4	6.553,3	6.037,0	5.842,9
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		2,6%	-7,9%	-3,2%
PRIJEM ENERGIJE	1.174,1	1.072,4	1.072,8	1.072,8
RASPOLOŽIVO	7.562,5	7.625,7	7.109,9	6.915,7
Neto distribucija	4.260,8	4.307,7	4.349,2	4.420,5
Distributivni gubici	388,8	376,3	377,8	379,0
<i>Distributivni gubici u %</i>	8,2	7,8	7,8	7,8
DISTRIBUCIJA bruto	4.766,9	4.834,6	4.861,8	4.884,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		1,4%	0,6%	0,5%
Direktni potrošači (110 kV)	546,7	547,6	547,6	547,6
UKUPNA POTROŠNJA	5.196,3	5.231,6	5.274,6	5.347,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		0,7%	0,8%	1,4%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70%	2.095,5	2.050,0	1.449,7	1.182,4
isporuka OIEiEK male	61,9	176,4	217,7	218,5
Prodaja po osnovu UPTS	161,5	167,8	167,8	167,8
Ostale isporuke i pomoćne usluge	47,5	0,0	0,0	0,0
ISPORUKA SA BIL. VIŠ. 70%	2.366,4	2.394,2	1.835,2	1.568,7
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		1%	-23%	-15%
UKUPNE POTREBE	7.562,5	7.625,7	7.109,9	6.915,7
Bilansni višak za 70% dotok vode u HE	238,9	714,4	1.209,7	942,4
Bilansni višak za 90% dotok vode u HE	168,4	465,6	960,9	698,1

* kolona procjena preuzeta iz EEB-a koji je rađen u septembru 2020. godine

7 FINANSIJSKI PLAN

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EP BIH ZA PERIOD 2021. – 2023. GODINA

000 KM

PS	PREDRAČUN BILANSA USPJEHA	Ostvareno	Plan	Procjena	Plan	Plan	Plan
6.1.	po planskim stavkama	2019.	2020.	2020.	2021.	2022.	2023.
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	995.061	1.101.455	985.625	976.461	948.019	944.596
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH	719.697	746.441	724.300	726.345	751.960	775.109
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	133.162	239.605	183.080	179.367	120.664	94.002
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.736	17.862	17.054	17.862	17.862	17.862
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	105.424	76.568	45.405	21.600	21.600	21.600
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	5.865	8.035	6.895	20.277	24.923	25.013
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	13.178	12.943	8.892	11.009	11.009	11.009
2	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	14.243	15.702	14.500	15.483	15.561	15.482
	-prihod od tehnološke pare	3.248	3.094	3.000	3.518	3.478	3.518
	-prihod od toplotne energije	9.514	10.988	9.768	10.396	10.515	10.395
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.480	1.620	1.732	1.569	1.568	1.568
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	26.910	26.535	24.300	26.903	27.158	27.415
	- prihod od naknada priključenja	17.860	17.850	16.900	18.867	19.097	19.309
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.050	8.685	7.400	8.036	8.061	8.106
4	Prihod od finansiranja	6.136	3.683	5.200	3.387	3.038	2.715
5	Ostali prihodi	20.042	11.772	12.000	14.219	10.952	10.950
	UKUPNO PRIHODI (1 do 5)	1.062.392	1.159.147	1.041.625	1.036.453	1.004.728	1.001.158
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju električne energije	296.237	341.798	331.670	312.157	289.407	275.603
9	Materijal za održavanje	10.666	12.797	9.520	10.483	11.317	11.325
10	Ostali troškovi materijala	5.574	6.431	5.300	5.427	5.953	5.954
11	Troškovi prevoza uglja	22.687	27.223	24.828	23.007	21.015	21.103
12	Usluge održavanja	16.448	18.417	17.100	20.228	21.290	21.387
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	176.372	179.497	144.415	136.994	141.776	142.177
14	Premije osiguranja	2.120	2.386	1.679	3.132	3.343	3.344
15	Drugi troškovi usluga	10.414	15.216	11.164	15.630	16.714	16.709
16	Troškovi amortizacije	148.030	148.342	145.315	156.341	163.830	166.042
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	50.858	52.331	51.789	52.064	52.714	52.946
18	Plate i naknade plata	154.577	158.275	150.000	149.800	149.800	149.800
19	Drugi troškovi rada	23.969	23.517	24.130	24.998	25.183	25.406
20	Vodoprivredne naknade	26.393	24.597	18.527	24.815	23.803	24.103
21	Razne dažbine, naknade i članarine	18.170	20.126	19.766	20.636	19.825	17.852
22	Drugi troškovi poslovanja	7.140	8.522	6.800	8.233	8.383	8.477
23	Finansijski troškovi i rashodi	4.880	4.399	3.800	5.607	5.351	5.121
24	Drugi rashodi	48.705	53.276	59.623	50.209	34.402	34.095
25	Troškovi rezervisanja	14.810	6.660	6.200	6.258	6.172	6.125
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8 do 25)	1.038.050	1.103.811	1.031.625	1.026.019	1.000.277	987.571
	Dobit prije poreza	24.342	55.335	10.000	10.433	4.452	13.588

Predračun finansijskog rezultata poslovanja Društva za period 2021-2023. urađen je na bazi:

- Elektroenergetskog bilansa za period 2021-2023. godina,
- Smjernica za izradu trogodišnjeg plana EPBiH za period 2021-2023.godina,
- procjene finansijskog rezultata za 2020. godinu ,
- važećih zakonskih propisa u momentu izrade Plana,
- ostalih podloga i saznanja koje su bili na raspolaganju u periodu izrade Plana.

Ključne pretpostavke kojima smo se vodili kod izrade finansijskog plana kao i predračuna gotovinskih tokova i raspoloživih vlastitih sredstava za ulaganja bile su:

- a) Realizacija EEB-a u planiranom obimu proizvodnje u HE na Neretvi i malim HE, ispunjene plana proizvodnje TE što podrazumjeva i isporuke uglja u planiranoj količini i kvalitetu te planski specifični utrošak;
- b) Bilansne količine prodaje krajnjim kupcima uz smanjenje (u odnosu na 2020.godinu) prodajnih cijena kod tržišnog snabdjevanja i to sa početkom 2020. godine s tim da se planirano povećanje u 2021. godini u skladu sa cijenama na regionalnim berzama; za javno snabdjevanje u 2021.godini je planiran prihod uz blagi porast cijena u odnosu na 2020. godinu, uz dalji, također blagi, porast u 2022. i 2023. godini;
- c) Pretpostavke o cijenama plasmana kroz djelatnost *Trgovine* gdje su za 2021. godinu uzete cijene iz već zaključenih ugovora za 2021. godinu dok su za ostatak energije (preostale bilansne viškove) primjenjene cijene koju su u nivou berzovnih cijena na regionalnom tržištu za buduće isporuke;
- d) Pretpostavljeno je da neće doći do promjene nabavne cijene topline uglja i da sa ostvarenjem isporuka shodno EEB-u neće biti povećanja stanja potraživanja za date avanse rudnicima u sastavu Koncerna EP BiH; ipak mala je vjerovatnoća da će biti u stanju vraćati/pravdati do sada odobrene avanse u većem obimu;
- e) Pretpostavljeno je da će se zadržati dostignuti nivo zaliha (posebno u distributivnoj djelatnosti) sa krajem novembra 2020. godine;
- f) Pretpostavka da će tokom planskog perioda biti značajnih novih odliva vezano za izgradnju bloka 7 u TE Tuzli te da će se uredno izmirivati obaveze po osnovu postojećih kredita gdje su iste povećane obzirom na servisiranje komercijalnog kredita za finansiranje dijela avansa;
- g) Pretpostavka da će u toku planskom periodu doći da puštanja u pogon novih proizvodnih objekata (gdje najveći značaj ima VP Podveležje);
- h) Očekivanje da će tokom planskom perioda teći implementacija projekta *Izgradnje sistema pametnih brojila* (dijelom iz kredita EIB-a) te da će u toku planskog perioda biti aktuelni projekti odsumporavanja po jednog termobloka u obje TE;
- i) Broj zaposlenih će se nastaviti smanjivati, ali u manjem intenzitetu nego u zadnjih 4-5 godina; prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije planiran je u 100% obimu, dok je u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona;
- j) Predviđeno je poštivanje važećeg Granskog kolektivnog ugovora do njegovog isteka (produžen do februara 2021. godine) te da će naredni Granski kolektivni ugovor koji bi se mogao potpisati u I polovini 2021. godine neće donijeti veće promjene prava i obaveza u finansijskom smislu u odnosu na ono što je sadržano u važećem;
- k) Pretpostavljeno je da se dioničarima neće isplaćivati dividenda po osnovu dobiti za 2019., 2020., 2021. i 2022. godinu, osim u manjem dijelu neophodno za pokriće subvencija za socijalno ugrožene kategorije (model koji se primjenjuje od 2011. godine);
- l) Pretpostavljeno je da neće biti većih promjena cijena prenosne mrežarine, naknade za rad NOS-a BiH i sistemske usluge; ako bi se isto desilo to bi se odrazilo na veće troškove, ali bi se moglo nadoknaditi kroz prihod od mrežarine u istom periodu;

- m) Pretpostavljeni su značajni rashodi po osnovu umanjenja vrijednosti potraživanja za date avanse ZD rudnicima obzirom na starosnu strukturu i malu izvjesnost da će rudnici, uz prisutnu problematiku, biti u stanju da pravdaju do sada odobrene avanse u većoj mjeri.

Novi proizvodni objekti koji će se graditi i pustiti u pogon tokom planskog perioda neće imati preveliki uticaj na bilans uspjeha obzirom da se radi o relativno malim količinama električne energije (u odnosu na ukupne bilansne količine) i obzirom da se kod njih očekuju proizvodne cijene blizu prodajnih. Međutim, ulaganja u nove objekte (posebno blok 7 u TE Tuzla) će znatno uticati na gotovinske tokove kao i zaduženost Društva koja bi krajem perioda trebala biti višestruko povećana u odnosu na trenutnu. Istovremeno ovo znači da će u godinama planskog perioda (a i nakon isteka istog) obaveze za vraćanje kredita biti višestruko veće nego su trenutno. Također, planirano je da se u toku planskog perioda kroz investicione aktivnosti utroše sredstva koja trenutno imamo plasirana kod poslovnih banaka u vidu oročenja. Zbog svega toga je bitno da se u planskom periodu ostvari planirani EBITDA odnosno poboljša (u odnosu na ranije godine) neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogle finansirati buduća ulaganja i servisirati kreditne obaveze.

Predračun bilansa uspjeha Društva predstavlja strukturiran prikaz finansijske uspješnosti poslovanja. Iskazani planirani finansijski rezultat JP EP BiH po godinama trogodišnjeg perioda predstavlja konsolidaciju planiranih prihoda, troškova i rashoda djelatnosti (*Proizvodnja, Distribucija, Snabdijevanje i Trgovina, Funkcije potpore*) na nivou Društva. Prihodi, troškovi i rashodi su grupisani u planske stavke, dok su glavne stavke prihoda dodatno raščlanjene po podgrupama shodno karakteru i materijalu/usluzi koja se prodaje.

Planovi za sve tri godine su horizontalno razrađeni po djelatnostima (kao funkcionalni budžet), po organizacionim cjelinama unutar djelatnosti (po pripadnosti podružnicama), zatim po podružnicama kao i po organizacionim cjelinama u Direkciji. Također, pored planskih stavki, planovi djelatnosti i podružnica za 2021. godinu (a po potrebi i za ostale dvije) će biti vertikalno razrađeni i po vrstama i strukturi prihoda, troškova i rashoda do nivoa osmocičnih konta u skladu sa važećim kontnim planom koji se primjenjuje u Društvu.

Na narednim stranicama su detaljnije pojašnjeni prihodi, troškovi i rashodi planirani za 2021. godinu kao prvu godinu planskog perioda, dok su nakon toga data osnovna obilježja planiranih prihoda, troškova i rashoda za preostale dvije godine planskog perioda.

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EPBIH ZA 2021. GODINU PO DJELATNOSTIMA

hilj. KM

PREDRAČUN BILANSA USPJEHA		Djelatnost	Djelatnost	Djelatnost	Djelatnost	Direkcija	Plan
		Proizvodnje	Distribucije	Snabdijevanja	Trgovine	Funkcije potpore	2021
6.1.							
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prod. el. energije i pom. usluga*	20.277	5.698	723.123	227.363	0	976.461
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH		3.222	723.123			726.345
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH				179.367		179.367
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)		2.476		15.387		17.862
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)				21.600		21.600
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	20.277					20.277
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU				11.009		11.009
2	Prihod od prodaje spored. i nus proizvoda	15.483	0	0	0	0	15.483
	-prihod od tehnološke pare	3.518					3.518
	-prihod od toplotne energije	10.396					10.396
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.569					1.569
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	2.251	22.955	1.527	0	170	26.903
	- prihod od naknada priključenja		18.867				18.867
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	2.251	4.088	1.527		170	8.036
4	Prihod od finansiranja	60	150	1.637	0	1.540	3.387
5	Ostali prihodi	796	8.120	3.453	0	1.850	14.219
UKUPNO PRIHODI (1 - 5)		38.866	36.923	729.740	227.363	3.560	1.036.453
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju el. energije	312.157	0	0	0	0	312.157
9	Materijal za održavanje	5.876	4.557	21	0	28	10.483
10	Ostali troškovi materijala	1.395	3.015	497	33	486	5.427
11	Troškovi prevoza uglja	23.007	0	0	0	0	23.007
12	Usluge održavanja	12.033	6.305	717	113	1.060	20.228
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	492	21.179	62.038	53.286	0	136.994
14	Premije osiguranja	2.454	615	32	2	28	3.132
15	Drugi troškovi usluga	1.960	1.543	10.355	44	1.729	15.630
16	Troškovi amortizacije	91.268	62.100	234	25	2.714	156.341
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	356	46.567	5.140	0	0	52.064
18	Plate i naknade plata	59.217	64.280	12.896	1.167	12.240	149.800
19	Drugi troškovi rada	9.606	11.097	2.242	129	1.924	24.998
20	Vodoprivredne naknade	24.508	228	37	4	38	24.815
21	Razne dažbine, naknade i članarine	16.234	2.466	336	148	1.451	20.636
22	Drugi troškovi poslovanja	3.378	3.193	402	47	1.213	8.233
23	Finansijski troškovi i rashodi	2.682	2.518	64	25	318	5.607
24	Drugi rashodi	44.705	3.193	916	8	1.388	50.209
25	Troškovi rezervisanja	2.015	2.804	125	16	1.298	6.258
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8-25)		613.345	235.661	96.052	55.046	25.915	1.026.019
	Dobit prije poreza						10.433

* Plan prihoda od el. energije i pomoćnih usluga dat je po planiranom fakturisanju djelatnosti, a planska raspodjela ovih prihoda na djelatnosti izvršit će se naknadno po usvajanju plana od strane nadležnih organa u skladu sa aktima koji regulišu raspodjelu prihoda te će biti uvrštena u planove djelatnosti

Bilješka I - Ukupan prihod

Planirani ukupan prihod Društva za 2021. godinu iznosi 1.036.453 hilj. KM i čine ga:

- *Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga* u iznosu od 976.461 hilj. KM,
- *Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda* u iznosu od 15.483 hilj. KM,
- *Prihod od prodaje materijala i usluga* u iznosu od 26.903 hilj. KM,
- *Prihodi od finansiranja* u iznosu od 3.387. hilj. KM,
- *Ostali prihodi* u iznosu od 14.219. hilj. KM.

Najveći dio planiranog prihoda čini prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga na koji se odnosi preko 94 % planiranih prihoda za 2021. godinu.

1. **Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga** planiran je u ukupnom iznosu od 976.461 hilj. KM i čine ga:
  - prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima (krajnji kupci na 110 kV i distributivnoj mreži) EPBiH u iznosu od 726.345 hilj. KM,
  - prihod od UPTS-a (uključujući energiju i mrežarinu) u iznosu 17.862 hilj. KM;
  - prihod od prodaje energije iz obnovljivih izvora u iznosu 20.277 hilj. KM;
  - prihod od prodaje vlastito proizvedene el. energije drugim kupcima u BiH u iznosu 151.047 hilj. KM;
  - prihod od izvoza električne energije u inostranstvo u iznosu od 28.320 hilj. KM;
  - prihod od kupoprodaje (vezane trgovine) u iznosu 21.600 hilj. KM (planirano je od kupaca u BiH, mada se može očekivati da se dio ostvari i od izvoza)
  - prihod od prodaje pomoćnih usluga (kapacitet i energija) u iznosu od 11.009 hilj. KM

Prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima planiran je na osnovu neto potrošnje od 4.855 GWh gdje se 4.307 GWh odnosi na krajnje kupce na distributivnoj mreži dok se preostalih 548 GWh odnosi na krajnje kupce na 110 kV mreži (tzv. direktni kupci).

Planirani prihod (energija + mrežarine) od prodaje krajnjim kupcima ima sljedeću strukturu:

- krajnji kupci na 110 kV: 59.303 hilj. KM,
- distributivni kupci (krajnji kupci EP BiH na distributivnoj mreži): 663.820 hilj. KM (uključujući kupce na mreži drugih ODS-ova.):
- prihod od neovlaštene potrošnje: 400 hilj. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)
- prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača 2.822 hilj. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)

Najveći dio planirane prodaje električne energije krajnjim kupcima odnosi se na kategoriju *Domaćinstva* kod koje je planirano blago povećanje tarifnih stavova za energiju u 2021. godini i to sa primjenom ne prije aprila. U odnosu na procijenjeno za 2020. godinu, planirano je povećanje ukupne neto potrošnje krajnjih kupaca EP BiH za 1,0%, ali ne i povećanje prihoda obzirom na smanjenje cijena na tržišnom snabdjevanju koje neće biti kompenzovana povećanjem kod javnog snabdjevanja. Planiran je porast broja krajnjih kupaca za oko 1,0% u odnosu na 2020. godinu, kao i slična (u odnosu na 2020. godinu) količina energije koju će dio krajnjih kupaca nabaviti od drugih snabdjevača u BiH pri čemu EP BiH (odnosno distributivna djelatnost) ostvaruje samo prihod od mrežarine. Planom je predviđeno da EP BiH zadrži oko 99% učešća (gledano po obimu prodane energije) u snabdjevanju krajnjih kupaca.

Prihod od prodaje na tržištu kroz djelatnost *Trgovine* planiran je u iznosu od 216.354 hilj. KM (bez dijela po osnovu pomoćnih usluga) što se odnosi na:

- prodaju po osnovu tržišne prodaje gdje prihod iznosi 179.367 hilj. KM
- prihod od isporuka energije po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj suradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH (EP HZHB i ERS) u iznosu 15.387 hilj. KM
- prihod od kupoprodaje („vezana“ trgovina“) u iznosu 21.600 hilj. KM.

Od iznosa prihoda po osnovu tržišne prodaje i kupoprodaje očekuje se da oko 14,1% bude ostvareno po osnovu izvoza električne energije tj. prodaje kupcima izvan BiH. Prihod po osnovu tržišne prodaje električne energije planiran je na osnovu već zaključenih (u momentu izrade Plana) aranžmana za dugoročnu prodaju, te prognoziranje cijene za ostale vidove prodaje, a shodno raspoloživim količinama za prodaju iz EEB-a što uključuje i bilansne viškove.

Planirani prihod i trošak za kupoprodaju električne energije ne predstavlja ograničenje-limit do kojeg se treba realizirati kupoprodaja električne energije u toku 2021. godine. U okviru raspoloživih mogućnosti (u smislu energetske i finansijske situacije) treba težiti maksimizaciji pozitivnih energetskih i finansijskih efekata kupoprodaje uz uslov da se ne ugrozi realizacija ugovorenih obaveza za isporuke električne energije kao i likvidnost Društva.

Prihod od električne energije iz obnovljivih izvora obuhvaća prihod po osnovu ugovora sa Operaterom za OIEiEK (važe od marta 2019. godine, s tim da se ugovor treba zaključiti i za VP Podvežje) o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora proizvedene u malim hidroelektranama EP BiH. Planiran je u iznosu od 20.277 hilj. KM što se odnosi na plansku proizvodnju mHE kojim upravlja EP BIH (uključena cijela proizvodnja mHE Modrac) i planiranu proizvodnju VP Podvežje za 10 mjeseci, a primjenjeno na važeću referentnu cijenu FERK-a koja važi od septembra 2020. godine. Ovaj prihod je planiran na djelatnosti *Proizvodnje* s tim da je kod ove djelatnosti (u ED Tuzla) planiran i trošak nabavke el. energije za dio (51%) proizvodnje mHE Modrac koji pripada JKP Spreča po važećem ugovora sa ovim preduzećem. Ovaj prihod je svrstan u tržišnu prodaju obzirom da Operater za OIEiK nije krajnji kupac (potrošač) preuzete energije.

U okviru djelatnosti *Distribucije* planiran je prihod od mrežarine po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH (EP HZ HB i ERS) u iznosu 2.476 hilj. KM

Planirana prodaja električne energije za 2021.godinu iznosi 7.286 GWh što prihodovno iznosi 964,51 mil. KM, a ukupna prosječna prodajna cijena (sa mrežarinom koja se fakturiše krajnjim kupcima i kod UPTS prodaje) iznosi 13,24 F/kWh. U planiranu količinu prodaje nisu uvršteni planirani prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihod od pomoćnih usluga u dijelu kapaciteta kao ni prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača.

Struktura prodaje je sljedeća:

- krajnji kupci EPBiH (djelatnost snabdjevanja) čine 66,6 % količine i 75,0% prihoda
- tržišni kupci (trgovina, UPTS i obnovljivi izvori) čine 33,4% količine i 25,0% prihoda

U slučaju da se kroz djelatnost *Snabdjevanja* ne proda/ugovori dio planirane količine energije za krajnje kupce, ova energija bi se plasirala kroz djelatnost *Trgovine*.

U nastavku je dat tabelarni pregled *Strukture planirane prodaje električne energije* u 2021. godini sa uključenom mrežarinom kod krajnjih kupaca.

STRUKTURA PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE vrsta prodaje	2021. godina Plan			
	Energija GWh	Cijena F/kWh	Prihod mil.KM	udio Prih %
Krajnji kupci- snabdijevanje				
- kupci na 110 kV	547,6	10,83	59,303	6,1%
- kupci na 35 kV	299,5	11,83	35,418	3,7%
- kupci na 10 kV	891,3	13,73	122,404	12,7%
- domaćinstva	2.142,6	14,96	320,505	33,2%
- ostali 0,4 kV	889,6	19,19	170,739	17,7%
- javna rasvjeta	84,6	17,43	14,753	1,5%
Ukupno krajnji kupci (SNB)	4.855,3	14,89	723,123	75,0%
Prodaja -trgovina i OIE				
Tržišna prodaja vl. EE u /izvan BiH	1.809,9	9,91	179,367	18,6%
Prodaja po osnovu UPTS (sa mrežarinom)	167,7	10,65	17,862	1,9%
Kupoprodaja u /izvan BiH vezana trgovina	240,0	9,00	21,600	2,2%
Prodaja u vezi pomoćnih usluga	32,4	7,04	2,280	0,2%
Prodaja Operateru za OIEiK	180,8	11,22	20,277	2,1%
Ukupno prodaja (TRG i PRO)	2.430,8	9,93	241,386	25,0%
Ukupno prodaja električne energije*	7.286,1	13,24	964,509	100%

*nisu obuhvaćeni prihodi po osnovu neovlaštene i neregistrovane potrošnje (400 hilj. KM), prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača (2.822 hilj. KM)

Prihod od pomoćnih usluga (kapacitet i energija) planiran je u iznosu 11.009 hilj. KM i sastoji se od sljedećih komponenti:

- prihod od kapaciteta za pomoćne usluge:
  - usluga kapaciteta za sekundarnu regulaciju 7.186 hilj. KM
  - usluga kapaciteta za tercijarnu regulaciju 1.544 hilj. KM
- prihod od energije u vezi pomoćnih usluga (isporuka GWh) od 2.280 hilj. KM i to:
  - prihod od energije u režimu rada sekundarne regulacije 1.200 hilj. KM
  - prihod od energije u režimu rada tercijarne regulacije 480 hilj. KM
  - prihod od energije za pokrivanje debalansa 600 hilj. KM

2. Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda je planiran (i to u termoelektranama) u iznosu od 15.483 hilj. KM i to po sljedećim osnovama:

- prihod od prodaje tehnološke pare u iznosu 3.518 hilj. KM
- prihod od isporuke toplotne energije (grijanje Tuzle, Lukavca i Kaknja) 10.396 hilj. KM
- prihod od prodaje nus proizvoda (pretežno šljaka i pepeo) 1.569 hilj. KM.

3. Prihod od prodaje materijala i usluga je planiran za 2021. godinu u iznosu 26.903 hilj. KM, a obuhvata sljedeće elemente:

- prihode od naknade priključenja na distributivnu mrežu u iznosu 18.867 hilj. KM (planirano kod djelatnosti distribucije)
- razne druge prihode od prodaje usluga (pretežno u djelatnosti distribucije), te prihode po osnovu izdavanja elektroenergetskih saglasnosti, zakupnine, naknada za korištenje infrastrukture, isporuka vode sa brane Snježnica za RiTE Ugljevik i drugo u sumarnom iznosu od 8.036 hilj. KM

Na ovoj stavci planiran je (kod djelatnosti snabdijevanja) i prihod po osnovu provizije od naplate RTV takse što je usluga koju je EPBiH ugovorila sa BHRT i RTV FBIH tokom 2017. godine. Na ovoj planskoj stavci je i planirani prihod od naknada koje kablovski operateri plaćaju po osnovu korištenja infrastrukture EPBiH (distributivna mreža) za svoje potrebe.

4. Prihodi od finansiranja planirani su u iznosu 3.387 hilj. KM i najvećim dijelom (preko polovine) se odnose na prihode po osnovu zatezних kamata zbog neblagovremenog plaćanja računa za isporučenu električnu energiju (planirano kod djelatnosti *Snabdijevanja*). Planiran je kamatni prihod po osnovu oročenja i deponovanja novčanih sredstava Društva u poslovnim bankama, ali u znatno manjem iznosu nego je ostvarenje u proteklim godinama. Isti će uveliko zavisiti od utroška i dinamike plaćanja po investicionim aktivnostima u toku 2021. godine, jer će ovo uticati na mogućnost oročavanja i stanje novčanih sredstava na računima EPBiH. Također, na ovoj stavci planirani su i prihodi od kamata po osnovu reprograma potraživanja, kamate po osnovu pozajmica rudnicima, te drugi finansijski prihodi. Nisu planirani prihodi (kao ni rashodi) po osnovu kursnih razlika, obzirom na nepredvidivost kretanje valutnih kurseva.

5. Ostali prihodi planirani su u iznosu od 14.219 hilj. KM. Na ovoj planskoj stavci planiran je prihod po osnovu isplate dobiti ostalih zavisnih društava (izuzimajući rudnike) u iznosu od 1.500 hilj. KM koja se namjerava iskoristiti za dokapitalizaciju ovih zavisnih društava. Pored navedenog, na ovoj planskoj stavci značajni su i odgođeni prihod po osnovu amortizacije doniranih stalnih sredstava (ukupno 6.672 hilj. KM, skoro sve u djelatnosti Distribucije) te prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (pretežno u djelatnosti *Snabdijevanja*). Također, u ovu plansku stavku svrstani su i prihodi od kazni i penala, prihodi od osiguravajućih društava po osnovu naplaćenih šteta, prihodi od prodatog otpadnog materijala, prihodi od prodatih stalnih sredstava i materijala sa demontiranih stalnih sredstava, prihodi iz ranijih godina i slično. Za 2021. godinu je planiran (kod djelatnosti *snabdjevanja* u iznosu 2.189 hilj. KM) i prihod po osnovu naplate subvencija od većinskog vlasnika po osnovu važećih akata FBiH o subvencioniranju. Ovo je urađeno obzirom da do kraja 2020. godine neće biti donešena odluka o raspodjeli dobiti za 2019. godinu tako da će se ovo potraživanje (zbog zastarjelosti) ispraviti (evidentirati na rashode za 2020. godinu) prilikom godišnjeg obračuna za 2020. godine. Ipak, računa se sa naplatom istog u 2021. godini.

Bilješka II– Ukupni troškovi i rashodi

Ukupni troškovi i rashodi planirani su u iznosu od 1.026.019 hilj. KM, od čega se 59,8% odnosi na djelatnost proizvodnje.

8. Materijal za proizvodnju električne energije planiran je u iznosu od 312.157 hilj. KM (u TE Kakanj planirani troškovi 119.907 hilj. KM, u TE Tuzla planirano 192.250 hilj. KM) i čine ga troškovi uglja za proizvodnju električne energije, tehnološke pare i toplotne energije, kalo i rastur uglja, troškovi hemikalija, industrijske vode, analize uglja, troškovi tečnih goriva za potpalu i podršku vatri i slično. Troškovi uglja za proizvodnju električne energije su najznačajniji trošak unutar ove stavke, a planirani su na osnovu planirane proizvodnje električne energije u termoelektranama, specifičnog utroška topline uglja uz primjenu planske cijene topline uglja koja je približna prosjeku ostvarenja za prvih 9 mjeseci 2020. godine, a uz uvažavanje cijena utvrđenih odlukom Vlade FBiH te očekivanih ugovornih odredbi o premiranju i penaliziranju kvaliteta uglja.

9. Materijal za održavanje obuhvata troškove planirane u iznosu 10.483 hilj. KM, a istim su obuhvaćeni troškovi materijala i rezervnih dijelova za održavanje (redovno i investiciono) sredstava u tehnički ispravnom stanju kako bi ova sredstva mogla obavljati svoju funkciju u okviru predviđenog vijeka trajanja čime se postiže pogonska spremnost proizvodnih postrojenja i distributivne mreže kao i funkcionalnost IKT infrastrukture. Kroz neophodna poboljšanja u upravljanju zalihama i procesu nabavki planira se dalje smanjenje nivoa zaliha materijala i

rezervnih dijelova što bi dovelo do boljih finansijskih rezultata i pozitivnog odraza na gotovinski tok preduzeća.

10. Ostali troškovi materijala planirani su u iznosu 5.426 hilj. KM, a obuhvataju utrošenu električnu energiju, kancelarijski materijal, utrošeno gorivo i mazivo za vozila, otpis HTZ opreme (kod stavljanja u upotrebu) itd. Očekuje se dodatno smanjenje troškova kancelarijskog materijala u djelatnosti *Snabdijevanja* zbog promjene u procesu štampanja računa za električnu energiju tj. prelaska na štampanje, kovertiranje i dostavu putem usluge pošte. Kod troškova goriva je uobziren aktuelni nivo cijena goriva za vozila u periodu izrade Plana, a potrebno je posvetiti pažnju smanjenju troškova električne energije u poslovnim objektima Društva u skladu sa *Politikom energetske efikasnosti*. Na djelatnosti *Snabdijevanja* je u okviru ove stavke planiran i trošak opreme-uređaja za ugradnju kod dijela krajnjih kupaca u cilju dostizanja postavljenih ciljeva energetske efikasnosti, u skladu sa zakonskim obavezama i potrebom adekvatnog tržišnog pozicioniranja.

11. Troškovi prevoza uglja planirani u 2021. godini iznose 23.007 hilj. KM. Predračun ovih troškova izvršen je na osnovu potrebnih količina uglja u tonama (po EEB-u za 2021. godinu potrebe iznose 4.985 hilj. tona) i procjenjenih cijena prevoza uglja, uvažavajući strukturu nabavke po rudnicima/kopovima te po vrsti prevoza (željeznički, drumski) koji će se koristiti kod isporuka uglja termoelektranama. Ovdje treba naglasiti da se cijena prevoza po toni znatno razlikuje po termoelektranama i niža je za TE Kakanj obzirom na geografski položaj i učešće u nabavci rudnika od kojih se uglj nabavlja kao i na vidove transporta.

12. Usluge održavanja planirane su u iznosu od 20.228 hilj. KM od čega se 59,5% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 31,2% na djelatnost distribucije. Ove usluge obuhvataju održavanje (redovno i investiciono) opreme i građevina, sječu šume, iskop i zatrpavanje kanala kod polaganja kablova za električnu mrežu, održavanje vozila, usluge održavanja hardvera i softvera te TK opreme. Ovi troškovi planirani su uz povećanje u odnosu na procjenjenu realizaciju za 2020. godinu, a tome značajno doprinose i troškovi održavanja kod VP Podveležje. Očekuje se veći obim troškova usluga na održavanju u proizvodnim podružnicama gdje je planiran veći broj remonata u odnosu na 2020. godinu. Shodno EEB-u, planirani su remont na svim agregatima u HE Grabovica i HE Salakovac kao i remont na agregatu A4 u HE Jablanica. Također, remont su planirani na skoro svim termoblokovima s tim da je za blok 6 u TE Kakanj planiran kapitalni remont dok je za blok 7 planiran produženi remont. Na ova dva termo bloka ne odnose se ograničenja o broju sati pogona iz ekoloških razloga. U djelatnosti distribucije planiraju se dosta intenzivne aktivnosti na održavanju distributivne mreže. Planirano je i povećanje troškova na ime održavanja hardvera i softvera gdje je uključen i trošak održavanja licenci koji je bio smanjen ranijih godina. Ovi troškovi rastu i obzirom na proces informatizacije (uvođenje novih softvera u poslovanju) i nastavak postepenog prelaska na daljinsko očitavanje brojala što povlači za sobom dodatne troškove u vezi hardvera, softvera i TK infrastrukture. Najveći dio troškova planiranih održavanja softvera se odnosi na održavanje SAP, *Microsoft* i *Oracle* licenci, a predviđeni su i značajni troškovi održavanja TK opreme.

13. Troškovi nabavke električne energije i pomoćnih usluga planirani su u iznosu od 136.994 hilj. KM.

Od planskog iznosa se na nabavku električne energije (uključujući energiju iz obnovljivih izvora) odnosi 112.910 hilj. KM, a planirani troškovi nabavke električne energije u 2021. godini imaju sljedeću strukturu:

- 13.455 hilj. KM za kratkoročnu kupovinu energije zbog sanacije ispada u proizvodnji,

- 19.380 hilj. KM po osnovu kupoprodaje na tržištu (po ovom osnovu planirano 21.600 hilj. KM prihoda, a za istu količinu energije),
- 4.200 hilj. KM za nabavku el. energije u vezi pomoćnih usluga,
- 15.387 hilj. KM za prijem po osnovu UPTS-a na 110 kV mreži i distributivnoj mreži,
- 58.617 hilj. KM za nabavku el. energije iz obnovljivih izvora;
- 1.271 hilj. KM za prijem od industrijskih elektrana.

Planirani troškovi u prve četiri alineje odnose se na djelatnost *Trgovine*, troškovi nabavke šeste alineje odnose na djelatnost *Snabdijevanja*, dok se troškovi nabavke iz pete alineje odnose na djelatnosti *Snabdijevanja* (pretežno) i *Proizvodnje* (dio po osnovu proizvodnje mHE Modrac). Kako se po osnovu ugovora sa Operaterom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH javio prihod tako su povećani i troškovi po istom osnovu. Bitno je naglasiti da su značajne količine i troškovi nabavke praktično neizbježni zbog zakonske obaveze otkupa od nezavisnih proizvođača koju EPBiH ima, dok se troškovi nabavke po osnovu UPTS-a javljaju zbog isprepletenosti distributivne mreže sa druge dvije elektroprivrede u BiH.

Ostvareni troškovi za kupoprodaju na tržištu (vezanu trgovinu) mogu biti i veći od planiranih, ako se realizacijom istih postiže dodatni pozitivan finansijski efekat za Društvo. Konkretno, ako se kroz aktivnosti kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj i kvartalnoj bazi može ostvariti pozitivna razlika između prihoda od prodaje i troškova nabavke za istu količinu energije, onda treba koristiti ukazane prilike, vodeći računa da se ne ugrozi likvidnost i realizacija ranije ugovorenih obaveza prema krajnjim i drugim kupcima, te NOS-u BiH u vezi pomoćnih usluga. Troškovi za kratkoročnu kupovinu energije radi sanacije ispada proizvodnje ne predstavljaju ograničenje-limit nakon što se eventualno dostigne planirani iznos troškova u toku godine u slučaju ugroženosti rada EE sistema i sigurnosti snabdijevanja kada je neophodna havarijska nabavka električne energije.

Za troškove pomoćnih usluga u EES-u je planirano 24.085 hilj. KM od čega se najveći dio odnosi na trošak sistemske usluge u iznosu 23.821 hilj. KM (pretežno u djelatnosti distribucije, po cijeni sistemske usluge koja se očekuje od 01.01.2021. godine), dok se ostatak od 264 hilj. KM odnosi na troškove za kapacitete u vezi pomoćnih usluga planirane u djelatnosti *Trgovine*. Troškovi (ali i prihodi) u vezi pomoćnih usluga su planirani uobzirujući postojeći koncept pomoćnih usluga u elektroenergetskom sistemu BiH. Također u okviru ove planske stavke planirani su i troškovi naknade za prekogranične kapacitete u iznosu od 600. hilj. KM koje će EP BiH imati kada bude priključena energetskej berzi van BiH.

14. Troškovi premija osiguranja planirani su u iznosu od 3.132 hilj. KM gdje se primjenjuje selektivniji pristup kod identifikacije imovine koja podliježe većim rizicima i koju treba osigurati. Najveći dio troškova osiguranja se odnosi na premije osiguranja stalnih sredstava (oprema, građevine, vozila) u djelatnostima proizvodnje i distribucije, a manji dio planiranih troškova odnosi se na osiguranje zaposlenih. Povećanje ovih troškova u odnosu na ranije godine je posljedica većih troškova osiguranja imovine u VP Podveležje.

15. Drugi troškovi usluga planirani su u iznosu od 15.630 hilj. KM, a obuhvataju troškove poštanskih i telekomunikacionih usluga, troškove službenih putovanja, troškove sistemskih studija, reprezentaciju, troškove bankarskih usluga, troškove zakupa, troškove reklame, sponzorstva itd. Porast ovih troškova u 2021. godini u odnosu na procjenu ostvarenja za 2020. godinu se dobrim dijelom odnosi na usluge naplate računa za el. energiju putem trećih lica (prelazak na ovaj vid naplate pokrenut tokom 2019. godine). Očekuje se i dalji rast troškova otpreme pošte u okviru djelatnosti snabdijevanja gdje se kontinuirano povećava obim

štampanja, kovertiranja i dostave računa kupcima putem pošte (prema zaključku Vlade FBiH iz maja 2016. godine) u odnosu na nivo i dinamiku dostignutu u 2020. godini. Računajući aktuelnu cijenu kovertiranja i dostave te broj kupaca tu se planira trošak od oko 5.800 hilj. KM što je više nego u dosadašnjem periodu. U okviru ove stavke planirani su i izdaci za medijsku promociju EPBiH što uključuje i troškove usluga sponzorstva u iznosu 450 hilj. KM.

16. Troškovi amortizacije planirani su u iznosu od 156.341 hilj. KM i odnose se na predračun troškova amortizacije stalnih sredstava shodno Računovodstvenoj politici Društva odnosno amortizacionim stopama i osnovicama za obračun amortizacije. U strukturi planiranih troškova amortizacije dominantno mjesto zauzima djelatnost *Proizvodnje* na koju se odnosi 58,4% planiranih troškova amortizacije dok se na djelatnost *Distribucije* odnosi 39,7% planskih troškova. Ovi troškovi su planirani u iznosu koji je približan procjenjenom za 2020. godinu. Dio planiranih troškova amortizacije odnosi se na amortizaciju opreme i građevinskih objekata, a jedan dio troškova amortizacije (oko 6,60 mil. KM) se odnosi na donirana sredstva i isti ima protustavku u prihodu od donacija na stavci *Ostali prihodi*. Povećanje ovih troškova u odnosu na ranije godine je posljedica početka rada VP Podveležje od marta 2021. godine, a gdje će upravo troška amortizacije biti najveća troškovna stavka.

17. Troškovi mrežarina i naknade za NOS planirani su u iznosu 52.064 hilj. KM. Proračun ovih troškova izvršen je prema planiranom/bilansiranom preuzimanju električne energije sa prenosne mreže i približno važećim tarifama određenim od strane DERK-a u momentu izrade Plana, a vezan je za količine preuzete energije sa mreže prenosa, a kod naknade za rad NOS-a BiH i za obim proizvodnje (preko G komponente tarife). Struktura je sljedeća:

- 43.756 hilj. KM odnosi se na troškove prenosa električne energije po osnovu isporuka krajnjim kupcima na distributivnoj mreži i 110 kV naponu.
- 4.027 hilj. KM odnosi se na troškove naknade za rad NOS-a BiH,
- 4.281 hilj. KM odnosi se na korištenje mreže drugih EP radi isporuke krajnjim kupcima.

Važno je istaći da se troškovi prenosa i tarife za rad NOS-a obračunavaju i plaćaju (od strane EPBIH) za energiju koju potroše krajnji kupci. U skladu sa važećim propisima i strukturom distributivne mrežarine, troškovi prenosa i NOS-a za krajnje kupce na distributivnoj mreži planirani su kod djelatnosti *Distribucije* (osim manjeg iznosa planiranog kod Snabdjevanja za kupce sa područja drugih ODS-ova), dok su troškovi prenosa i NOS-a u vezi krajnjih potrošača/kupaca na 110 kV naponu planirani kod djelatnosti *Snabdjevanja*. Za dio tarife za rada NOS-a koji se plaća preko G komponente dio troškova NOS-a je planiran u djelatnosti proizvodnje.

18. Troškovi plata i naknada plata planirani su u iznosu od 149.800 hilj. KM što je blizu procjene ostvarenja za 2020. godinu. Obzirom na manji broj radnika koji se planiran kao i 1 radni i kalendarski dan manje nego u 2020. godini ostavlja se prostor da nivo plata rasta prosječno do 2% što približno prati očekivani rast prosjeka neto plate u Federaciji BiH s tim da će se dio isplate vezati i za radni učinak i za rezultate poslovanja. Kolektivni granski ugovor koji je potpisan u aprilu 2018. godine i stupio na snagu početkom jula 2018. godine ističe u februaru 2021. godine. U I kvartalu 2021. godine se očekuje zaključenje novog Granskog kolektivnog ugovora sa približno istim nivoom prava i obaveza. Pretpostavljeno je da će u na snazi ostati stope doprinosa i poreza koje su važile u periodu izrade ovog Plana iako su izmjene u vezi toga u parlamentarnoj proceduri. Ukoliko budu usvojene predložene izmjene od strane Vlade FBiH tada bi troškovi plata mogli biti manji od ovdje planiranih, ali bi se povećali troškovi na planskoj stavci *6.1./19 Drugi troškovi rada*. Prosječan broj zaposlenih bi trebao biti blizu 4.320 što je blizu dostignutom u periodu izrade ovog Plana. Pored troškova plata, za plate po osnovu rada zaposlenika EPBiH na investicionim projektima Društva planiran je iznos od 3.200 hilj. KM što daje ukupnu planiranu bruto masu za plate u iznosu 153.000 hilj. KM. U okviru troškova plata (kao i troškova na narednoj stavci) planirana su sredstva za plate i naknade

pripravnicima koji bi bili angažovani tokom 2021. godine, a koji bi prvo radno iskustvo sticali u EP BiH.

19. Drugi troškovi rada planirani su u iznosu 24.998 hilj. KM i najvećim dijelom obuhvataju naknade (u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na oporezivi iznos) koje se isplaćuju zaposlenicima po osnovu Pravilnika o radu Društva (naknade za topli obrok i prevoz, regres, naknade za smrtne slučajeve, pomoći za liječenja i dr.). Naknada za topli obrok planirana je sa prosječnim bruto troškom u iznosu od 19,50 KM dnevno dok su troškovi naknade za prevoz radnika i regresa za godišnji odmor planirani (sukladno Pravilniku o radu, uz minimalni i neoporezivi iznos isplate) prema važećim cijenama prevoza, očekivanoj prosječnoj neto plati FBiH u 2021. godini te broju zaposlenika koji ostvaruju prava na te naknade. Moguće su izmjene propisa koji regulišu oporezivanje i doprinose u vezi ovih naknada. U slučaju da se usvoji kako je predloženo isto bi se reflektovalo i na troškove koji bi mogli biti povećani na ovoj stavci, ali bi isto bilo kompenzovano manjih troškom plata zbog smanjenja ukupne stope doprinosa na plate. Pored navedenog planirani su i troškovi stipendija, naknada pripravnici-ma-volonterima te naknade članovima organa Društva i sl.

20. Troškovi vodoprivrednih naknada su planirani u iznosu 24.815 hilj. KM na osnovu zakonskih propisa koji regulišu ovu oblast (konkretno važećih stopa), te na osnovu sagledane proizvodnje za 2021. godinu. Izuzetak su troškovi opće vodoprivredne naknade koji su vezani za isplaćene plate zaposlenicima, te troškovi naknade za zaštitu voda (baziraju se na podacima o ekvivalentnom broju stanovnika). Preko 98,7% ovih troškova se odnosi na djelatnost proizvodnje i to posebno podružnicu HE na Neretvi kod koje su posebno veliki (u sumi preko 22 miliona KM) troškovi doprinosa za korištenje hidroakumulacionih objekata i troškovi vodne naknade od posebnog značaja za HNK.

21. Razne dažbine, naknade i članarine planirane su u ukupnom iznosu od 20.636 hilj. KM, a u skladu sa važećim zakonskim propisima i osnovama za obračun poreza, naknada doprinosa i članarina dok su troškovi administrativnih i drugih taksi planirani prema procjeni za plansku godinu. Samo na dvije (varijabilne) naknade odnosi se 64% troškova iz ove stavke i to na naknadu za zagađenje zraka (planirano kod obje TE u ukupnom iznosu 5.303 hilj. KM) i naknadu o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenih radom termoelektrana (7.959 hilj. KM za obje TE). Ostatak se odnosi na komunalne naknade, koncesije, doprinose za građevinsko zemljište, članarine komorama i elektroprivrednim udruženjima, doprinose i poreze koji ne zavise od poslovnog rezultata, razne naknade regulatornim agencijama (DERK, FERK, RAK) i slično. Značajan iznos ovih troškova je i u distributivnoj djelatnosti obzirom na izuzetno visoke iznose komunalnih naknada u pojedinim općinama, a dio se odnosi i na koncesije u vezi malih HE.

22. Drugi troškovi poslovanja planirani su za 2021. godinu u iznosu od 8.233 hilj. KM, a obuhvataju izdatke za zaštitarske i usluge čišćenja, zdravstvene usluge, sistematski pregled radnika, usluge za stručno usavršavanje (edukacija radnika), pretplatu za stručna i službena izdanja, troškove konsultantskih, revizorskih i advokatskih usluga, usluga prevođenja, zatim komunalnih i neproizvodnih usluga, usluge u vezi protivpožarne zaštite i zaštite na radu te razne ostale neproizvodne usluge. Na ovoj stavci planirani su i troškovi poribljavanja u ukupnom iznosu 850 hilj. KM gdje se na podružnicu HE na Neretvi odnosi preko 90% tog iznosa.

23. Finansijski troškovi i rashodi planirani su u iznosu 5.607 hilj KM, a pretežno se odnose na kamate po dugoročnim kreditima (4.320 hilj. KM) i troškove kamata po osnovu aktuarskih obračuna (1.022 hilj KM). Nisu planirani rashodi (kao ni prihodi) po osnovu kursnih razlika. Očekuje se rast troškova kamata na kredite u 2021. godini, a skoro 93% planiranih finansijskih rashoda je planirano kod djelatnosti proizvodnje i distribucije koje su bile dominantni korisnici

kredita u proteklom periodu. Trošak kamata će biti uvećan obzirom na troškove finansiranja kod VP Podveležje kada ovaj objekat uđe u upotrebu u 2021. godini.

24. Drugi rashodi planirani su u iznosu od 50.209 hilj. KM, a odnose se na rashode po osnovu šteta i naknada šteta, rashode po osnovu otpisa potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, rashode po osnovu otpisa zaliha i smanjenja vrijednosti stalnih sredstava. Obzirom na neizvjesnost naplate najveći dio ovih rashoda odnosi se na umanjene vrijednosti po osnovu datih avansa ZD rudnicima u iznosu od 43.600 hilj. KM što je i osnovni razlog odstupanja ove planske stavke u odnosu na prethodnu godinu (za 2020. godinu se očekuju i veći). Dio iznosa sa ove stavke odnosi na troškove nabavke namirnica za restorane u proizvodnim podružnicama. Potrebno je napomenuti da se značajan dio rashoda iskazuje zbog obaveze poštivanja MRS-a i da se u istoj godini ili u godini nakon ostvare srodni-povezani prihodi (primjer je prihod od naplaćenih otpisanih potraživanja).

25. Troškovi rezervisanja planirani su u iznosu od 6.258 hilj. KM i odnose se na:

- rezervisanja na ime započetih sudskih sporova 2.706 hilj. KM,
- rezervisanja po aktuarskim obračunima za tekući rad 2.363 hilj. KM,
- ostala rezervisanja za rizike i troškove u iznosu od 1.189 hilj. KM (od čega 1.089 hilj. KM troškovi demontaže u TE).

Aktuarski obračuni se odnose na buduće isplate zaposlenicima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina (kod odlaska u penziju) te isplate naknada za smrtne slučajeve penzionisanih zaposlenika, a u skladu sa MRS-om 19. Nisu planirani troškovi rezervisanja na ime aktuarskih gubitaka (kao ni prihodi po osnovu aktuarskih dobitaka).

Bilješka III– Finansijski rezultat

Planirana dobit za 2021. godinu prije oporezivanja iznosi 10.433 hilj. KM što je niže od dobiti za 2018 i 2019. godinu, a približno dobiti koja se procjenjuje za 2020. godinu.

U odnosu na procjenjeno za 2020. godinu očekivane glavne negativne okolnosti po rezultat poslovanja u 2021. godini su:

- pad cijena u tržišnom snabdjevanju i trgovini;
- pad finansijskih prihoda obzirom na velik utrošak vlastitih sredstava za finansiranje planiranih investicija i pretpostavku neutralnosti kursnih razlika;
- rast troškova održavanja kako bi se nadoknadio izostanak dijela aktivnosti koje se predviđene za 2020. godinu, ali nisu realizovane zbog pandemije Covid-19;
- veći troškovi nabavke iz obnovljivih izvora, zbog veće količine nabavke kao i rasta referentne cijene;

Sa druge strane, ključna pozitivna okolnost bi bila bolja hidrološka situacija gdje se očekuje veća proizvodnja u HE na Neretvi što bi značilo i veći obim prodaje el.energije iz vlastite proizvodnje, posebno kod djelatnosti *Trgovine*. Planira se i manji specifični utrošak topline u odnosu na 2020. godinu što bi trebalo pozitivno uticati na troškove termoproizvodnje i finansijski rezultat.

Planirana dobit je veoma skromna ako se poredi sa iznosom kapitala Društva i planiranog prihoda za 2021. godinu, ali je razumna obzirom na okolnosti u kojima posluje EP BIH.

BILJEŠKE UZ PREDRAČUN BILANSA USPJEHA ZA 2022. i 2023. GODINU

Predračun planiranih prihoda, troškova i rashoda za 2022. i 2023. godinu je u osnovi približan iznosima za 2020. godinu. Glavne razlike u odnosu na tu godinu su sljedeće:

- različiti elementi varijabilnih prihoda i troškova bazirani na energetskim veličinama (pretežno iz EEB: prodaja, količina i struktura proizvodnje električne energije, količine nabavke energije itd.);
- uvođenje u pogon novih objekata sa njihovim očekivanim prihodima i troškovima (kod novih objekata će dominantan trošak biti amortizacija, a značajni će biti i troškovi kamata kao i koncesionih naknada);
- razlika u obimu tržišne prodaje (manja nego u 2021.), obzirom na proizvodne mogućnosti;
- veća prodajna cijena (uz blagi i postepeni rast) za kategorije kupaca u okviru javnog snabdijevanja;
- očekivano dalje smanjenje finansijskih prihoda obzirom na planirano korištenje *a vista* i oročenih sredstava Društva za investicione aktivnosti tokom planskog perioda (posebno u 2021. godini); nakon puštanja u pogon novih proizvodnih objekata doći će do rasta troškova kamata obzirom da će isti većinom biti finansirani iz eksternih izvora;
- planirano je da troškovi zaposlenih budu približni nivou za 2021. godinu uz blago smanjenje broja zaposlenih obzirom na planirane odlaske radnika u penziju;
- rast troškova amortizacije kao rezultat ulaganja uoči i tokom planskog perioda (prvenstveno u nove proizvodne objekte i blok 6 u TE Tuzla, ali i druga ulaganja).

Za sve tri planske godine troškovi prenosa električne energije, troškovi naknade za rad NOS-a, troškovi sistemskih usluga kao i troškovi obavezne nabavke električne energije (obnovljivi izvori i nezavisni proizvođači) su planirani približno važećim tarifama u IV kvartalu 2020. godine s tim da je planirano 10%-tno povećanje tarife za rad NOS-a BiH te blago smanjenje tarife za sistemsku uslugu (manji trošak energije za pokriće prenosnih gubitaka zbog pada cijena nabavke istih u odnosu na 2020. godinu). Ovi troškovi su približno isti za sve 3 godine.

Planski pristup je da se kroz veći obim proizvodnje i veće cijene ostvaruje rast prihoda od osnovnih djelatnosti, a da troškovi i rashodi koji nisu direktno ovisni od obima proizvodnje i prodaje rastu sporije u odnosu na rast prihoda. Fiksni troškovi se kroz mjere racionalizacije i uštede trebaju smanjivati odnosno nastojati ostvariti i ispod Plana. Izuzetak je trošak amortizacije i kamata gdje je rast neminovan obzirom na planirane investicije i zaduženja te povećanje obima prodaje (preko povećanja broja kupaca širenjem mreže i priključenjem novih kupaca). Investicijama u proizvodnju se nastoji obezbjediti pogonska spremnost i ekološka prihvatljivost proizvodnih kapaciteta na duži rok. Planiranim ulaganjima u nove proizvodne objekte bi se postepeno povećavao trošak amortizacije i kamata, kao i učesće istih u ukupnim troškovima, uz smanjenje varijabilnih troškova obzirom da bi u pogonu više učestvovali blokovi sa nižim specifičnim utroškom. Jedan dio rasta troškova amortizacije ima i svoju ekološku dimenziju u vidu poboljšanja ekoloških performansi proizvodnih kapaciteta što se prvenstveno odnosi na projekt izgradnje VP Podveležje gdje bi se obezbjedio novi vid energije iz obnovljivih izvora, ali i projekte odsumporavanja koji će dovesti do povećanja proizvodnog troška u termoelektranama nakon što budu završeni.

Na narednoj stranici se daje uporedni pregled predračuna bilansa uspjeha iz ovog plana sa ostvarenjem 2020. godine. Dati su indeksi koji pokazuju:

- odnos između planiranog za 2021. godinu sa ostvarenim za 2020. godinu,
- odnos između planiranog za 2022. i 2023. godinu sa planom za 2021. godinu.

Uporedba Predračuna Bilansa uspjeha za period 2021-2023. godina sa procjenom ostvarenja za 2020. godinu
iznosi u hilj.KM

ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	Plan 2020-2022			Plan 2021-2023			index 2/1	index 3/2	index 4/2
		2020 plan	2020 ostvarenja	2021 plan	2022 plan	2023 plan				
	broj kolone		1	2	3	4	5	6	7	
6.1/01	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.101.455	985.625	976.461	948.019	944.596	99,1	97,1	96,7	
	- prihodi od prod. krajnjim kupcima EP BiH	746.441	724.300	726.345	751.960	775.109	100,3	103,5	106,7	
	- dugoročna i kratkor. prodaja u van BiH	239.605	183.080	179.367	120.664	94.002	98,0	67,3	52,4	
	- prihodi po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.862	17.054	17.862	17.862	17.862	104,7	100,0	100,0	
	- prihodi po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	76.568	45.405	21.600	21.600	21.600	47,6	100,0	100,0	
	- prihodi od prodaje iz obnovljivih izvora	8.035	6.895	20.277	24.923	25.013	294,1	122,9	123,4	
	- prihodi od prodaje el. energ. u vezi PU	12.943	8.892	11.009	11.009	11.009	223,8	100,0	100,0	
6.1/02	Prihodi od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.702	14.500	15.483	15.561	15.482	106,8	100,5	100,0	
6.1/03	Prihodi od prodaje materijala i usluga	26.535	24.300	26.903	27.158	27.415	110,7	100,9	101,9	
	- prihodi od naknada priključenja	17.850	16.900	18.867	19.097	19.309	111,6	101,2	102,3	
	- ostali prihodi od prodaje mater. i usluga	8.685	7.400	8.036	8.061	8.106	108,6	100,3	100,9	
6.1/04	Prihodi od finansiranja	3.683	5.200	3.387	3.038	2.715	65,1	89,7	80,2	
6.1/05	Ostali prihodi	11.772	12.000	14.219	10.952	10.950	118,5	77,0	77,0	
	UKUPNI PRIHODI	1.159.147	1.041.625	1.036.453	1.004.728	1.001.158	99,5	96,9	96,6	
6.1/08	Materijal za proizvodnju električne energije	341.798	331.670	312.157	289.407	275.603	94,1	92,7	88,3	
6.1/09	Materijal za održavanje	12.797	9.520	10.483	11.317	11.325	110,1	108,0	108,0	
6.1/10	Ostali troškovi materijala	6.431	5.300	5.427	5.953	5.954	102,4	109,7	109,7	
6.1/11	Troškovi prevoza uglja	27.223	24.828	23.007	21.015	21.103	92,7	91,3	91,7	
6.1/12	Usluge održavanja	18.417	17.100	20.228	21.290	21.387	118,3	105,3	105,7	
6.1/13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	179.497	144.415	136.994	141.776	142.177	94,9	103,5	103,8	
6.1/14	Premije osiguranja	2.386	1.679	3.132	3.343	3.344	186,5	106,8	106,8	
6.1/15	Drugi troškovi usluga	15.216	11.164	15.630	16.714	16.709	140,0	106,9	106,9	
6.1/16	Troškovi amortizacije	148.342	145.315	156.341	163.830	166.042	107,6	104,8	106,2	
6.1/17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	52.331	51.789	52.064	52.714	52.946	100,5	101,2	101,7	
6.1/18	Plata i naknade plata	158.275	150.000	149.800	149.800	149.800	99,9	100,0	100,0	
6.1/19	Drugi troškovi rada	23.517	24.130	24.998	25.183	25.406	103,6	100,7	101,6	
6.1/20	Vodoprivredne naknade	24.597	18.527	24.815	23.803	24.103	133,9	95,9	97,1	
6.1/21	Razne dažbine, naknade i članarine	20.126	19.766	20.636	19.825	17.852	104,4	96,1	86,5	
6.1/22	Drugi troškovi poslovanja	8.522	6.800	8.233	8.383	8.477	121,1	101,8	103,0	
6.1/23	Finansijski troškovi i rashodi	4.399	3.800	5.607	5.351	5.121	147,6	95,4	91,3	
6.1/24	Drugi rashodi	53.276	59.623	50.209	34.402	34.095	84,2	68,5	67,9	
6.1/25	Troškovi rezervisanja	6.660	6.200	6.258	6.172	6.125	100,9	98,6	97,9	
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	1.103.811	1.031.625	1.026.019	1.000.277	987.571	99,5	97,5	96,3	
	PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA	55.335	10.000	10.433	4.452	13.588	104,3	42,7	130,2	

Predračun gotovinskog toka za period 2021-2023.			
	u mil. KM		
predračun rađen bez PDV-a kao neutralnog elementa posmatrano na godišnjem nivou	2021	2022	2023
PRILIVI S REDS T A V A IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI			
Prilivi po osnovu prodaje el. energije i pomoćnih usluga	971,8	941,9	938,3
Prilivi po osnovu tehnol.pare, toplotne energije, šljake i pepela	14,1	14,2	14,1
Prilivi od prodaje materijala i usluga (priključci,tenderi, elektroenergetske saglasnosti)	25,6	25,8	26,0
Ostali prilivi (kamate, naplaćena potraživanja i sl.)	8,1	7,8	7,3
I UKUPNO PRILIVI iz poslovne aktivnosti	1.019,5	989,6	985,7
ODLIVI S REDS T A V A IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI			
Materijal za proizvodnju (uključujući prevoz uglja)	335,2	310,4	296,7
Materijal i usluge održavanja	30,7	32,6	32,7
Ostali materijali i usluge	32,4	34,4	34,5
Odlivi po osnovu zaposlenih (plate, naknade zaposlenim i sl.)	174,8	175,0	175,2
Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga	137,0	141,8	142,2
Troškovi mrežarina, naknada za NOS i prenos	52,1	52,7	52,9
Razne dažbine (vodoprivr. naknade, porezi, naknade i sl.)	45,5	43,6	42,0
Ostali odlivi (rezervisanja, isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina i dr.)	6,0	6,0	6,2
- isplate po osnovu sudskih sporova i dr. rezervisanja	2,8	2,7	2,7
- isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina	2,2	2,3	2,5
- ostalo (usluge, roba, štete)	1,1	1,0	1,0
Efekat smanjenja stanja zaliha i avansa prema rudnicima (zbirni)	0,0	0,0	0,0
II UKUPNO ODLIVI iz poslovnih aktivnosti	813,6	796,5	782,4
III NETO GOTOVINSKI TOK IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI (I-II)	205,9	193,1	203,4
PRILIVI S REDS T A V A IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI			
Prodaja stalnih sredstava i otuđenje udjela			
Ostali prilivi iz ulagačke aktivnosti (dividenda ZD Eldis tehnika)	1,5		
IV UKUPNO PRILIVI iz ulagačke aktivnosti	1,5	0,0	0,0
ODLIVI S REDS T A V A IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI			
Sticanje stalnih sredstava po osnovu raspoloživih vlastitih sredstava	271,5	206,0	172,5
V UKUPNO ODLIVI iz ulagačke aktivnosti	271,5	206,0	172,5
VI NETO GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI (IV-V)	-270,0	-206,0	-172,5
PRILIVI S REDS T A V A IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI			
Povrat pozajmljenih sredstava (povrat pozajmica od rudnika)	1,0	0,6	
Ostali prilivi iz finansijskih aktivnosti (umanjeno postojećih oročenih depozita)	10,5	67,6	19,7
VII UKUPNO PRILIVI iz finansijskih aktivnosti	11,5	68,3	19,7
ODLIVI S REDS T A V A IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI			
Vraćanje uzetih kredita (odnosi se na postojeće kredite i revit. blok 6 TET 2023)	11,9	9,9	11,5
Otplata glavnice kredita za avans bloka 7	28,3	28,3	28,3
Otplata kreditnih anuiteta za VP Podveležje	13,5	13,3	13,2
Otplata kredita KfW Scada (samo glavnica)	1,0	1,0	1,0
Neto isplata dividendi (% od dobiti, umanjeno za potraž. od vlasnika po osn subv.)	0,2	0,2	0,2
Odlivi za porez na dobit (bez korištenja prava djelimičnog oslobađanja)	2,0	2,0	0,8
Ostali odlivi iz finans. aktivnosti (pozajmice rudnicima za podstic. otpremine i dr)	0,5	0,6	0,6
VIII UKUPNO ODLIVI iz finansijskih aktivnosti (VII-VIII)	57,4	55,4	55,5
IX NETO GOTOVINSKI TOK IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI	-45,9	12,9	-35,9
X Neto povećanje (smanjenje) gotovine (III+VI+IX)	-110,0	0,0	-5,0
Procjenjeno stanje gotovine na 31. 12.2020. g. 140,0 mil KM, procjenjeno stanje oročenih depozita 97,8.mil. KM			
PG Stanje gotovine na početku godine	140,0	30,0	30,0
KG Stanje gotovine na kraju godine	30,0	30,0	25,0
X Neto povećanje (smanjenje) gotovine (KG-PG)	-110,0	0,0	-5,0

Predračun bilansa stanja za period 2021-2023. godina

<i>Planirani bilans stanja za period 2021-2023</i>					
<i>Pozicija</i>		(u mil. KM)			
		procj st. 31.12.2020	st. 31.12.2021	st. 31.12.2022	st. 31.12.2023
Stalna imovina i dugor. plasmani		3.023,00	3.178,10	3.610,30	4.121,10
Kratkoročna imovina		503,00	399,90	304,70	250,90
- zalihe		58,00	58,20	58,60	58,00
- dati avansi		110,00	66,40	39,40	12,40
- novac		140,00	30,00	30,00	25,00
- kratkoročna potraživanja		145,00	143,00	141,00	139,00
- kratkoročni finansijski plasmani		35,00	87,30	19,70	0,00
- potraž. za PDV i akt vrem. razgr. (AVR)		15,00	15,00	16,00	16,50
Ukupno aktiva		3.526,00	3.578,00	3.915,00	4.372,00
Kapital		2.994,50	3.000,30	3.001,39	3.010,22
Dugoročna rezervisanja		138,00	130,00	124,00	118,00
Dugoročne obaveze		191,96	242,82	579,83	1.004,90
Kratkoročne obaveze		143,54	147,38	151,78	180,88
Pasivna vremenska razgr (PVR)		58,00	57,50	58,00	58,00
Ukupno pasiva		3.526,00	3.578,00	3.915,00	4.372,00

Obim aktive i pasive se iz godine u godinu povećava obzirom na planirana ulaganja te značajno finansiranje istih iz eksternih izvora. Planiranim ulaganjima se uvećava vrijednost stalnih sredstava (obzirom da su veća od planiranih troškova amortizacije), ali i dugoročnih obaveza (tačnije dugoročnih obaveza po finansijskim kreditima). Također, već u 2021. godini značajno opada iznos novca i kratkoročnih finansijskih plasmana, jer bi se ulaganja u velikoj mjeri finansirala iz vlastitih novčanih sredstava. Pozicija zaliha će generalno zavisiti i od kretanja zaliha uglja na depoima termoelektrana, a u predračunu su uzete zalihe uglja prema EEB-u za period 2021-2023. godina. Za ostale zalihe, ako isključimo one u vezi uglja, planira se nivo blizu dostignutog sa krajem novembra 2020. godine. Planira se rast obima aktive i pasive za oko 845 miliona KM u odnosu na stanje sa krajem 2020. godine i to prvenstveno na pozicijama stalnih sredstava (većinom investicije u toku i u okviru istih dominantno blok 7 TE Tuzla) u okviru aktive, odnosno dugoročnih obaveza (tačnije kreditne obaveze) na pasivi. Kratkoročne obaveze se također povećavaju, a što se zapravo odnosi na povećanje otplate kredita u toku prve naredne godine u odnosu na datum bilansa stanja. Umanjenje vrijednosti potraživanja za date avanse ZD rudnicima utiče na smanjenje tekućih sredstava (kroz stavku *Dati avansi*) te na klasu kapitala preko finansijskog rezultata obzirom da se za iznos rashoda planira manja dobit. Također, očekivani iznos poreza na dobit je sa pozicije kapitala preraspoređen na kratkoročne obaveze s tim da se iste izmiruju u toku godine koja slijedi godini ostvarenja oporezovane dobiti.

Nije planirano da će vlasnici kapitala EP BiH vršiti dokapitalizaciju Društva tokom planskog perioda te su promjene u okviru klase kapitala vezane samo za dobit koja se planira u planskom periodu uz uobzirenje isplate dividende po prijedlogu iz narednog poglavlja.

Raspodjela planirane dobiti

Članom 37. i 38. Zakona o javnim preduzećima Uprava Javnog preduzeća predlaže raspored dobiti u jednoj finansijskoj godini i raspored dobiti po godinama trogodišnjeg planskog perioda, vodeći računa o preporukama Odbora za reviziju, ukupnim finansijskim obavezama Javnog preduzeća u godini koja slijedi, kao i o iznosu kapitalnih izdataka, te drugim investicijama neophodnim za pravilno održavanje i razvoj preduzeća.

Članom 40. Zakona o javnim preduzećima Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština Društva po prijedlogu Uprave, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za reviziju i Nadzornog odbora.

Predlaže se da se planirana dobit nakon oporezivanja po godinama planskog perioda rasporedi na sljedeći način:

O P I S	2021 hilj. KM / udio	2022 hilj. KM / udio	2023 hilj. KM / udio
<i>1. planirana dobit nakon poreza</i>	8.433,0	3.652,0	11.388,0
1.1. fond rezervi (zakonska obaveza)	1.686,6	730,4	2.277,6
1.2. neraspoređena dobit	4.186,4	361,6	6.550,4
1.3. dividende	2.560,0	2.560,0	2.560,0

Ovdje treba napomenuti da je za sve 3 godine procjenjen iznosa poreza na dobit s tim da je, uobzirena i činjenica da je, shodno propisima koji regulišu porez na fobit u Federaciji BiH i dosadašnjim poreznim prijavama, oporeziva dobit EP BIH poslije transfernih cijena dosta veća (za 2019.godinu preko 70% veća) u odnosu na dobit prije oporezivanja. Stoga je stopa poreza na dobit (10%) primjenjena na oporezivu dobit, a ne dobit prije oporezivanja koje se može vidjeti iz planiranog bilansa uspjeha.

Planirani iznos za dividende baziran je na obavezi raspoređivanja 20% dobiti nakon oporezivanja u rezerve te na pretpostavci o nastavku i obimu subvencioniranja socijalno ugroženih kategorija u skladu sa aktima Vlade FBiH. Tada bi iznos dividende (cca 2,32 mil. KM godišnje) koji bi bio isplaćen većinskom (90,4%) vlasniku bio dovoljan da pokrije iznos eventualnih subvencija za odnosnu godinu s tim da je kroz planirani iznos za dividendu planiran i dio isplate (cca 0,24 mil. KM) ostalim dioničarima (9,6%). Također, Plan generalno polazi od pretpostavke da se neće vršiti isplata dobiti/dividende sa pozicije neraspoređene-akumulirane dobiti iz prethodnih perioda obzirom da bi isplata iste ugrozila kapacitet Društva da realizira planirane i potrebne investicije.

Obzirom na značajne investicije koje su pred JP Elektroprivreda BiH u narednom periodu, predlaže se da se glavnina dobiti iz planskih godina zadrži u Društvu radi reinvestiranja odnosno manje potrebe za eksternim zaduženjem gdje je upitno i do kojeg iznosa se Društvo može dodatno zadužiti u odnosu na kredite koji su već ugovoreni sa uslovima koji ograničavaju buduća zaduženja. Na bazi ove pretpostavke (kao i pretpostavke da će glavnina dobiti za 2020. godinu nakon porezas ostati zadržana) je i urađen predračun gotovinskog toka. U protivnom, ne bi bilo dovoljno sredstava da se realizuje planirani obim ulaganja ili bi bila ugrožena likvidnost Društva.

8 PLAN LJUDSKIH RESURSA

Društvo će u periodu 2021-2023. godina zapošljavanjem kvalitetnih kadrova putem javnog oglašavanja, te dosljednim provođenjem temeljnih opredjeljenja utvrđenim Politikom upravljanja ljudskim resursima, obezbijediti postizanje planskih rezultata i ostvarenje ciljeva Društva. Zapošljavanja novih radnika će se u pravilu, u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH, vršiti putem javnog oglašavanja, po postupku utvrđenim ovom Uredbom i aktima Društva.

Po pitanju broja radnika i troškova radne snage, planirano je da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da ukupni godišnji troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2020. godinu za više od 2%.

Plan ljudskih resursa je rađen na bazi postojeće organizacije i sistematizacije, ali je izvjesno da će već u prvoj planskoj godini doći do izmjena Pravilnika o organizaciji te akata koji regulišu sistematizaciju i vrednovanje radnih mjesta. Efekti ovih promjena u domenu ljudskih resursa se trebaju uobziriti kod izrade plana ljudskih resursa po djelatnostima i podružnicama te u okviru Plana Direkcije.

Društvo će u planskom periodu, u skladu sa zakonom i drugim propisima, preduzeti aktivnosti na uspostavi novog sistema nagrađivanja radnika koji će se zasnivati na rezultatima rada i vrednovanju radnog učinka. Uspostavljeni sistem vrednovanja radnog učinka će obezbijediti pretpostavke za isplatu varijabilnog dijela plaće, što znači mogućnost za uvećanje i umanjenje plaće zavisno od ostvarenog radnog učinka i rezultata poslovanja Društva.

Plan ljudskih resursa 2021-2023. godina

Djelatnosti	Plan 31.12.2020. godine neodređeno	Procjena broja zaposlenih 31.12.2020.		Plan 2021.					Plan 2022.				Plan 2023.					
				prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2021.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2022.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2023.
					N	O	P			N	O	P			N	O	P	
PROIZVODNJA	1606	1594	7	66	63	42	22	1591	82	75	42	21	1584	78	68	42	21	1574
DISTRIBUCIJA	2064	2058	3	91	78	28	30	2045	94	80	23	31	2031	75	62	19	31	2018
SNABDIJEVANJE	348	335	1	11	7	7	7	331	14	10	4	4	327	12	9	3	4	324
TRGOVINA	23	26	0	0	0	0	1	26	0	0	0	1	26	0	0	0	1	26
FUNKCIJE POTPORE	271	273	1	5	4	0	2	272	4	3	0	2	271	19	14	0	2	266
UKUPNO EP BIH	4312	4286	12	173	152	77	62	4265	194	168	69	59	4239	184	153	64	59	4208

Tabela iznad predstavlja planski okvir u kojem će se kretati broj radnika. Potrebe za zapošljavanjem će se preispitivati kontinuirano od strane Uprave Društva, te će se svi prijedlozi za zapošljavanje morati detaljno obrazložiti. U slučaju potreba poslovanja, biće omogućena preraspodjela radnika prilikom zapošljavanja između djelatnosti i podružnica i to u okviru planiranog broja za nivo Društva. Prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije planiran je u 100% obimu, dok u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran je do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona. Ovo

će biti u primjeni do izrade analize procesa sa aspekta korištenja ljudskih resursa, te definisanja normativa po procesima, organizacionim jedinicama i radnicima.

Na osnovu navedenih kriterija za planiranje u planovima djelatnosti i u Planu Direkcije će biti detaljno razrađeni planovi ljudskih resursa. Planovi će sadržavati konkretan pregled radnih mjesta koja će biti popunjavana, vrstu zapošljavanja (određeno, neodređeno), plan prijema pripravnika, kao i dinamiku realizacije. U Planu poslovanja Direkcije biće razrađen plan za funkcije potpore (zajedničke funkcije Društva), a u planovima djelatnosti biće razrađeni planovi djelatnosti uključujući i odgovarajuće sektore u Direkciji. Planovi ljudskih resursa će se u toku planskog perioda analizirati i po potrebi revidirati u skladu sa promjenama koje budu rezultat prestrukturiranja (u organizacijskom, pravnom i računovodstvenom smislu), te u skladu sa rezultatima realizacije novih poslovnih mogućnosti. Izuzetno, kod odlaska u penziju radnika na specifičnim radnim mjestima koja zahtijevaju posebno radno iskustvo ili posebna znanja i sposobnosti, može se planirati i izvršiti prijem novog radnika prije odlaska u penziju (najviše do 6 mjeseci) radi uvođenja u posao i prijenosa potrebnih informacija i znanja na novog radnika.

Također, kod odlaska u penziju radnika sa radnog mjesta za koje je važećom sistematizacijom predviđen VI stepen stručne spreme, popunjavanje upražnjenog radnog mjesta će se izvršiti radnikom koji ima IV ili VII stepen stručne spreme, uz izmjenu sistematizacije za konkretno radno mjesto sa kojeg radnik ide u penziju, u zavisnosti od složenosti poslova tog radnog mjesta. Ukoliko je sistematizacijom predviđeno više izvršilaca, u tom slučaju, izmjenice se sistematizacija na način da se smanji broj izvršilaca, te sa VI stepenom utvrdi stvarni broj istih, a izmjenom sistematizacije za novo radno mjesto predvidi IV ili VII stepen stručne spreme, u zavisnosti od složenosti poslova tog radnog mjesta.

U planovima ljudskih resursa nisu planirana nova zapošljavanja niti će se vršiti unutrašnja preraspodjela na poslovima očitavanja, održavanja vozila i radnih mašina i održavanja čistoće. Iznimno, prijem radnika na navedene poslove moći će se realizovati radi zamjene radnika koji je odsutan sa radnog mjesta zbog bolovanja dužeg od 42 dana i to na isto radno mjesto na kojem je zaposlen radnik radi čijeg odsustva se predlaže zamjena. Zabranjeno je zapošljavanje novih radnika na poslovima fizičko-tehničke zaštite po bilo kom osnovu.

Djelovaće se u pravcu povećanja udjela radnika u neposrednoj eksploataciji u odnosu na upravljačke, potporne procese i održavanje, te u pravcu povećanja efikasnosti zaposlenih na svim nivoima nakon utvrđivanja normativa po procesima, organizacionim jedinicama i radnicima.

Posebna pražna će se posvetiti upravljanju karijerama zaposlenih. Dinamika angažovanja pripravnika će biti prilagođena očekivanom terminu okončanja školovanja stipendista, kako bi stipendisti Društva mogli uzeti učešće u oglasnoj proceduri za prijem pripravnika.

Djelovaće se na organizacijskom i kadrovskom jačanju funkcija kompanije koje se odnose na djelatnost snabdijevanja i procese vezane za otvoreno tržište električne energije, kroz prilagođavanje organizacije poslova tržišnim uslovima poslovanja, te angažman adekvatnog i kvalitetnog kadra (internim preraspoređivanjem i/ili vanjskim zapošljavanjem).

Radi planiranja potpune obustave gotovinske naplate, neće se planirati zapošljavanje novih radnika na neodređeno i određeno vrijeme na radnim mjestima referenata za naplatu.

U skladu sa dinamičkim planom po kojoj će se provoditi aktivnosti obustave gotovinske naplate te pravljenje nove organizacije Društva izvršice se potrebne izmjene sistematizacije

radnih mjesta, te raspoređivanje radnika koji obavljaju poslove naplate na druge odgovarajuće poslove u okviru podružnica Društva.

Broj radnika u organizacionim jedinicama koje će voditi izgradnju novih proizvodnih jedinica će se odrediti nakon donošenja odluke o njihovoj izgradnji i određivanja metodologije upravljanja tim projektima.

U cilju poboljšanja nepovoljne starosne strukture, zapošljavanje novih radnika u Društva će se vršiti prvenstveno iz reda mladih i to onih koji su uspješno obavili pripravnički staž, a koji su pokazali najbolje rezultate.

Društvo će, u skladu sa mogućnostima i raspoloživim sredstvima, vršiti stipendiranje najboljih studenata sa visokoškolskih ustanova, a ove aktivnosti će biti vođene krovno, sa nivoa Društva.

U slučajevima neplaniranih prestanaka ugovora o radu, zapošljavanje novih radnika će se vršiti samo ukoliko je to neophodno da bi se obezbjedilo nesmetano odvijanja procesa rada.

U slučaju privremene spriječenosti za rad (bolovanja) radnika u trajanju dužem od 42 dana i odsustva radnika sa posla usljed korištenja porodiljskog odsustva i u drugim sličnim opravdanim slučajevima, može se izvršiti zapošljavanje novog radnika na određeno vrijeme, ali samo ako ne postoji mogućnost angažovanja drugih radnika i najduže do povratka radnika sa bolovanja, odnosno do povratka sa porodiljskog ili drugog odsustva, uz poštivanje opredjeljenja da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou te da troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2020. godinu za više od 2%.

Kroz provođenje podsticajnih otpremnina ili drugih odgovarajućih mjera, po potrebi će se djelovati sa ciljem poboljšanja nepovoljne starosne strukture zaposlenih, racionalizacije broja zaposlenih i rješavanja problema izazvanih postojanjem velikog broja radnika sa preostalim radnom sposobnošću - invalidi II kategorije invalidnosti, koji je naročito izražen u podružnicama Društva, kao i na određene kategorije radnika koje kroz proces restrukturiranja i reinženjeringa budu identifikovane kao ciljne kategorije na koje trebaju biti usmjerene podsticajne otpremnine ili druge odgovarajuće mjere.

Zapošljavanje u Društvu, odnosno u vladajućem društvu i budućim zavisnim Društvima iz oblasti elektroprivrednih djelatnosti koja će se formirati kao rezultat procesa restrukturiranja Društva, će se vršiti prvenstveno iz postojećih ljudskih resursa, internim raspoređivanjem radnika. Zapošljavanje novih radnika izvan Društva će se vršiti u slučajevima kada se ne može obezbijediti interno raspoređivanje odgovarajućih kadrova unutar Društva.

Uzimajući u obzir da je obrazovanje jedan od najvažnijih segmenata upravljanja i razvoja ljudskih resursa, najefikasniji način ostvarenja konkurentnih prednosti i temeljna pretpostavka ulaska na otvoreno tržište, obučavanja radnika koji će se u planskom periodu fokusirati na slijedeće oblasti:

- menadžerska znanja i sposobnosti,
- multidisciplinarna znanja neophodna za rekonstrukciju i izgradnju novih objekata,
- savremene tehnologije i nove metode rada i upravljanja u elektroenergetici i rudarstvu,
- tržište električne energije i snabdijevanja u uslovima otvorenog tržišta,
- kreiranje i primjena mjera upravljanja potrošnjom,
- energetska efikasnost,
- obnovljivi izvori električne energije,

- uspostavljanje sistema upravljanja sigurnošću informacija,
- upravljanje ljudskim resursima,
- aktuelna zakonska regulativa iz oblasti radnog prava, privrednih društava, finansijskog poslovanja i dr.,
- unapređenje znanja iz oblasti zaštite okoline i
- zaštita na radu i zaštita od požara.

Potrebe za stručnim i profesionalnim razvojem radnika će se realizovati i upućivanjem radnika na seminare, konferencije, kurseve, obučavanje za sticanje /produžavanje važenja licenci, certifikata, stručnih i dr. ispita, kao i upućivanjem na druge vidove obučavanja.

Program obučavanja na nivou Društva koji se utvrđuje na osnovu potreba procesa rada i rezultata anketa će se realizirati centralizirano sa nivoa Društva.

Osim standardnih metoda obučavanja radnika, u planskom periodu će se provoditi obučavanje radnika korištenjem rješenja iz oblasti učenja na daljinu, te putem vlastitog edukacionog portala.

9 PLAN ULAGANJA

9.1 Politika ulaganja

Društvo će u narednom planskom periodu nastojati ispuniti planirani nivo ulaganja u cilju ostvarenja definisanih poslovnih ciljeva. Postepenim usmjeravanjem ulaganja sa rekonstrukcije i revitalizacije postojećih proizvodnih objekata na nove proizvodne objekte želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata, sa savremenim tehnološkim procesima proizvodnje električne energije u proizvodni portfolio EPBiH.

Ovim ulaganjima se pored izgradnje zamjenskih objekata teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti te zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

Politika ulaganja je:

- U proizvodnji smanjenje ulaganja u postojeće objekte koji su pri kraju životne dobi, a intenziviranje ulaganja u nove i zamjenske projekte kroz kapitalne investicije;
- U distribuciji održanje nivoa ulaganja u skladu sa raspoloživim sredstvima, uz korištenje tekućih, i po potrebi novih kreditnih sredstava, kao i ciljano smanjenje postojećih zaliha materijala predviđenih za nove objekte;
- Postepeno reduciranje zajedničkih ulaganja i njihovo svođenje samo na sistemsku infrastrukturu;
- Realiziranje odluka o dokapitalizaciji rudnika u skladu sa raspoloživim sredstvima, te priprema plana ulaganja za naredni period u skladu sa dugoročnim planovima razvoja termokapaciteta i prestrukturiranja rudnika.

9.2 Prioriteti ulaganja

Kvantifikacija najvažnijih strateških ciljeva EPBiH kroz plan ulaganja:

- **Izgradnja novih zamjenskih termo kapaciteta i novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora:**
  - iznos ulaganja: 1,66 milijardi KM,
  - broj projekata sa početkom gradnje u planskom periodu: 5
  - broj projekata koji ulaze u proizvodnju do kraja planskog perioda: 2
- **Dokapitalizacija rudnika:**
  - Ulaganje od 70 miliona KM po već donesenim odlukama, u skladu sa raspoloživim sredstvima za ulaganje

Pojedinačni projekti koji imaju najveći prioritet ili minimalni cilj koji treba realizirati:

- **Početak gradnje novih kapitalnih projekata:**
  - TE Tuzla Blok 7
  - HE Vranduk
  - HE Janjici
  - HE Una Kostela
  - mHE na Neretvici
- **Realizacija ulaganja u distributivne objekte** (dostizanje standarda kvaliteta) u planiranom iznosu

Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH prioritet je:

- **Osnivanje Operatora distributivnog sistema**

Nove elektrane koje bi trebale biti završene i stavljene u pogon prije isteka planskog perioda: VP Podveležje i mHE na Neretvici (Faza IA).

Realizacija planiranih ulaganja po djelatnostima u 2021. godini, vršiće se usmjeravanjem ulaganja po prioritetu razvojnih projekata te ulaganjima za koja su već donesene investicione odluke a čija je realizacija u prethodnom periodu već počela.

U oblasti **proizvodne djelatnosti** ističu se projekti izgradnje postrojenja za odsumporavanje na Bloku 6 u TE Tuzla i Bloku 7 u TE Kakanj. Pored toga planirana je revitalizacija Bloka 6 u TE Tuzla kao i revitalizacija Bloka 7 u TE Kakanj, sanacije betonske obloge u HE Jablanica.

U dijelu ulaganja **djelatnosti distribucije** izdvajaju se projekti prelaska distributivne mreže na naponski nivo 20 kV, rekonstrukcije i izgradnje elektrodistributivnih objekata, rekonstrukcije obračunskih mjesta, sistema nadzora i upravljanja, priključenja na distributivnu mrežu i ROMM i AMM/AMR, te osnivanje ODS-a.

U **djelatnosti snabdijevanja i trgovine** prioritet su rekonstrukcija i sanacija poslovnih objekata te IKT projekti u vezi ovih djelatnosti (SCADA, SOEE i dr.)

U oblasti **kapitalnih ulaganja** sa nivoa Društva prioriteti su dati u strateškim ciljevima EPBiH.

Ulaganja u **zajedničke projekte** odnose se na ulaganja IKT (Direkcija i zajednički IKT projekti) za infrastrukturu, tehničke sisteme upravljanja, licence, razvojne projekte, izgradnje mreže punionica za elektromobile itd.

Dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti i ukupan iznos ulaganja u **dokapitalizaciju rudnika** će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava s tim da će se nastaviti i u godinama nakon planskog perioda.

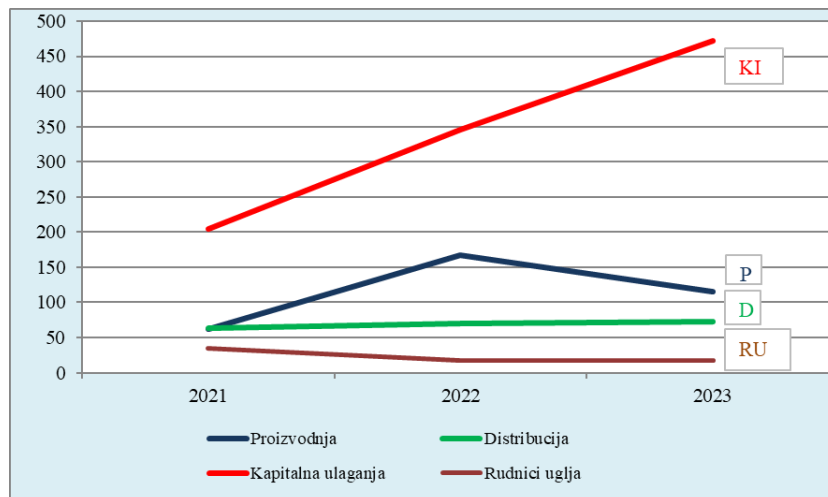
Rezultat ovakve politike ulaganja je vidljiv kroz suštinske promjene strukture ulaganja koje se vide na grafičkom prikazu dinamike. Posmatrajući sveukupno ulaganje u tri godine oko 62 % se odnosi na nove kapitalne projekte.

Strukturu sredstava za ulaganje u trogodišnjem periodu čine:

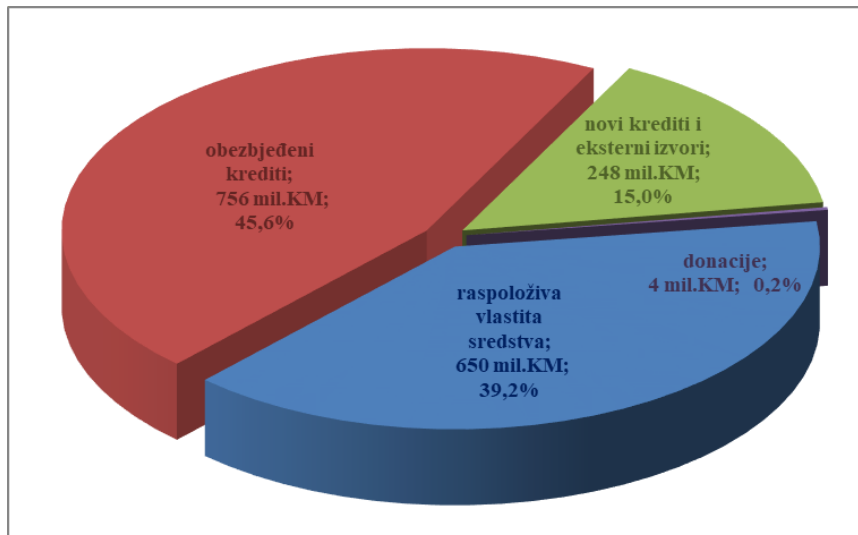
- **Raspoloživa vlastita sredstva od 650 mil. KM**, koja proizilaze iz planiranog gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti i stanja novčanih sredstava i oročenja sa krajem 2020. godine,
- **Obezbjeđena kreditna sredstva od 755,7 mil. KM**, koja uključuju Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom,
- **Planirana kreditna sredstva** za odsumporavanje u TE Tuzla i TE Kakanj **171,6 mil. KM**, te za revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i bloka 7 u TE Kakanj **76,5 mil. KM**
- **Donacije 4,2 mil. KM.**

Moguća je i opcija da projekti odsumporavanja budu ugovoreni sa izvođačima uz višegodišnju odgodu plaćanja (plaćanje prema izvođaču u tranšama tokom više godina nakon završetka projekta). U tom slučaju ovo ne bi bilo klasično kreditno finansiranje, ali bi opet predstavljalo eksterno finansiranje uz dospjeće većine obaveza nakon isteka planskog perioda.

Raspoloživa vlastita sredstva za ulaganje u narednom periodu procijenjena su na osnovu predračuna gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti, stanja gotovine i depozita na kraju 2020. godine i drugih bitnih elemenata. Pri tome se, između ostalog, vodilo računa o obavezama na ime servisiranja kredita, zadržanju rezerve likvidnosti, a pretpostavka je utrošak većine oročenih depozita na investicije već u prvoj planskoj godini (što je u vezi sa planiranim finansijskim prihodima za planski period). Na taj način dobivena su raspoloživa vlastita sredstva u iznosu od 650 miliona KM. Ovdje treba napomenuti da će sredstva potrebna za finansiranje rada vlastitih zaposlenika (plate i druge redovne naknade) na investicijama iznositi cca. 3,7 mil. KM godišnje odnosno 11,2 mil. KM za trogodišnji planski period gdje se vlastiti rad na investicijama pretežno odnosi na djelatnost distribucije u iznosu od 10 mil. KM godišnje.

Ukupni investicioni plan u trogodišnjem periodu iznosi 1,66 milijardi KM, prije svega za potrebe kapitalnih ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte. Osim vlastitih sredstava u iznosu od 650 mil. KM planirano je da se dodatna sredstva obezbijede i iz postojećih kredita u iznosu od 755,7 mil. KM, planiranih kredita za odsumporavanje u iznosu od 171,6 mil. KM, te planiranih kredita za revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i bloka 7 u TE Kakanj u iznosu 76,5 mil. KM.

Tokom planskih godina, zavisno od sticanja uslova za realizaciju pojedinih projekata, donosiće se odluke o novim izvorima finansiranja ili revidiranju planova.

Plan ulaganja - raspoloživa sredstva						hilj. KM
Ulaganja po djelatnostima		2021.	2022.	2023.	Ukupno	udio
I	Djelatnost proizvodnja - planirana ulaganja	70.370	162.380	112.483	345.233	20,8%
Ia	Planirana ulaganja za projekte djel. proizv.	69.637	161.727	111.878	343.242	
Ib	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. proizv.	733	653	605	1.991	
1	Vlastita sredstva - amortizacija (30%)*	41.822	44.376	44.577	130.774	
2	Kredit za odsumporavanje B6 TET i B7 TEK	43.505	101.105	27.015	171.625	
3	Kredit za revitalizaciju B6 TET i B7 TEK	0	20.000	56.520	76.520	
4	Povrat postojećih kredita	17.911	17.632	17.231	52.774	
II	Djelatnost distribucija - planirana ulaganja	62.681	70.532	73.206	206.419	12,4%
IIa	Planirana ulaganja za projekte djel. distr.	59.281	68.732	71.606	199.619	
IIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. distr.	3.400	1.800	1.600	6.800	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	46.076	46.341	46.559	138.976	
2	Vlastita sredstva - priključci	18.867	19.097	19.309	57.273	
3	Obezbeđeni krediti	4.235	11.725	14.669	30.629	
4	Donacije	1.269	0	0	1.269	
5	Povrat postojećih kredita	6.174	4.413	4.306	14.893	
III	Djelatnost snabdijevanje i trgovina - planirana ulaganja	2.734	1.442	1.256	5.432	0,3%
IIIa	Planirana ulaganja za projekte djel. snabdij. i trg.	934	942	956	2.832	
IIIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. snabdij. i trg.	1.800	500	300	2.600	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	934	942	956	2.832	
IV	Kapitalna ulaganja - planirana	204.562	345.186	472.606	1.022.354	61,7%
1	Vlastita sredstva - amortizacija (70% od amort. djel. proizv.)*	81.199	81.897	81.971	245.067	
2	Obezbeđeni krediti	40.500	1.500	7.000	49.000	
3	Kredit za Blok 7 TE Tuzla EXIM	18.013	258.186	399.889	676.088	
4	Donacije	1.000	1.400	500	2.900	
5	Povrat postojećih kredita	38.656	40.805	47.720	127.181	
V	Zajednički projekti - planirana ulaganja	3.775	1.748	1.550	7.073	0,4%
Va	IKT (Direkcija i zajednički projekti IKT-a)	2.800	1.400	1.300	5.500	
Vb	Ostala ulaganja **	975	348	250	1.573	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	3.600	3.619	3.634	10.853	
2	Povrat postojećih kredita	1.293	1.196	1.273	3.762	
VI	Planirana dokapitalizacija ZD rudnika uglja	35.000	18.000	17.000	70.000	4,2%
VIa	Dokapitalizacija po donesenim odlukama o dokapitalizaciji	35.000	18.000	17.000	70.000	
VII	Planirana dokapitalizacija neelektroprivrednih ZD	900	600	0	1.500	0,1%
VIIa	Dokapitalizacija ostalih ZD	900	600	0	1.500	
1	Vlastita sredstva - dobit ZD iz ranijeg perioda	900	600	0	1.500	
	Ukupno ulaganje (I+II+III+IV+V+VI+VII)	380.022	599.888	678.101	1.658.011	100%
VIII	Struktura ulaganja	2021.	2022.	2023.	Ukupno	udio
1	Raspoloživa vlastita sredstva***	271.500	205.972	172.508	649.980	39,2%
2	Donacije	2.269	1.400	500	4.169	0,3%
3	Obezbeđeni krediti (II3 + IV2 + IV3)	62.748	271.411	421.558	755.717	45,6%
4	Kredit za odsumporavanje B6 TET i B7 TEK	43.505	101.105	27.015	171.625	10,4%
5	Kredit za revitalizaciju B6 TET i B7 TEK	0	20.000	56.520	76.520	4,6%
6	Nedostajuća sredstva	0	0	0	0	0,0%
	Izvori ulaganja (VIII1+VIII2+VIII3+VIII4+VIII5+VIII6)	380.022	599.888	678.101	1.658.011	100%

* - 70% iznosa amortizacije iz djel. proizv. preneseno kapitalnim investicijama. Iznos amortizacije VE Podveležje 100% u djel. proizv., a prema planu početka njegovog rada raspoređen je iznos povrata za otplatu kredita između kapitalnih inv. i djel. proizv.

** - ostala ulaganja sadrže: punionice za električna vozila, električna vozila, razvojne projekte, imovinu te ostala zavisna i povezana društva

*** - Po predračunu gotovinskog toka za period 2021.-2023. na strani 46. ovog Plana

Da bi se realizovala planirana ulaganja potrebno je pored postojećih kredita u iznosu od 755,7 mil. KM, obezbijediti sredstva u iznosu od 171,6 mil. KM za projekte odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj, kao i kredite za revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i bloka 7 u TE Kakanj u iznosu 76,5 mil. KM.

Kao potencijalno raspoloživi nivo vlastitih sredstava za ulagačke aktivnosti uzet je nivo amortizacije prema odobrenju iz III tarifnog postupka FERK-a, korigovan za:

- procenat promjene obima proizvodnje za djelatnost proizvodnje,
- procenat promjene neto distribucije za djelatnost distribucije i
- procenat promjene broja kupaca za djelatnost snabdijevanja I reda.

Ove promjene se odnose na podatke iz EEB-a i broja kupaca za 2011. godinu kao referentne veličine u zadnjem tarifnom postupku.

Kod djelatnosti proizvodnje nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za proizvodnju toplotne energije i tehnološke pare u termoelektranama, te za planirani trošak amortizacije za vjetroelektrane, male hidroelektrane i hidroelektrane u planskom periodu.

Kod djelatnosti distribucije nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za distribuciju energije preuzete od ostalih snabdjevača.

Izvori tekućih kreditnih sredstava su međunarodne finansijske institucije (WB, EBRD, EIB, KfW), a i za nove kredite izvori bi dominantno trebale da budu navedene institucije, a eventualno i razne državne izvozne agencije zavisno od načina realizacije pojedinih projekata. Moguće je da će se kod projekata odsumporavanja eksterno finansiranje (ili dio istog) realizovati i kroz ugovaranje odgođenog plaćanja (na više godina) sa izvođačem projekta. Za realizaciju najvećih projekata (blokovi u termoelektranama) inicijalno su planirana vlastita i eksterna sredstava, prije svega po potpisanom Sporazumu o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom čija je efektivnost od decembra 2019. godine, kao i kreditnom aranžmanu sa konzorcijem komercijalnih banaka od juna 2020. za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla.

U planskom periodu predviđeno je da se oročena sredstva koriste za ulagačke aktivnosti, prvenstveno za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla te za ulaganja planirana po djelatnostima i na osnovu odluka o dokapitalizaciji rudnika.

Međutim, postoji značajan stepen neizvjesnosti u pogledu realizacije planirane dinamike trošenja sredstava usljed okolnosti na koje EPBiH može imati mali uticaj (dozvole, saglasnosti, procedure finansijskih institucija, odluke Vlade FBiH, odluke lokalnih zajednica, postupci javnih nabavki, žalbe, revizije, pandemija koronavirusa Covid-19, itd.). Zbog toga, EPBiH će na osnovu kontinuiranih analiza i projekcija gotovinskih tokova pažljivo planirati dinamiku i optimizirati korištenje oročenih sredstava na kratkoročnim depozitima.

9.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje

Planirana ulaganja u djelatnost proizvodnje za period 2021.-2023. godina imaju za cilj:

- Produženje životne dobi za termo blokove,
- Povećanje sigurnosti i pouzdanosti proizvodnje električne energije, tehnološke pare i toplotne energije,
- Ulaganja u smanjenje uticaja na okolinu,
- Povećanje energetske efikasnosti i raspoloživosti,
- Smanjenje proizvodnih troškova.

Planom ulaganja u proizvodnu djelatnost obuhvaćena su i ulaganja za ostale potrebe kao što su informacijski i telekomunikacioni sistemi i softveri, alati, vozila, uredska oprema i objekti, čija je namjena poboljšanje kvaliteta, efikasnosti i sigurnosti postrojenja i rada zaposlenih.

U Planu ulaganja za period 2021.-2023. godina potrebno je planirati sredstva na način:

- preostala ugovorena sredstva za koja nije izvjesno da će do kraja tekuće godine biti realizovana,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje je pokrenut postupak nabavke,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje nije izvjesno da će do kraja tekuće godine biti pokrenut postupak nabavke s tim da je rok realizacije istih planiran u periodu 2020.-2022. godina,
- sredstva planirana za nova ulaganja.

Ukupna ulaganja u djelatnosti proizvodnje u periodu 2021.-2023. godina iznose 345,2 mil. KM, od čega vlastitih sredstava u iznosu od 97,1 mil. KM. Dio tih ulaganja u iznosu od 2,0 mil. KM se odnosi na ulaganja u systemske IKT projekte za djelatnost proizvodnje kao što su modul održavanja, SDNiU, AMM/AMR. Preostali dio sredstava u iznosu od 248,1 mil. KM su kreditna sredstva koja se planiraju obezbijediti za potrebe realizacije projekta izgradnje postrojenja za odsumporavanje na blokovima B6 u TE Tuzla (58 mil. KM) i B7 u TE Kakanj (113,7 mil. KM), za revitalizaciju Bloka 6 u TE Tuzla (10 mil. KM) i revitalizaciju Bloka 7 u TE Kakanj (66,5 mil. KM).

Pored navedenih iznosa, u ovom planskom periodu planiran je i povrat kreditnih sredstava koja su uložena u prethodnom periodu u ukupnom iznosu od 52,8 mil. KM, što uključuje i otplatu kredita za VE Podveležje.

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost proizvodnje				
Izvori sredstava	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	26.132	40.622	28.343	95.097
Vlastita sredstva za IKT	733	653	605	1.991
Kreditni (planirani)	43.505	121.105	83.535	248.145
Ukupno	70.370	162.380	112.483	345.233

9.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije

Plan ulaganja u distributivnu djelatnost izrađuje se i realizuje po slijedećim podprogramima:

A. Ulaganja u distributivnu mrežu

1. Rekonstrukcija/sanacija i izgradnja novih elektrodistributivnih objekata
Kapitalna ulaganja – prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo
2. Rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta
Proširenje sistema daljinskog očitavanja i upravljanja brojilima električne energije - *Automatic Meter Management (AMM) Systems*
3. Sistemi daljinskog nadzora i upravljanja
4. Priključenje na distributivnu mrežu novih krajnjih kupaca/proizvođača

B. Ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za podružnicu

1. Oprema za IS i TK
2. Alati
3. Uredska oprema
4. Vozila
5. Poslovni objekti

C. Ulaganja u programe koji se realizuju kroz Sektor za IKT (SCADA i AMR/AMM sistemi i komunikacione mreže)

Planirana ulaganja u distributivnu djelatnost za period 2021.-2023. godina imaju za cilj:

- obezbjeđenje distributivnih kapaciteta za priključenje novih krajnjih kupaca/proizvođača,
- dovođenja kvaliteta isporuke električne energije u okvire norme BAS EN 50160 za distributivne sisteme, odnosno u okvire BAS i IEC standarda koji tretiraju ovu oblast,
- funkcionalne promjene naponskih nivoa u distributivnoj mreži koje uključuju prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo, uz postepeno ukidanje naponskog nivoa 35 kV,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu kvaliteta mjerenja električne energije,
- tehnološko unapređenje sistema mjerenja električne energije sa ciljem obezbjeđenja značajnih i pravovremenih informacija o potrošnji energije relevantnim akterima na tržištu i njihovim sistemima, uključujući i krajnje kupce električne energije,
- tehnološko unapređenje mreže, sa ciljem povećanja pouzdanosti i optimizacije funkcionisanja distributivnog sistema - automatizacija distributivne mreže,
- obezbijedenje uslova za povećanje produktivnosti rada, podizanja kvaliteta usluga koje pruža Distributer kao i poboljšanje uslova rada zaposlenika,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu zaštite i uticaja na okolinu.

U skladu sa usvojenim Planom aktivnosti za prestrukturiranje EPBiH, Zakonom o električnoj energiji i privremenim Smjernicama elektroenergetske politike FBiH predloženih od Vlade FBiH te donesenim Programom o prestrukturiranju EES-a FBiH (na koji još nije dao saglasnost Parlament FBiH) planira se izvršiti uspostava Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica. Ova kompanija će postati jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EPBiH. Ovisno o datumu davanja saglasnosti Parlamenta FBiH na Program o prestrukturiranju EES-a u FBiH moguće je da bude uspostavljena u planskom periodu (rok bi bio 35 mjeseci od stupanja na snagu Programa). U tom smislu kod formiranja ODS-a Društvo kao ulog u novcu planira 2023. godine (ako bi saglasnost Parlamenta FBiH bila data u I polugodištu 2021. godine) uložiti sredstva u iznosu od 100 hiljada KM. U momentu izrade Plana poslovanja, teško je sagledati iznos stalnih sredstava, zaliha i potraživanja koja će biti dio osnivačkog uloga ili naknadne dokapitalizacije u toku planskog perioda, ali je izvjesno da će to biti sredstva koja su već vezana za djelatnost distribucije. Sve odluke o osnivanju ODS-a i dokapitalizaciji ODS-a kao zavisnog društva će donositi Skupština Društva, te će konkretni iznosi osnivačkog uloga i dokapitalizacije zavisiti od obima i strukture pomenutih sredstava, datuma njihovog unosa u to zavisno društvo i vrijednosti koja bude uvrđena/procijenjena u skladu sa važećim propisima i zakonima.

Ulaganja u djelatnosti distribucije u periodu 2021.-2023. godina planirana su u iznosu od 206,4 mil. KM, od čega je 30,6 mil. KM na osnovu kredita koji su već obezbijedeni (uključujući i sredstva iz kredita EIB-a za projekat izgradnje pametnih mjerenja), a 1,3 mil. KM iz donacija. Unutar ovih ulaganja uključena su i sredstva u iznosu od 6,8 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a, kao što su modul održavanja, SCADA, SDNiU, pametnih mreža sa AMM/ AMR sistemima a koji se odnose na djelatnost distribucije.

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost distribucije				
Izvori sredstava	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	53.777	57.007	56.937	167.721
Vlastita sredstva za IKT	3.400	1.800	1.600	6.800
Kreditni (obezbjedeni)	4.235	11.725	14.669	30.629
Donacije	1.269	0	0	1.269
Ukupno	62.681	70.532	73.206	206.419

Investiciona ulaganja su planirana po podprogramima a odabir prioritarnih projekata za ulaganje u planskom periodu 2021.-2023. izvršen je u skladu sa planiranim budžetom i kriterijima za odabir prioritarnih projekata:

- priključenje svih novih korisnika distributivne mreže na način i u rokovima utvrđenim Opštim uslovima za isporuku električne energije i Pravilnikom Regulatora o metodologiji za izračunavanje naknada za priključenje,
- priprema i realizacija kapitalnih projekata za prelazak distributivne mreže 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo,
- izgradnja i rekonstrukcija/sanacija elektrodistributivne mreže u cilju dovodenja isporuke električne energije u okviru norme EN 50160,
- implementacija Projekta uvođenja SCADA/DMS/OMS na nivou distribucije, projekat koji se finansira sredstvima kredita i sredstvima granta njemačke razvojne banke (KfW) i dijelom iz vlastitih sredstava, prema planiranoj dinamici implementacije,
- implementacija Projekta „Izgradnja sistema pametnih mjerenja u elektrodistribuciji“ – projekat koji se finansira dijelom iz vlastitih sredstava i dijelom iz sredstava kredita EIB (50:50%), prema dinamici implementacije,
- rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta (izmještanje mjernih mjesta na pristupačnu lokaciju i eliminisanje unutrašnjeg priključka),
- priprema distributivne mreže za uklapanje novih TS 110/x kV u skladu sa planom izgradnje prenosne mreže,
- promjena tretmana neutralne tačke u distributivnim mrežama EPBiH
- ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za Podružnicu, (IS i TK sistemi, alati, vozila i uredska oprema). Ovim planom ulaganja obuhvaćene su nabavke koje doprinose unapređenju kvaliteta i efikasnosti rada, kvaliteta pružanja usluga i poboljšanju radnih uslova zaposlenih u distributivnoj djelatnosti,
- realizacija sistemskih IKT projekata, projekti za čiju realizaciju je nadležan Sektor za IKT
- ostala ulaganja u elektrodistributivnu mrežu treba planirati u skladu sa preostalim, raspoloživim sredstvima.

Da bi se donošenje novih investicionih odluka baziralo na kvalitetnoj investiciono-tehničkoj dokumentaciji, u svakoj planskoj godini planirana su odgovarajuća sredstva za pripreme aktivnosti (projektovanje, pribavljanje saglasnosti, rješavanje IPO i sl) za planirana ulaganja u narednim godinama.

9.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine

U periodu 2021.-2023. godina investiciona ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine planirana su u iznosu od 5,4 mil. KM. Ova ulaganja odnose se na rekonstrukcije i tipiziranje

šalter sala i kancelarija za odnose s kupcima, nabavku uredske i IT opreme i vozila, te za aplikaciju obračuna i naplate električne energije. Unutar ovih ulaganja uključena su i sredstva u iznosu od 2,6 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a.

Sredstva za ulaganja u djelatnosti trgovine biće obezbijedena putem zajedničkih projekata na nivou EPBiH, odnosno iz sredstava koja se planiraju u okviru planova Sektora za IKT. Ulaganja se odnose na održavanje i nadogradnju SCADA sistema i prateće softverske i hardverske strukture u okviru Dispečerskog centra, kao i održavanje i proširenje aplikacije *Blue Trader* za podršku procesu trgovine. Razvoj i implementacija drugih aplikacija u funkciji informatizacije i automatizacije u procesima upravljanja i trgovine biće u većini realizovan vlastitim kadrovima.

U planu ulaganja djelatnosti snabdijevanja i trgovine uključena su i sredstva za projekte iz oblasti IKT-a, kao što su SOEE i SONN.

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnosti snabdijevanja i trgovine				
Izvori sredstava	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	934	942	956	2.832
Vlastita sredstva za IKT	1.800	500	300	2.600
Ukupno	2.734	1.442	1.256	5.432

9.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva

U cilju izgradnje novih i zamjenskih proizvodnih kapaciteta u ovom planskom periodu intenziviraju se aktivnosti u okviru kapitalnih investicija. Starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih resursa, zahtijeva velike investicije u nove energetske kapacitete.

Cilj ovih ulaganja je:

- obezbijediti proizvodnju električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju tarifnih i netarifnih kupaca,
- obezbijediti kontinuitet u isporuci toplotne energije,
- povećati kapacitete i obim proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- povećanje ukupnog instalisanog kapaciteta i rast proizvodnje,
- postizanje veće efikasnosti i većeg udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- istraživanje rezervi i obezbjeđenje plasmana za ugalj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetski sektor.

Investicione odluke za izgradnju donesene su za: Blok 7 u TE Tuzla, HE Vranduk, HE Una Kostela, mHE na Neretvici (FAZA I i FAZA II) i VE Podveležje, za pripremne aktivnosti za veći dio projekata, te se u planskom periodu očekuje početak gradnje novih i zamjenskih elektrana.

Cilj za trogodišnji period je: početak gradnje 5 projekata i 2 proizvodna objekta u pogonu.

Prioritetni projekti za početak gradnje:

1. **TE Tuzla-Blok 7, mHE na Neretvici FAZA IA** - projekti čija je faza pripreme u završnoj fazi i čiji je početak gradnje planiran u 2021.

2. **HE Vranduk, HE Janjići, HE Una Kostela-Aneks** - projekti čija gradnja treba biti započeta do kraja 2022.

Pored toga, dodatni cilj je da do kraja trogodišnjeg planskog perioda 2021.-2023.:

- dva projekta **VE Podveležje i mHE na Neretvici – I faza** budu u pogonu.

Dugoročni strateški i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzli, a nakon toga i Bloka 8 u TE Kakanj. Imperativ je da nastavak gradnje Bloka 7 u toku 2021. godine, što proizilazi iz potrebe da blok bude u pogonu do kraja 2025. godine.

Riječ je o zamjenskim projektima za postojeće blokove koji izvjesno moraju biti zaustavljeni zbog isteka životnog vijeka i ograničenja koje nameće EU regulativa za rad termoelektrana nakon 2020. godine. Pored toga, bez ovih kapaciteta rudnici bi ostali bez potrebnog plasmata uglja za termoelektrane, čime bi proizvodnja uglja bila reducirana na nivo koji ne bi omogućio opstanak svih postojećih rudnika.

KAPITALNA ULAGANJA 2021.-2023.								
	Instalisana ukupna	Moguća godišnja	Investicija ukupno	Ulaganja 2021.-2023.			Ukupno	%
				2021.	2022.	2023.		
	MW	GWh	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	izgradnje
Hidroelektrane	118,55	592	641,82	5,80	13,30	24,10	43,20	4,96%
mE iz OiE i Vjetroelektrane	125,40	318	420,90	71,79	11,30	11,50	94,59	12,02%
Termoelektrane	750,00	4.511	2.929,85	125,97	319,59	437,01	882,56	82,94%
Vrelovod TE K do/i Sa	MWt 300*		240,00	1,00	1,00	0,00	2,00	0,08%
UKUPNO	993,95	5.421	4.232,57	204,56	345,19	472,61	1.022,35	100,00%

* - ne ulazi u ener. sumu

IZVORI SREDSTAVA

vlastita sredstva	145,05	78,10	54,22	277,37	27,13%
kredit	58,51	265,69	417,89	742,09	72,59%
donacije	1,00	1,40	0,50	2,90	0,28%
UKUPNO	204,56	345,19	472,61	1.022,35	100,00%

Ukupna investiciona vrijednost navedenih projekata je 4,23 milijarde KM, a na planski period se odnosi 1,02 milijardi KM. Struktura ulaganja odražava politiku ulaganja i pokazuje investicioni portoflio u kojem su zastupljeni različiti proizvodni kapaciteti, tako da se na termo objekte odnosi 86,3%, na HE 4,2%, te na male HE i VE 9,3 % od ukupnih ulaganja.

Od ukupno potrebnih sredstava koja su planirana do 2023. godine, oko 73% je predviđeno obezbijediti iz eksternih izvora. U prvoj planskoj godini planirano je uložiti oko 59 miliona KM kreditnih sredstava, koja su već obezbijedena putem kreditnih aranžmana iz ranijeg perioda sa KfW bankom za finansiranje HE Janjići i VE Podveležje, te kroz Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom za izgradnju Bloka 7 TE Tuzla. Udio eksternih izvora će biti povećan do kraja realizacije projekata, jer većina treba biti realizirana nakon 2023. godine.

Planirana ulaganja u pripremu izgradnje i izgradnju novih elektroenergetskih objekata, sa dinamikom ulaganja, i rokovima za ulazak u pogon, predstavljena je u narednoj tabeli:

KAPITALNA ULAGANJA 2021.-2023.										
		Instalirana ukupna snaga MW	Moguća godišnja proizvodnja GWh	Investicija ukupno mil. KM	Ulaganja 2021.-2023.				Početak izgradnje	Ulazak u pogon
					2021. mil. KM	2022. mil. KM	2023. mil. KM	Ukupno mil. KM		
Hidroelektrane										
1	HE VRANDUK	20,0	96,0	142,9	0,5	5,5	11,0	17,0	2022	2025
2	HE JANJICI	15,8	77,3	109,8	2,5	3,7	8,5	14,7	2022	2026
3	MHE UNA KOSTELA	13,7	73,5	32,7	0,5	0,5	0,5	1,5	2022	2026
4	HE USTIKOLINA	60,0	275,0	277,0	0,5	1,0	1,5	3,0	2023	2027
5	HE KOVANIĆI	9,1	46,2	75,9	1,0	1,0	1,5	3,5	2024	2026
6	Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne			1,0	0,3	0,6	0,1	1,0	2021	2022
7	Razvoj i projekti u vezi OIE			2,5	0,5	1,0	1,0	2,5		
	Ukupno HE	118,6	568,0	641,8	5,8	13,3	24,1	43,2		
Male HE										
8	mHE na Neretvici	24,9	99,9	102,7	10,0	6,0	5,5	21,5	2021	2022/23
9	mHE Kakanj	4,5	22,0	30,5	0,2	0,7	1,0	1,9	2022	2025
Vjetroelektrane										
10	VE Podveležje	48,0	98,0	162,7	41,1	0,0	0,0	41,1	2018	2021
11	VE Vlašić	48,0	98,0	125,0	0,5	2,1	2,5	5,1	2023	2025
12	Otkup projekata OIE			25,0	20,0	2,5	2,5	25,0	2021	
	Ukupno mE iz OIE i VE	125,4	317,9	445,9	71,8	11,3	11,5	94,6		
Termoelektrane										
13	TE TUZLA - G7	450,0	2.756,0	1.814,9	123,5	317,3	436,6	877,4	2020	2025
14	TE KAKANJ - G8	300,0	1.755,0	1.114,9	2,5	2,3	0,4	5,2	2023	2028
	Ukupno TE	750,0	4.511,0	2.929,9	126,0	319,6	437,0	882,6		
15	Vrelvod TE Kakanj do/i Sarajevo	MWt 300*		240,0	1,0	1,0	0,0	2,0	2022	2024
	SVEUKUPNO	994,0	5.396,9	4.257,6	204,6	345,2	472,6	1.022,4		
* - ne ulazi u energetska sumu										
1	vlastita sredstva				145,0	78,1	54,2	277,4	27,13%	
2	kredit				58,5	265,7	417,9	742,1	72,59%	
3	donacije				1,0	1,4	0,5	2,9	0,28%	
	Sveukupno				204,6	345,2	472,6	1.022,4		

U ovom trogodišnjem planskom periodu cilj je započeti gradnju pet projekata, od kojih su za dva već obezbjeđena kreditna sredstva.

Projekat Izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla se finansira u procentu od 85% iz kreditnih sredstava kineske izvozno-uvozne banke (EXIM banka) u iznosu od 614 miliona EUR. Rok otplate kredita je 20 godina sa uključenim grejs periodom od 5 godina. U novembru 2017. godine je potpisan Sporazum o kreditnom aranžmanu sa China EXIM bankom, čija efektivnost se očekivala početkom 2020. godine. Obzirom na razvoj situacije sa epidemijom virusa Covid-19, kineski partner u izgradnji CGGC sa sjedištem u Wuhanu je krajem januara 2020. godine reducirao obavljanje poslovnih aktivnosti. Također, postupak otvaranja specijalnog računa kod CEXIM banke je zaustavljen neko vrijeme. To je rezultiralo određenom vremenskom odgodom realizacije ovog aranžmana, te je Obavijest o početku realizacije projekta izdata 16.07.2020. godine, te od ovog datuma teku rokovi za izgradnju.

Preostalih 15% projekta od cca 108,3 miliona EUR se finansira iz komercijalnog kredita. i vlastitih raspoloživih sredstava. Ugovor za komercijalni kredit u iznosu od 141 miliona KM (72,2 mil. EUR) je potpisan sa konzorcijem domaćih banaka krajem decembra 2019. godine. Period otplate je 5 godina dok traje grejs period kredita CEXIM banke. Avans za projekat od 15% je uplaćen 23.06.2020. godine, od kada i teče period otplate komercijalnog kredita.

Projekat Izgradnje VP Podveležje većinski finansira KfW banka sa kreditom u iznosu 65 miliona EUR iz 2013. godine čiji je period otplate 14 godina uz grejs period od 3 godine.

Projekat Izgradnje HE Janjići većinski finansira KfW banka sa kreditom u iznosu 30 miliona EUR iz 2014. godine čiji je period otplate 15 godina i grejs period 4 godine.

Za zamjenske blokove u TET i TEK završena je investiciona i okolinska dokumentacija, dobijene potrebne saglasnosti i dozvole, a predviđena su i sredstva za istraživanje rezervi uglja.

EP BiH je u završnoj fazi za početak izgradnje zamjenskog Bloka 7 – 450 MW u TE Tuzla.
Potpisani su:

- Ugovor o inženjeringu, nabavci i izgradnji (EPC Ugovor) između EP BiH i Konzorcija China Gezhouba Group Company Limited, Kina (lider) i GEDI, Kina (član) 27.08.2014.g.
- Sporazum o kreditnoj liniji između Cexim banke i EP BiH, 27.11.2017. g.;
- Sporazum o projektnom partnerstvu između EP BiH i Konzorcija, parafiran 12.06.2019.g.
- Ugovor o Garanciji F BiH, potpisan između Federalnog ministarstva finansija i CEXIM banke u novembru 2019. godine;
- Ugovor o izdavanju Garancije F BiH, između Federalnog ministarstva finansija i EP BiH, potpisan 15.10.2019. godine;
- Ugovor o komercijalnom kreditu za finansiranje dijela avansa, između EP BiH i konzorcija domaćih komercijalnih banaka (Sberbank BH, Intesa Sanpaolo BiH i NLB), potpisan 30.12.2019. godine;
- Izvođaču po EPC Ugovoru je 23.06.2020. godine izvršena uplata 15% avansa;
- Nakon usaglašavanja uslova o sukcesivnoj predaji gradilišta sa EPC Izvođačem, EPBiH je 23.06.2020. godine izdala Obavijest o raspoloživosti gradilišta;
- Nakon ispunjavanja ugovornih obaveza Investitora i Izvođača, EPBiH je 16.07.2020. godine izdala Obavijest o početku realizacije EPC Ugovora (NTP); od ovog datuma teku rokovi za izgradnju.

Skupština EP BiH je na sjednici održanoj 18.09.2018. godine donijela:

- Odluku o davanju saglasnosti na izbor Konzorcija China Gezhouba Group Company Ltd – CGGC, Kina i China Energy Engineering Group, Guangdong Electric Power Design Institute Co., Ltd– GEDI, Kina za Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- Odluku o investicionom ulaganju u izgradnju Bloka 7;
- Odluku o zaduženju kod The Export – Import Bank of China - CEXIM banke za realizaciju Projekta izgradnje Bloka 7;
- Odluku o prihvatanju Garancije F BiH za osiguranje kredita CEXIM banke za realizaciju Projekta izgradnje Bloka 7;

Ove odluke su stupile na snagu dana 11.04.2019. godine, s kojim danom su kumulativno ispunjeni uvjeti navedeni u predmetnim odlukama, kako slijedi:

- 19.04.2018. godine Dom naroda Parlamenta F BiH je dao prethodnu saglasnost na izbor Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- 07.03.2019. godine Predstavnički dom Parlamenta F BiH je dao prethodnu saglasnost na izbor Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- 11.04.2019. godine je stupila na snagu Odluka Parlamenta F BiH o davanju prethodne saglasnosti za kreditno zaduženje EP BiH kod CEXIM banke za projekat izgradnje Bloka 7 kao i Odluka Parlamenta F BiH o odobravanju Odluke Vlade F BiH o izdavanju Garancije F BiH u korist CEXIM banke za kreditno zaduženje EP BiH.

EP BiH je u oktobru 2019. uplatila F BiH 39,63 mil.KM na ime premije za izdavanje garancije i 8,03 mil.KM na ime provizije za izdavanje garancije.

Za potrebe obezbjeđenja finansijskih sredstava za uplatu dijela avansa, osiguran je kredit kod komercijalnih banaka, uz instrumente osiguranja u vidu mjenica i kolaterala u nekretninama, i to PTZ EPBiH i Blok 6 u TE Tuzla. Dinamika otplate ovog kredit je takva da će skoro u cjelosti biti otplaćen prije nego što dođe na naplatu kredit kod CEXIM banke.

Izvođenje svih pripremnih građevinskih radova na lokaciji izgradnje bloka 7 su u završnoj fazi i stvoreni su uslovi za sukcesivnu predaju gradilišta EPC Ugovaraču.

U sklopu aktivnosti povećanja efikasnosti u TE Kakanj i smanjenja emisije zagađujućih materija, pokrenuta je izrada Projekta snabdijevanja toplinskom energijom iz TE Kakanj područja do/i Sarajeva. U toku su aktivnosti na izradi Idejnog projekta.

Kao jedan od većih projekata obnovljivih izvora energije EPBiH, u završnoj fazi realizacije je projekat izgradnje VE Podveležje. U toku 2020. godine, montirano je svih 15 vjetroagregata, a već u I kvartalu 2021. godine se očekuje proizvodnja električne energije iz ovog vjetroparka.

Pored aktivnosti na realizaciji objekata navedenih u tabeli u planskom periodu će biti poduzete aktivnosti na razvoju i drugih projekata, među kojima su elektroenergetski objekti na rijekama: Neretva, Bosna, Drina, Vrbas i Krivaja, kao i provođenje istraživanja za nove lokacije budućih vjetroparkova. Realizacija izgradnje kapitalnih objekata u narednom planskom periodu će zavisiti od pokazatelja iz studija i elaborata tehno-ekonomske opravdanosti izgradnje, ali i od mogućnosti za dobijanje potrebnih dozvola i saglasnosti, te podrške Vlade FBiH i lokalnih zajednica.

Za planirane kapitalne projekte odgovarajuće odluke će donositi Skupština Društva odnosno Nadzorni odbor u skladu sa nadležnostima utvrđenim Statutom i drugim aktima Društva. Odluke će biti zasnovane na investicionoj dokumentaciji sa aspekta opravdanosti i isplativosti projekata, a sadržavat će i preciznu dinamiku i izvore sredstava i preduslove za realizaciju.

Okvirna dinamika korištenja sredstava na godišnjem nivou i struktura izvora je u donjoj tabeli.

000 KM

Kapitalne investicije	2021				2022				2023				Ukupno za planski period	Udio kredita
	Vlastita fin. sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita fin. sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita fin. sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno		
	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9	10	11	12=9+10+11		
UKUPNO	145.049	58.513	1.000	204.562	78.100	265.686	1.400	345.186	54.217	417.889	500	472.605	1.022.354	72,59%
Termoelektrane	107.959	18.013	0	125.972	61.400	258.186	0	319.586	37.117	399.889	0	437.005	882.564	76,60%
TE Tuzla blok 7	105.459	18.013	0	123.472	59.087	258.186	0	317.273	36.740	399.889	0	436.628	877.374	77,06%
TE Kakanj blok 8	2.500	0	0	2.500	2.313	0	0	2.313	377	0	0	377	5.190	0,00%
Vrelod TE Kakanj do/i Sarajevo	500	0	500	1.000	500	0	500	1.000	0	0	0	0	2.000	0,00%
Hidroelektrane	3.800	1.500	500	5.800	5.900	6.500	900	13.300	6.600	17.000	500	24.100	43.200	57,87%
HE Vrandak	500	0	0	500	500	5.000	0	5.500	1.000	10.000	0	11.000	17.000	88,24%
HE Ustikolina	500	0	0	500	1.000	0	0	1.000	1.500	0	0	1.500	3.000	0,00%
HE Janjci	1.000	1.500	0	2.500	2.000	1.500	200	3.700	1.500	7.000	0	8.500	14.700	68,03%
HE Kovanići	500	0	500	1.000	1.000	0	0	1.000	1.500	0	0	1.500	3.500	0,00%
HE Una Kostela	500	0	0	500	500	0	0	500	500	0	0	500	1.500	0,00%
Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne	300	0	0	300	400	0	200	600	100	0	0	100	1.000	0,00%
Razvoj i projekti u vezi OIE	500	0	0	500	500	0	500	1.000	500	0	500	1.000	2.500	0,00%
MHE i VE	32.790	39.000	0	71.790	10.300	1.000	0	11.300	10.500	1.000	0	11.500	94.590	43,34%
MHE na slivu rijeke Neretvice	10.000	0	0	10.000	6.000	0	0	6.000	5.500	0	0	5.500	21.500	0,00%
MHE Kakanj (TE Kakanj)	200	0	0	200	700	0	0	700	1.000	0	0	1.000	1.900	0,00%
VE na platou Podveležja	2.090	39.000	0	41.090	0	0	0	0	0	0	0	0	41.090	94,91%
VE na platou Vlašića	500	0	0	500	1.100	1.000	0	2.100	1.500	1.000	0	2.500	5.100	39,22%
Otkup projekata OIE	20.000	0	0	20.000	2.500	0	0	2.500	2.500	0	0	2.500	25.000	0,00%

9.7 Ulaganja u zajedničke projekte

Planom poslovanja 2021.-2023. godina u zajedničke projekte planirana su ulaganja u ukupnom iznosu od 7,1 mil. KM, i to u:

- a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT

- b) Ostala ulaganja, u opće poslove, razvoj Društva te ostala zavisna i povezana društva i imovinu

(hilj.KM)

Plan ulaganja za Zajedničke projekte				
Izvori sredstava	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
IKT	2.800	1.400	1.300	5.500
Opći poslovi	855	230	230	1.315
Razvoj	20	20	20	60
Ostala ZiPD i imovina	100	98	0	198
Ukupno	3.775	1.748	1.550	7.073

- a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT

Strateški ciljevi razvoja IKT definisani su Politikom razvoja IKT:

- Obezbijediti operativnu podršku poslovnim procesima na proaktivan način uspostavljanjem korisničkih servisa koji će poboljšati performanse poslovnih procesa
- Obezbijediti IKT infrastrukturnu i servisnu osnovu za uvođenje novih servisa, a u cilju podrške:
  - uspješnom vođenju, upravljanju i održavanju elektroenergetskog sistema,
  - efikasnom provođenju svih poslovnih procesa i planiranju razvoja EE sistema.
- Izgradnja IKT infrastrukture mora se realizovati u skladu sa zakonskom regulativom i propisima Regulatorne agencije za komunikacije, te politikom sigurnosti IKT sistema.
- Kroz konsolidaciju tehničkog i poslovnog informacionog sistema obezbijediti integritet informacije u IKT sistemu (jedinstven unos informacije i njena višestruka upotreba)
- Razvijati mehanizme pomoću kojih će se mjeriti uticaj IKT-a na poslovanje kompanije.

U cilju uspostavljanja stabilnog i lahko upravljivog IKT sistema (infrastrukture i servisa) u funkciji kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslovnih procesa u svim osnovnim i pomoćnim djelatnostima EPBiH planirana su ulaganja u uvođenje novih IKT servisa, automatizaciju i informatizaciju u segmentima proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom, i udovoljavanju zahtjevima za kontinuirano širenje komunikacione infrastrukture kroz IKT investicione projekte.

Sredstva za zajedničke projekte u Direkciji Društva, kao i projekte koje nije moguće jednoznačno pridružiti samo pojedinim djelatnostima (TK mreže i objekti, licence, softveri...) planirana su u okviru zajedničkih projekata IKT sistema u iznosu od 5,5 mil. KM (za planski period sumarno). Sredstva namjenjena za projekte iz oblasti IKT-a za djelatnost proizvodnje (2 mil. KM), distribucije (6,8 mil. KM) te snabdijevanja i trgovine (2,6 mil. KM) uključena su u planove ulaganja tih djelatnosti.

U okviru infrastrukturnih IKT projekata najznačajnija ulaganja su predviđena kroz sljedeće:

- Informacioni sistemi
- IKT podrška osnivanju ODS-a
- IKT podrška izgradnji sistema daljinskog nadzora i upravljanja (SCADA)
- IKT podrška razvoju sistema pametnih mjerenja AMR/AMM.

Značajne aktivnosti planirane su na konsolidaciji i integraciji različitih aplikativnih rješenja u okviru informacionog sistema, u cilju obezbjeđenja većeg kvaliteta i transparentnosti podataka u informacionom sistemu u funkciji poslovnih procesa i podrške odlučivanju. Najveća ulaganja predviđena su u licenciranje različitih softverskih paketa i rješenja (Microsoft, Oracle, SAP).

b) Ostala ulaganja

Ostala ulaganja u iznosu od 1,6 mil. KM u posmatranom periodu, između ostalog, odnose se na nabavku električnih vozila, širenje mreže punionica za električna vozila, razvojne projekte te projekte vezane za izgradnju objekta opšte namjene za potrebe Društva. U oblasti razvoja nastaviće se aktivnosti na razvojno-istraživačkim projektima, ispitivanju potencijala vjetra, sunčeve energije i vodotokova. Ove aktivnosti imaju za cilj obezbjeđenje relevantnih podloga za ocjene opravdanosti izgradnje, izradu projektnih rješenja i realizaciju investicionih ulaganja u nove elektroenergetske objekte i poboljšanje kvaliteta isporuke el. energije.

9.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava

a) Dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja

Planom poslovanja 2021.-2023. godina planirana je dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja putem ulaganja u iznosu od 70 miliona KM po već donesenim odlukama o dokapitalizaciji za planski period. Pored navedenog iznosa predviđen je nastavak ulaganja i nakon planskog perioda. Ukupan iznos i dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava i uključuje i period nakon planskog perioda. U prethodnom periodu EPBiH je kroz avanse za nabavku uglja već podržala ZD RU sa oko 200 mil. KM, što je uticalo na finansijsku mogućnost budućeg investiranja kako za svoje djelatnosti tako i za potrebe ZD rudnika uglja.

Najznačajnija planirana ulaganja se odnose na ZD RU Kreka, što je neophodan uslov za kontinuitet rada blokova u TE Tuzla, kao i rad zamjenskog bloka 7 u TE Tuzla. Dio sredstava planiranih za dokapitalizaciju ZD rudnika može biti usmjeren i na zbrinjavanje radnika, a u tom aspektu se može računati i na sredstva međunarodnih grantova.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti poslovanju zavisnih društava rudnika uglja, kroz poboljšavanje poslovanja rudnika na način da se izvrši dokapitalizacija i modernizacija rudnika te prestrukturiranje u rudnicima, što će za rezultat imati povećanje produktivnosti odnosno pozitivno poslovanje ovih subjekata.

(hilj.KM)

Plan ulaganja za zavisna društva rudnike uglja - donesene odluke o dokapitalizaciji				
Ulaganja	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
Ukupno	35.000	18.000	17.000	70.000

b) Dokapitalizacija ostalih, neelektroprivrednih zavisnih društava

Planom poslovanja 2021.-2023. godina planirana je dokapitalizacija ostalih zavisnih društava ulaganjem vlastitih sredstava od dobiti tih društava u iznosu od 1,5 mil. KM. Navedena dobit se pretežno odnosi na period prije 2021. godine u kojem EPBiH nije povukla svu dobit/dividendu koju su ova zavisna društva ostvarila u ranijem periodu. Planira se da u planskim godinama EPBiH kao 100%-tni ili većinski vlasnik ovih zavisnih društava povuče dio njihove dobiti ostvarene zaključno sa 2020. godinom, nakon čega bi se upravo tim sredstvima izvršila dokapitalizacija i time povećao kapital tih ostalih zavisnih društava.

(hilj.KM)

Plan ulaganja za neelektroprivredna zavisna društva				
Ulaganja	2021.	2022.	2023.	Ukupno za planski period
Ukupno	900	600	0	1.500

10 NABAVKE

U skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima, Zakona o javnim nabavkama BiH, Pravilnika o nabavkama EP BiH i operativnih procedura u EP BiH, a na osnovu Plana poslovanja Društva, sačinjava se Plan nabavki roba, usluga i radova za 2021. godinu.

Kada je u pitanju upravljanje procesa javnih nabavki, ostvarenja novih ekonomskih i društvenih ciljeva javnih nabavki te njihove svrsishodnosti, ključan je segment planiranje nabavki. Plan nabavki je prema ZJN propisan kao jedan od prvih uslova za pokretanje postupka.

Planiranje nabavki prema Zakonu o javnim nabavkama je obaveza koja zahtjeva da se proces nabavke posmatra u jednoj široj slici, uzimajući u obzir svoje potrebe na godišnjem nivou, raspoloživa finasijska sredstva, vrijeme trajanja ugovora o javnoj nabavci, vrijeme potrebno da se provede odgovarajući postupak za neophodne robe/usluge/radove, te blagovremeno pokretanje istog. Na početku „lanca nabavke“ nalazi se identifikovanje potreba za određenim robama/uslugama/radovima, na osnovu istraživanja tržišta procijenjuje se vrijednost nabavke, a na osnovu čega se priprema Plan nabavki i vrši obezbijedenje finasijskih sredstava za realizaciju istih, kao osnovni postulat Zakona o javnim nabavkama, a to je efikasno trošenje javnih sredstva.

Plan nabavki roba, usluga i radova za 2021. godinu će biti usklađen sa finasijskim i ulagačkim dijelom trogodišnjeg Plana poslovanja EP BiH za period 2021.- 2023.godina i zasnovan na usaglašenim specifikacijama predmeta nabavki dostavljenim od strane podružnica. Planom nabavki za 2021. godinu u EP BiH će biti definisani predmeti nabavke, procjenjena vrijednost nabavke, postupak nabavke, izvori finansiranja, dinamika nabavke.

Dinamika i aktivnosti na pripremi i donošenju Plana nabavki EP BiH za 2021. godinu su uslovljene slijedećim aktivnostima:

- donošenjem Plana poslovanja za period 2021.-2023. godinu;
- definisanjem specifikacija roba, usluga i radova;
- usaglašavanjem jedinstvenih specifikacija za nabavku roba, radova i usluga na nivou resornih sektora za pojedine djelatnosti u Direkciji Društva;
- usaglašavanjem količina roba, obima usluga i radova sa finasijskim sredstvima iz Plana poslovanja za period 2021.-2023. godina.

Planira se sljedeća dinamika nabavki po prioritetima, i to:

- nabavke energenata u funkciji ostvarenja elektroenergetskog bilansa,
- nabavke u funkciji planiranih remonata,
- nabavke u funkciji realizacije priključaka distributivnih kupaca,
- ugovaranje uklanjanja opasnih otpadnih materijala,
- nabavke ostalih usluga i radova,
- ostale redovne nabavke u cilju održavanja pogonske spremnosti i redovnog poslovanja, i
- hitne nabavke koje nisu planirane, a koje se realizuju u cilju otklanjanja posljedica havarija i drugih vanrednih situacija.

Izbor postupka nabavke koji pravilno odražava veličinu, prirodu i složenost ugovora od ključnog je značaja, u smislu efikasnosti. Nezavisno od tehničko-tehnoloških i ekonomskih specifičnosti u kojima posluje EP BiH, većina nabavki planira se realizovati po otvorenom i ograničenom postupku javnih nabavki, putem javnih tendera, kao redovnom i osnovnom

postupku nabavki definisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, dok se za nabavke manje vrijednosti koristi konkuretski zahtjev za dostavu ponuda i direktni sporazum.

Planirani postupci nabavke u EP BiH će biti usklađeni sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i predstavljaju obavezni postupak za sve podružnice i Direkciju, jer su sagledani kao cjelina predmeta nabavke na nivou Društva. Definisanje postupaka nabavke ima poseban značaj sa aspekta primjene zakonskih propisa i čini osnov za dinamiziranje procesa nabavki tokom 2021. godine.

Krajem oktobra 2017. godine je donešena procedura P 84/04 „Izrada i usvajanje Plana nabavke i izvještavanje realizaciji“. U predmetnoj proceduri je detaljno definisano način na koji se vrši izrada Plana nabavki, u prilogu procedure su tipski obrazac koji se popunjava i za centralizirane i za decentralizirane nabavke. Taj obrazac je jedinstven i urađen je u skladu sa podzakonskim aktima, koji definišu oblast nabavki. Novinu predstavlja izrada aplikativnog softvera “NABAVKA” u koji će se unositi Plan nabavki, kao jedinstven obrazac i iz kojeg će se vršiti printanje cjelovitog Plana nabavki, nakon unosa od strane Direkcije i Podružnica društva. To znači da će Plan nabavki uvijek biti dostupan u elektronskoj formi, a izmjene će se automatski generirati u predmetnom aplikativnom softveru. Također, predmetni aplikativni softver će omogućiti nove izvještajne forme, agreriranje podataka na jednom mjestu, čime će se ostvariti jednostavnije upravljanje procesima nabavki.

Potrebno je da Društvo nabavku sirovina i materijala uskladi sa stvarnim potrebama, definiše optimalne zalihe, te izvrši kontrolu postojećih zaliha kako bi se nabavka materijala, rezervnih dijelova, elektromaterijala, brojila, sitnog inventara, demontiranog materijala i slično svela na minimum u planskom periodu. U tom smislu je nophodno sljediti *Politiku upravljanja zalihama* utvrđenu početkom 2016. godine. Popravljanjem prakse upravljanja zalihama mogu se postići značajni finansijski efekti.

Plan nabavke Direkcije Društva sadržavat će nabavke standardiziranih roba, radova i usluga, za sve podružnice EP BiH, kao i nabavke po investicionim odlukama koje je usvojila Uprava društva i Nadzorni odbor, a čija pojedinačna vrijednost iznosi preko 100.000,00 KM (proizvodne podružnice), dok će planovi nabavke podružnica sadržavati pojedinačne nabavke za svaki dio Društva - Podružnicu, sa naznačenim postupkom nabavke.

U tom smislu Plan nabavki je podijeljen na:

- centralizirane nabavke koje se realizuju u Direkciji društva;
- decentralizirane nabavke koje se realizuju u podružnicama Društva.

Faktori koji su nas opredjelili za kombinaciju centralizirane/decentralizirane nabavke su: efikasnost kroz kontrolu troškova, protekcionizam/favorizovanje; strateške nabavke; hitne situacije itd.

U Direkciji EP BiH, koja vrši funkciju potpore zavisnim društvima (rudnicima) biće realizirane nabavke za potrebe rudnika, a prema Listi nabavki koja čini prilog Odluke o dokapitalizaciji rudnika.

11 PROVOĐENJE PLANA

Nakon usvajanja Plana poslovanja Društva, u svrhu njegovog provođenja, planove elektroprivrednih djelatnosti donose nadležni izvršni direktori uz saglasnost Generalnog direktora, a za Direkciju Društva plan donosi Generalni direktor na prijedlog Izvršnog direktora za ekonomske poslove i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja Plana poslovanja Društva.

Izvšni direktori djelatnosti prijedloge planova djelatnosti i podružnica prije usvajanja dostavljaju na provjeru Izvršnom direktoru za ekonomske poslove, koji u roku tri radna dana dostavlja mišljenje o usklađenosti sa planom poslovanja Društva. Usvojeni Plan poslovanja za djelatnosti dostavlja se (svako iz svoje nadležnosti) Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nakon usvajanja planova EP djelatnosti, planove podružnica donose direktori podružnica, uz saglasnost nadležnih izvršnih direktora, i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja plana EP djelatnosti. Usvojen Plan poslovanja podružnice Direktor podružnice dostavlja nadležnim izvršnim direktorima, te Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nosioci izrade i donosioci planova EP djelatnosti i planova podružnica dužni su osigurati potpunu usaglašenost ovih planova sa Planom poslovanja Društva.

Nakon usvajanja Plana poslovanja EPBiH na nadležnom organu, isti predstavlja obavezujući dokument svih zaposlenih.

U narednom planskom periodu u cilju provođenja Plana u potpunosti, vršiće se praćenje i izvještavanje Plana putem:

- Izvještaja, analiza i informacija o realizaciji planova poslovanja,
- izvještaja o poslovanju koji se podnose polugodišnje i godišnje,
- mjesečnih izvještaja, analiza i informacija kojim se obuhvataju pojedini segmenti Plana.

Investicione odluke donositi u skladu sa realnim mogućnostima te otkloniti spore i neefikasne realizacije započelih investicionih ulaganja. Poduzeti sve aktivnosti da se Planom postavljeni zadaci ostvare te trošenje sredstava uskladi sa planiranim.

U slučaju izglednog prekoračenja planskih elemenata ili neispunjenja planiranih prihoda potrebno će biti sačiniti Program štednje na nivou EPBiH u cilju svođenja troškova i rashoda u zadate planirane okvire, kao i utrošak sredstava svesti u realne okvire, imajući u vidu tržišnu i finansijsku situaciju, konkurenciju i socijalno okruženje u kojem posluje Društvo.

PRILOZI

1. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2021. godinu (u hilj. KM).
2. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2022. godinu (u hilj. KM).
3. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2023. godinu (u hilj. KM).

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 1	Trogodišnji plan poslovanja 2021-2023; Plan za 2021. godinu				
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2021. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	20.276,73	5.697,97	723.123,03	227.362,92	0,00	976.460,65
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	15.482,76	0,00	0,00	0,00	0,00	15.482,76
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.250,73	22.955,28	1.527,20	0,00	170,00	26.903,21
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	60,00	150,00	1.637,11	0,00	1.540,00	3.387,11
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	796,08	8.120,00	3.452,73	0,00	1.850,00	14.218,81
UKUPNI PRIHODI		38.866,31	36.923,25	729.740,08	227.362,92	3.560,00	1.036.452,55
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	312.157,30	0,00	0,00	0,00	0,00	312.157,30
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	5.876,38	4.557,15	21,00	0,00	28,00	10.482,54
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.395,29	3.014,64	497,19	32,92	486,47	5.426,50
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	23.007,16	0,00	0,00	0,00	0,00	23.007,16
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	12.033,27	6.304,98	716,77	112,74	1.059,75	20.227,50
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	491,69	21.178,53	62.038,08	53.286,19	0,00	136.994,49
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	2.454,09	615,46	31,68	2,13	28,25	3.131,60
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	1.959,62	1.543,27	10.354,86	43,85	1.728,56	15.630,16
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	91.268,08	62.100,19	234,16	25,13	2.713,79	156.341,35
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	356,24	46.567,38	5.140,40	0,00	0,00	52.064,02
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	59.217,30	64.280,16	12.895,82	1.166,73	12.239,98	149.800,00
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	9.605,99	11.097,39	2.241,88	129,02	1.923,84	24.998,11
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	24.508,30	228,06	37,22	3,58	37,78	24.814,94
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	16.234,45	2.466,26	336,46	147,94	1.451,22	20.636,34
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	3.377,96	3.192,77	401,89	47,37	1.213,33	8.233,32
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	2.682,13	2.518,03	63,68	25,36	318,14	5.607,33
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	44.704,82	3.192,92	916,37	7,57	1.387,53	50.209,22
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	2.014,61	2.804,01	124,82	15,81	1.298,32	6.257,57
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		613.344,68	235.661,19	96.052,29	55.046,35	25.914,96	1.026.019,47
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA							10.433,08

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 3		Trogodišnji plan poslovanja 2021-2023; Plan za 2023. godinu			
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2023. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNAB DJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	25.013,39	5.697,97	771.887,00	141.997,88	0,00	944.596,24
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	15.481,79	0,00	0,00	0,00	0,00	15.481,79
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.276,73	23.441,21	1.527,20	0,00	170,00	27.415,14
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	35,00	150,00	1.699,82	0,00	830,00	2.714,82
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	856,26	8.296,92	1.246,97	0,00	550,00	10.950,16
UKUPNI PRIHODI		43.663,17	37.586,10	776.360,99	141.997,88	1.550,00	1.001.158,14
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	275.602,87	0,00	0,00	0,00	0,00	275.602,87
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	6.136,99	5.140,29	20,01	0,00	28,00	11.325,28
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.581,50	3.252,71	559,55	35,55	524,52	5.953,84
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	21.103,13	0,00	0,00	0,00	0,00	21.103,13
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	12.790,23	6.535,33	774,37	112,74	1.174,75	21.387,42
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	497,53	23.036,73	62.241,29	56.401,23	0,00	142.176,77
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	2.656,04	616,23	32,07	2,79	36,52	3.343,64
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	2.124,32	1.670,66	11.061,96	43,85	1.808,56	16.709,36
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	100.211,53	63.401,72	183,85	1,39	2.243,67	166.042,16
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	315,94	47.489,90	5.140,40	0,00	0,00	52.946,25
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	59.217,30	64.280,16	12.895,82	1.166,73	12.239,98	149.800,00
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	9.743,81	11.255,49	2.324,46	131,20	1.951,20	25.406,15
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	23.795,16	229,44	37,53	3,58	37,78	24.103,48
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	13.419,88	2.497,85	335,12	147,94	1.451,22	17.852,01
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	3.509,96	3.300,88	429,24	47,37	1.189,33	8.476,78
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	2.266,97	2.446,70	63,73	25,36	318,14	5.120,90
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	28.143,18	3.523,88	1.207,09	7,57	1.213,53	34.095,26
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	2.002,65	2.883,70	124,82	15,81	1.098,32	6.125,30
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		565.118,98	241.561,66	97.431,30	58.143,12	25.315,53	987.570,59
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA							13.587,55